



# UJ KELET

### PARTONKIVÜLI NAPILAP

Alapító főszerkesztő: Dr. MARTON ERNŐ

אוי קלט (מורה חדש)  
 עתה יומי בלתי מפליג בשפה העברית  
 העורכת ד"ר ג. מרשון  
 העורך האחראי דוד טו  
 המדפיס: מורה חדש בע"מ. ת"א. הנוב 11.

סנה מ"א  
 Főszerkesztő: Dr. MARTON ERNŐ  
 Felelős szerkesztő: SCHON DEZSO  
 Kiadó: Mizrach Chálds Ltd., Tel-Aviv.  
 Házszám: 11. - POB. 831.  
 TELEFON: 30011 - 12 - 13

## Johnson és Aba Even megállapították

# Csökken a háborús veszély a Jordán eredői miatt

### Az amerikai tankszállítás helyrebillent a fegyverkezési egyensúlyt - A külügyminiszter Ottawában folytatta útját

Jeruzsálem (Az Uj Kelet tudósítójától). Aba Even külügyminiszter a kanadai kormány meghívására, ma Ottawába érkezik, ahol hivatalos személyiségekkel fog találkozni. A külügyminiszter a kanadaiak azt követően hívták meg erre a magánjellegűnek nyilvánított látogatásra, amikor eredeti amerikai és európai utiprogramja már készen volt. Aba Even ma reggel New-Yorkból a kanadai miniszterelnök által rendelkezésre bocsátott különrepülőgéppel megy át Ottawába. Ebédelt a kanadai külügyminiszter fogja látni. Ottawából ugyancsak a miniszterelnök repülőgépén folytatja majd Aba Even az útját Montreálba és szombat kimenetelre menendrezőre újul Londonba.

Aba Even amerikai tárgyalásairól Lévii Eszkol miniszterelnöknek tegnap részletes jelentést kapott. A külügyminiszter beszámolt arról, hogy Johnson elnökkel és Dean Rusk külügyminiszterrel folytatott tárgyalásai igen barátságosak, hasznosak és eredményesek voltak. A Johnsonnal való találkozást rendkívül titokban már hetekkel ezelőtt előkészítették, de azt az utolsó pillanatig nem hozták nyilvánosságra, mert a vietnámi kérdés miatt az amerikai elnök és az amerikai külügyminiszter naprendje általában annyira foglalt és olyan változások ment keresztül, hogy a találkozás tulajdonképpen kétséges volt.

Eppen ezért illetékes körök nagyjelentőségnek nyilatkoztak az a körülmény, hogy Johnson Honoluluból való visszatérése után nyomban fogadta Aba Even-t.

Az amerikai és az izraeli diplomácia megállapodott abban,

erősen csökkent a háború kitörésének veszélye Izrael és arab szomszédai között a Jordán-víz kérdése miatt, a múlt év nyarával szemben. Ennek két fő oka az amerikai nézet szerint: 1. A közelkeleti erők kiegyensúlyozása hozzájárult a béke fenn tartásához, 2. a nemzetközi légkör kedvezőbb a közelkeleti status quo fenntartása szempontjából.

A nagyhatalmak a maguk részéről egységesek abban a nézetben, hogy a mai helyzet fenntartását kívánják. Beavatott körök szerint nem állt be semmiféle nagyobb változás Izrael és a Szovjetunió viszonyában. Ennek ellenére figyelembe

van elégedve a Washingtonban lefolytatott tárgyalásokkal, amelyeknek alkalma volt elmagyarázni az Izraeli értelem problémáival. Különös megelégedéssel állapította meg Aba Even, hogy az amerikai vezetők, akik rendkívül el vannak foglalva más súlyos problémákkal, időt találtak arra, hogy kimerítő és széleskörű megbeszélést folytassanak vele a két ország közötti hagyományos barátságai érdekében. A megbeszélések általában általános témákra koncentráltak, amelyek indoklásaként az Egyiptomban áramló szovjet fegyverszállítványokat nevezték meg.

Amerika a fegyverkezési egyensúly fenntartása érdekében szállítja ezeket az eszközöket Izraelnek, ugyan úgy, mint azt négy év elől a légelhárító Hawk rakéták esetében tette.

Aba Even külügyminiszter kijelentette, hogy meg

## Sziniavszki és Daniel szovjet írók tagadják az ellenük emelt vádakat

### Nem engedtek be külföldi újságírókat a tárgyalóterembe - Valerij Tarszisz orosz író Londonban gyilkos kritikát gyakorolt a szovjet-kormány fölött

Moszkva (Reuter, UPI). Andzej Sziniavszki és Jurij Daniel 40 éves szovjet írók, akiket Nyugatra csempészték irások külföldi kiadásával és a Szovjetunió, valamint a kommunizmus elleni rosszkarató propagandával vádolnak, tegnap az orosz kózsárasok legfelsőbb bírósága előtt, bünterők tárgyalásának megnyitására, határozottan tagadták az ellenük emelt vádakat. A két író, aki öt hónapja fogságban van, beismerte, hogy írásai Nyugaton jelentek meg, de - minden eddigi precedenstől eltérően - nem voltak hajlandók beismerni büntességüket a vád egyetlen pontjában sem.

szeml és szemtelen tekintete van". Mindkettőn A bíróság átmenetesen épülete előtt Sziniavszkiak vagy 30 hús gyűlt össze, jórészt egyetemi diákok, de nem engedték meg belépésüket az épületbe.

A két író kihallgatása egész nap folyt. A szovjet kormány hivatalos szócsöve, az Izvesztija, a perrel adott rövid beszámolójában azt írja, hogy a két író a vizsgálat alatt bevallották, miszerint Nyugaton kiadták írásait, esetleg felhasználhatták, sőt fel is használták arra, hogy kárt okozzanak a Szovjetunióknak - az írók a két vádolt mindent tagad.

London (Reuter). - Az angol fővárosban tegnap sajtókonferenciát tartott Valerij Tarszisz 60 éves szovjet író, akinek írásait ugyancsak kicsempészték és Nyugaton jelentek meg. Nagy feltűnést keltett. A 7-es országúti újság címe regényében leírja egy szovjet elgyógyintézetben történt fogvatartását, miután nyílt bíróságot gyakorolt a szovjet hatóságok fölött.

"Szerelem Oroszországot, de ez csak az orosz népre vonatkozik és nem arra a kormányra, amely elárulta a nemzet ügyét - mondotta Tarszisz tegnapi sajtótervezetében. - A kommunizmus csupán fogalom, amelynek valódi arca a fasizta kormányzat arca". Szavait több mint száz újságíró és fényképező öröklötte meg.

**Fodor Jisráél Izidor**  
(Torda)  
70-İK SZÜLETÉSNAPIJÁRA  
szívből gratulálnak és hosszú, boldog életet kívánnak, 120-ig  
felesége, lányai, vejei és unokái.

**Dr. N. TEITLER**  
Jaffa, Sd. Jerusáláimról.  
ATKOLTOZOTT TEL-AVIVBA  
Sd. Ben Cion 14 szám alá, tel. 229453.

**ENGLANDER Sisters**  
SZEZONVEGI KIARUSITAS  
66 ALLENBY ROAD TEL AVIV

**ANNAK, AKI A LEGJOBBAT VÁLASZTJA:**

**TIME**

A TIME az ifjak és a szellemileg fiatalok választása. A TIME az amerikai keverék. Ez az új, "King Size" filter cigarettá, amely a legkiválóbb dohányfajtákból készül, a dohányzás tökéletes élvezetét biztosítja Önnek.

**VÁLASZSA A LEGJOBBAT SZIVJON TIME CIGARETTÁT**

**PICASSONAK nem kell a Lenin-díj**

A két orosz író büntetésre ítélték a Szovjetunió elleni rosszkarató propagandával vádolnak, tegnap az orosz kózsárasok legfelsőbb bírósága előtt, bünterők tárgyalásának megnyitására, határozottan tagadták az ellenük emelt vádakat. A két író, aki öt hónapja fogságban van, beismerte, hogy írásai Nyugaton jelentek meg, de - minden eddigi precedenstől eltérően - nem voltak hajlandók beismerni büntességüket a vád egyetlen pontjában sem.

**MALCHUT Ariston**

Nagyon finom, édes, az ismert tokaji borhoz hasonló borok (arany medál)

ANAV pincészet, Jeruzsálem

**AS** A LEGKIVÁLÓBB KÖSER FELVÁGOTT AZ ORSZÁGBAN

**IDŐJÁRÁS**

A Meteorológiai Intézet tegnap esti jelentése szerint mára derűs időjárás lesz. Maximális hőmérsékletek: Jeruzsálem 15, Tel-Aviv, Afula, Beer-Séva 20, Haifa, Náharia 19, Cfat 14, Tiberias, Ludd 21, Nazáret 16. Éjlel 24 C fok.

**dr. Salamon Ignác Béla** 77 Tel-Aviv, Arab

Felejtethetetlen férjem, apám, nagyapám, rokonunk elhunytának slosimján, febr. 15-én. d. u. fél 3 órakor tartjuk AZKARAJÁT ÉS SIRKOAVATÁST a közrészmetében, Cholom-Bát-Jám határán. - Külön autóbussz indul 2 órakor: Tel-Aviv, Allenby-úti postánál lévő 4-es autóbussz megállóban.

A gyászoló család

**Prof. Kara Mihály** 77 szobrászművész

második évi AZKARAJÁT febr. 13-án, vasárnap délután fél 4 órakor tartjuk a kirjót-sauli temetőben. A család

**Jákov (Jenő) Eisen** 71

Megboldogult drágánk, elhunytának slosimján

**AZKARAJÁT ÉS SIRKOAVATÁST** tartunk 1966 febr. 14-én (14.2.76) hétfő d. u. 3.15-kor Jeruzsálemben, a Hár Hámenuchot. Utazás a temetőbe d. u. 3-kor a Moszad Hárav Kuktől, Jeruzsálem, a központi Egged állomásnál szemben. - Ezúton mondunk köszönetet mindazoknak, akik súlyos veszteségünk feletti fájdalomukat személyesen, vagy írásban enyhíteni igyekeztek.

A GYASZOLÓ CSALÁD

**Singer Béla** (Smúci) 71 Haifa - Celdömök

**AZKARAJÁ ÉS SIRKOAVATÁSA** a slosim letelével, hétfőn febr. 14-én - 14.2.76 - d. u. lesz a khatav-beachi temetőben. Külön autóbussz indul 2 órakor a Geula-u. 32. sz. háztól. - Találkozás a temető hátsó bejáratánál. (Máche David-u. sarkán) 2.15 órakor. A család

### VISZÁLY TÖRT KI AZ ÁSDODI KIKÖTŐ MIATT

## A kikötőhatóság nem fogadja el a Hisztadrut javaslatait

### A munkások állnak azonnal teljesempő munkába és nyujtsák be a kollektiv szerződés tervezetét - A Hisztadrut kéthetes határidőt és a haifai kikötőben bevezetett feltételeket követeli

Az ásdodi kikötőben tegnap teljesen leállt a munka és a modern kikötő széles rakpartjai kihaltak, irték voltak. Még szerda este hajóra rakták az utolsó citrusgyümölcszállítványt és a tegnapi nap folyamán nem futott be hajó Ásdodba még kirakodni való áruval sem. Mint jelentették, a kikötőmunkások lassították a munkát a citrusgyümölcszállítványt sem küldött a kikötőbe és a narancsszállítványokat tegnapotl kezdve kizárólag a haifai kikötőbe a kikötő munkahelyükön, ahol a tágas térségben futballozni kezdtek, miután nem akadt számukra munka.

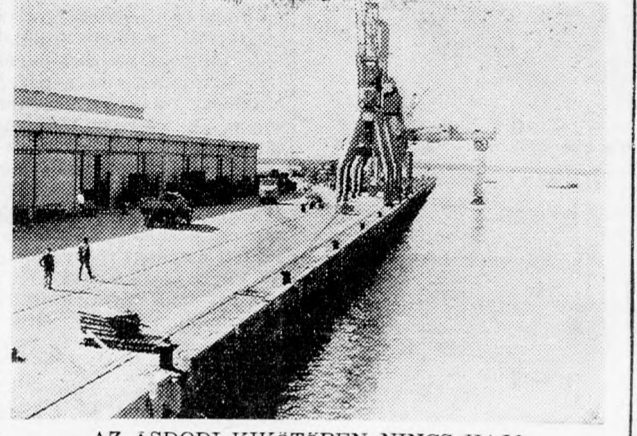
Tegnap a későesti órákban, még ilészt az országos kikötőhatóság vezetősége, mely előtt a munkások, a Hisztadrut kapitányának, hogy hagyjanak kétheti időt az egyeztetőtárgyalásokra, melyek addig a rakodási munkát a

helyüket fog az ásdodi kikötőben, ahol a munkások számára több és modernebb gépi segédeszköz áll rendelkezésre.

A kikötőhatóság vezetősége továbbra is makacsul kitart álláspontja mellett, hogy a munkásoknak minden feltétellel nélkül azonnal napi háromszori váltásban kell felvenni a munkát az eredetileg megállapított normák mellett.

és ugyanakkor a kikötőmunkások üzemi bizottsága és az ásdodi munkástanács határozottan nyujtsák be a kollektiv szerződés tervezetét. A szerző kötelezettséget vállal a kikötőhatóság és az ásdodi kikötő vezetősége a maga részéről, hogy azonnal megkezdje a békés kiegyezésre vezető tárgyalásokat.

A megkezdést követő napon még nem lehet felújítani a munkát a kikötőben, mert az üres. Napok fognak



AZ ÁSDODI KIKÖTŐBEN NINCS HAJÓ, ÚRES A RAKPART

ut és az ásdodi munkástanács által közösen kidolgozott javaslat szerepelt. A három munkavállalói tényleges előzetes megbeszélés alapján azt ajánlották az országos kikötőhatóságnak és a jaffai haifai kikötőben szokásos feltételek mellett hajtsák végre.

Mint ismeretes, a haifai kikötő rakodási normái 12 évvel ezelőtti állapotokhoz igazították, de ezek már nem állják meg

### ELŐBBRE HOZZAK A NEMET-IZRAELI GAZDASÁGI TÁRGYALÁSOK IDŐPONTJÁT

Jeruzsálem (Az Uj Kelet tudósítójától). - Az izraeli-nemzet gazdasági tárgyalások időpontjában előreláthatólag változás fog beállni, de a tegnapi delatuni lapok állításával szemben könnyen lehetséges, hogy nem halasztásról van szó.

hanem éppen arról, hogy a tervezett február 28-át megelőzően kezdi meg a két delegáció első tanácskozásait.

Itéltesek jeruzsálemi körök közöttük tegnap, hogy dr. Rolf Laar, a német gazdasági miniszterium helyettes vezetője február 28-án előreláthatólag még napra elhagyja Bonn, hogy az európai Közpóspiac egyik fórumának ülésén kormányzatot képviselje. Minthogy ő áll az Izraeli tárgyaló delegáció élén, szűkebb körben felmerül a már kitűzött tárgyaláskezdet időpontjának megváltoztatása. Izrael és Németország illetékes körei kapcsolatban vannak a kérdésben, és talán már ma végleges megállapodás az új időpontra.

Ha valóban előrehozzák a tárgyalások kezdetének idejét, úgy azok körülbírált 21-én kezdődnek és dr. Rolf Laar elutazása idején esetleg rövid időre feltelegszik a megbeszélések.

### FELSZOKOTT A DOLLAR ÁRFOLYAMA A FEKETETŐZSDÉN

A tel-avivi fekete tőzsdén rendkívül élelt volt a forgalom az elmúlt napokban. Feltételezhetően a londoni Financial Times cikere reagálva, amely izraeli inflációról beszélt, nagy kereslet mutatkozott dollárok iránt. A dollár árfolyama, amely a hét elején 3.41 körül volt, csütörtökön 3.39-ra szökkent fel, de ké-

**UJ KELET**  
PARTONKIVÜLI NAPILAP  
művészeti melléklete

1966 február 11.

A tartalomhéj:

- SZINHÁZ
- ZENE
- RÁDIO
- KALIFITÁSIÓN
- HETI PROGRAM
- HALLGATÓ MAR...
- KULFÖLDÖN TÖRTÉNT
- NEVET A VILÁG

**Művészvilág**

**Bartók Éva izraeli filmje**

22 izraeli film - 5.5 millió néző

Szálkai Sándor a listájában

**BARTÓK ÉVA**

**A LUNA-9 leszállt a Holdon**

Ime egy további eredmény a holdkutató terén. Az úrkutató tudósok egyik ötleit az "Ec-Házajit" izraeli szarkérból használták fel. Egy új módszer, amely abszolút legújabb légiere teret biztosít az űrhajóban.

Az olajfinomításnál is fontos a levegő behatolásának megakadályozása, ezért vezették be most az új "Ec-Házajit" gyár modern finomító berendezéséinél.

Ez a módszer adja meg az "Ec-Házajit" C. D. olajának tökéletes finomítását és páratlanul finom ízet.

**Prof. Kara Mihály** 77 szobrászművész

második évi AZKARAJÁT febr. 13-án, vasárnap délután fél 4 órakor tartjuk a kirjót-sauli temetőben. A család

**Jákov (Jenő) Eisen** 71

Megboldogult drágánk, elhunytának slosimján

**AZKARAJÁT ÉS SIRKOAVATÁST** tartunk 1966 febr. 14-én (14.2.76) hétfő d. u. 3.15-kor Jeruzsálemben, a Hár Hámenuchot. Utazás a temetőbe d. u. 3-kor a Moszad Hárav Kuktől, Jeruzsálem, a központi Egged állomásnál szemben. - Ezúton mondunk köszönetet mindazoknak, akik súlyos veszteségünk feletti fájdalomukat személyesen, vagy írásban enyhíteni igyekeztek.

A GYASZOLÓ CSALÁD

**Singer Béla** (Smúci) 71 Haifa - Celdömök

**AZKARAJÁ ÉS SIRKOAVATÁSA** a slosim letelével, hétfőn febr. 14-én - 14.2.76 - d. u. lesz a khatav-beachi temetőben. Külön autóbussz indul 2 órakor a Geula-u. 32. sz. háztól. - Találkozás a temető hátsó bejáratánál. (Máche David-u. sarkán) 2.15 órakor. A család

**Bartók Éva izraeli filmje**

22 izraeli film - 5.5 millió néző

Szálkai Sándor a listájában

**BARTÓK ÉVA**

című mellékletünk adjuk. Szerkesztőségünk állandóan igyekszik újításokkal, különféle rovatok bevezetésével viszonzni a lap barátainak ragaszkodását az Uj Kelet iránt. Ezúttal úgy kívánunk hasznos szolgálatot nyújtani, hogy a művészet különféle ágaival foglalkozó rovataink mellé egész hétre szóló rádió, mozi és színház-műsort is adunk.

Kérjük olvasóinkat, vegyék ki mai számunk pénteki mellékletének középső lapjait, s tegyék el - talán a rádiókészülék alá - a

lapjait. Kísérleti példányról van szó, amelynek jövőre egyetlen dologtól függ: olvasóink bírálatától. Szívesen fogadjuk észrevételeiket és a felsorolt programokhoz kellemes szórakozást kívánunk!











1966 FEBRUAR 11.

מס' שבת חש"ו

## Láng László párizsi jegyzetei

## Ki a rabló, ki a pandur?

Ha az ügy Izráelben történt volna, akkor a sajtó harmadik, negyedik, tizenhatodik és huszonnyolcadik emberről beszélné.

Miután azonban Franciaországban vagyunk, mindenkit a nevének neveznek. Így nincs ma olyan karhatalmi szerv, titkos vagy titkozatos szolgálat, amelynek a vezetőjét és legmagasabb funkcionáriusait ne vádolnák cinkossággal emberrablásban, gyilkosságban,



DE GAULLE:  
„Az amerikai titkosszolgálat?”

hazaárulásban, a kisebb jelentőségű bűncselekményekről nem is beszélve.

Hogy De Gaulle tábornok legbizalmasabb munkatársa éppen úgy kompromittálva van, mint Frey belügyminiszter, Papon párizsi rendőrprefektus és még vagy három tucatnyi magasállású tisztviselő, az nem teszi egyszerűbbé azokat a dolgát, akik rendet akarnak teremteni.

Ben Barka rossz ember volt, az Isten nyugosztalja. Senki sem szeretné, mert eladta a lelkét Moszkvában, Pekingben, Kairóban és Havannában, azaz mindenütt, ahol egyáltalán akadt vevő erre a lélekre.

Alig volt a földön gyűlöttebb figura a francia szélsőjobboldal számára. Ma azonban ez a jobboldal együtt üvölt a szélsőballal és a gonosz marokkóiból vértanu lett minden francia szemében, akármilyen is a politikai fel-fogása.

Rendörnek lenni jó dolog. Az egyenruha vagy a rang fölényt biztosít annak, akinek egyébként semmiféle adottsága sincs meg ahhoz, hogy fölényben legyen embertársaival szemben.

Rendörnek lenni azonban csak egy parancsuralmi államban igazán jó dolog. Ott is előfordul, hogy időnként eltűnik a süllyesztőben egy rendőrfőnök, de ez diszkrétan történik és az elcsapott rendőrnemzetnek legalább nem kell megaláztatásokat elszenvedni azok előtt, akiket ő állított meg a multban.

Nem így, egy demokratikus államban. Minden alkalom jó arra, hogy a gyűlölt rendőrökön üssön egyet a polgár. Amikor a hóhérokat akasztják, mindenki ünnepel.

## KÉT PÁRHUZAMOS A GYILKOSSÁGBAN TALALKOZIK

Evek óta cáfolja a kormány is mindenkorai szövívője, hogy Franciaországban bármiféle párhuzamos rendőrség létezne.

Ez a fogalom az algériai láboru utolsó fázisában az OAS terrorista szervezet elleni harcban született meg.

Most sem ismeri el senki, hogy ez a titkos és titkozatos rendőrség létezik.

Annyit már mindenesetre közöltek, hogy ennek a nemlétező rendőrségnek 1400 tagja van, hogy a miniszterelnök közvetlen felügyelete alá tar-

tozik és ma már a szervezet főnökének (akit most a Ben Barka-ügy kapcsán leváltottak) a neve éppolyan kevésbé titkos, mint azé a kaszárnyáé, ahol a nemlétező rendőrség nemlétező főhadiszállása van.

Hogy a rendőrségek szervezeti felépítése mégis mértani probléma, az mindenesetre kiderül abból, hogy valamennyi lap bonyolult grafikonokat közöl, hogy megértesse, melyik rendőrség kitől függ, kinek a parancsnoksága alá tartozik, nem feledkezvén meg arról sem, hogy az ügyben szereplő besugókat is gondosan felossza az egyes rendőrségek között.

Az „ügy”-nek az egyik legfigyelemreméltóbb tanulsága azok számára, akik ezt már régen nem tudták az, hogy a rendőrséget és a bűn világot milyen vékony hajszál választja el egymástól.

Aki nem bűnügyi regényekből szerzi az információt, az már régóta tudta, hogy a zseniális detektivekről és szenzációs nyomozásokról szóló történetek a tündérmesék birodalmába tartoznak.

\*

Ha a tehetséges és magasabb értelmi képességű fiatal emberek nem tudományos, gazdasági vagy irodalmi pályát választanak, hanem rendörnek mennének, akkor talán másképp állna a dolog. Sajnos, bármilyen is a rendszer, nem olyan rendőrei vannak, amilyeneket érdemel. Intelligens rendőrrel, nagyon csekély kivételtől eltekintve, csak a regényekben lehet találkozni.

Ez az egyik oka annak, hogy örök idők óta, minden rendőrség legfőbb támasza és legbiztosabb fegyvere a bűnözőkkel való szövetség.

Miután a becsületes zsványról szóló legenda sem igazabb, mint a zseniális nyomozóról szóló, a bűnöző mindig is szívesen szövetségbe lép a rendőrrel, kollégái ellen.

Ebből az ördögi körből nincs menekülés. A rendörnek kell a besugó és a besugó csak bűnöző lehet. A bűnözőnek védelemre van szüksége és védelmet csak a rendőrségtől kap.

A titkos szervezetekben sokkal jobban összefolyik a rendörnek és a bűnözőnek a szerepe, mint a „rendes” rendőrségeknél.

A világtörténelem már nagyobb „ügyeket” is produkált, mint Ben Barka, a harmadrendű kis arab hivatásos forradalmár elrablásának ügye.

De talán még soha nem vált olyan nyilvánvalóvá a cinosság a rendörök és a bűnözők, politikusok és csirkefogók között.

A Ben Barka-ügyben minden lehetséges. Még az is, hogy a hivatalos nyilatkozatok nem hazudnak, hogy a hivatásos gonosztevők a bűnösök és hogy a miniszterek ártatlanok.

A francia polgár azonban bármilyen légből kapott verziót szívesebben fogad el, mint azt, amelyet hivatalos helyről akarnak vele elfogadtatni. Tudja, hogy ritkán van alkalma olyan nyilatkozatot kimutatni az ellenszenvet a rend védelmezőivel szemben, mint most.

## A CSUNYA AMERIKAI

Amikor a botrány már a tetőfokán volt, az ügy legfontosabb szereplője, egyik tette és egyben koronatanuja, öngyilkos lett.

Ennek az öngyilkosságnak olyanok a körülményei, hogy a legsilánnyabb detektívregény

író is gondosabban agyalta volna ki őket.

Éppen ez az ügytelenség, amely semmiesetre sem jellemző a rutinizott titkosszolgálati emberekre, szól egy

bizonyos fokig a hivatalos verzió mellett. Nem valószínű, hogy a francia közvéleménynek akár egy százaléka is elhinné, hogy Georges Figon öngyilkos lett. De a szakem-

## A FŐSZEREPLŐK...



UFKIR



BEN BARKA



FIGON

## Az izráéli kulturális diplomácia előőrse: A jeruzsálemi Héber Egyetem „Magnes” könyvkiadója

Írta: Gervai Sándor

az Egyetemi Könyvkiadó „termékei”, akkor Izráelnek kevesebb gondja lenne ipari cikkeknek elhelyezésével.

Magnes gyakran családott az emberekben, mert sokkal jobbaknak hitte őket, mint amilyenek valójában voltak. Több szerencséje szeretett zsi-

nyelvű cikkekben, a pacifizmusából adódott felháborodás saj megrögtta az Irgun Cvái Leumi (Ecel), később a Lo-chámé Chérut Jiszráél (Le-chi), majd végül a Hágáná fegyveres összecsapásait az arab terrorcsoportokkal. De az is igaz, hogy ő volt az első

arab-kérdést is az amerikai polgári demokrácia szemével nézte. Azt követelte, hogy Izráel népe ne az angolok kegyéből térjen vissza ősei országába, hanem az itt élő arabokkal való megegyezés jegyében.

A Hitler elleni háboru idején szegre akasztotta pacifista eszméit. Ő lelkesítette Izráel népét a harcra, az ellenállásra, a háborus erőfeszítések fokozására, a győzelem kivívására.

Beszélt angolul, héberül, jiddisül, németül, franciául és egy keveset arabul is spanyolul. Az egyetemre ő hozta a magyar-zsidó tudósokat: dr. Guttman Mihályt, dr. Klein Sámuel, kicsit Fodor Andort is. Ő barátkozott meg legelőször azzal a gondolattal és kötelességgel, hogy megvásárolják az Egyetemi Könyvtár részére Goldziher Ignác világhírű könyvtárát. A pénzt ő teremtette elő. Henriette Szold a munkatársa és barátja volt. Mindketten viszázatérhettek volna Amerikába a háborus években, de ők maradtak a veszélyekkel körülváldosott Palesztinában.

Az egyetemet ő állította talpra. Természetes tehát, hogy elérkezett az a nap is, amikor felszólították, hogy távozzék az életről, mert már eleget volt a vezére. Más ember megsértődött volna. Ő maradt. Tudta, hogy ha baj lesz ugyanis hozzája fordulnak. Nem kellett sokáig várnia. Az ellenfelei tervezeteinek a megvalósításához is ő szerezte meg a pénzt.

A nevével elnevezett könyvkiadó olyan időben létesített, amikor mással, másképpen nem tudta népe tudomására adni, hogy ő komolyan gondolja Jeruzsálem szellemi központ jellegét. Más más a tüntetésre nem volt. Ezt választotta. Mint mindig, amikor cselekedett és nem vitákozott, hanem elvetett — győzött. Ennek a könyvkiadónak különleges rangja, tekintélye lett. Ezek könyvkiadók is szereztek kétségbevonhatatlan érdemeket. Igaz. De ezt — Magnes alapította. Ez — más. Így fogadta és fogta fel a nép.



J. L. MAGNES

dó népével sem volt. Ő azt hitte és volt bátorsága, fantasztikus idealizmusa ezt hirdetni is, hogy a profétai erkölcs, etika, emberszeretet, tisztesség, becsület, jóakarattal meg kell élni. Kész csoda, hogy nem verték agyon. Betonyára azért, mert nem vitázott komolyan, amit mondott.

Az első közbe tartozott, aki Amerikából áttelepedett Jeruzsálembe. De majdnem mindenkit megelőzött azzal, a tiltakozásával, hogy — „zsidó államot itt kiküzdöni nem szabad”. Amikor mindenki az angoloktól várta a megváltást, ő kijelentette, hogy az angolok önző, alattomos, civakodást szító csibészek, akikben nem lehet bízni. Herzl ezt nem mondta. Heine igen...

Nagyszerű és egyben elképesztő ellentmondásokkal teli élete volt Magnesnek. Az első közé tartozott, aki New Yorkban, Londonban és Jeruzsálemben angol és héber

és nem egyszer az egyetlen, aki ugyanezeknek az elvi ellenfeleinek a segítségére sietett, mentette őket, hol a börtöntől, hol meg egyenesen az akasztófától. Életformájában az angolokhoz igazodott. Sokban a gondolkodásában is. Jó barátságot tartott fenn az angol kormányzókkal, vezető hivatalnokokkal. Azok tisztelték, becsülték. Ő pedig feláldozta az egyéni nyugalomát és békességét, hogy megmentse az életét azoknak, akik őt legszívesebben lelőtték volna.

Achád Háam hívének, tanítványának és követőjének vallotta magát. Jeruzsálemet az egész világ zsidóságának a szellemi központjává akarta tenni. Nálánál nagyobb ellenzője a felosztási tervnek azonban nem akadt. Véde a keresztény, a muzulmán és a zsidó vallások jogait Jeruzsálemre.

Az amerikai szellemről annyira át volt hatva, hogy az

# A SPANYOL TÁJ, Ahol az amerikai atombomba elveszett

Irta: Dr. Márton Lajos

Mióta Spanyolország feljuthatóságát jártam, valahányszor a hírekben spanyol vonatkozások merülnek fel, előveszem útinaplómát. Egy újabb utazás izgalmával nézem meg a bejegyzéseket, amelyeket idestova egy esztendővel ezelőtt írtam le a helyeken, amelyekről a mostani hírek szólóanak. Így volt az most is, az amerikai atombomba spanyol vidék fölötti lezuhánása és a vele kapcsolatos keresések híre érkezésekor.

Az emlékek különös bőséggel áradtak felém a jegyzetből, mert annak idején napokat töltöttem a hírekben, most emlegettem vidéken. Jár-

## Cuevas de Almanzora-ból jelentik...

Az atombombával felszerelt amerikai repülőgépet lezuhánásáról szóló híreket a távirati figyelmeztetések Cuevas de Almanzora községből keltezték. A későbbiek, amelyek a kerületi hatóságok állásfoglalásáról származnak az Almériából, a környék nagyvárosából jöttek.

Az olvasó tájékoztatására: Ez a vidék Spanyolország délkeleti tája. Maga Almería, a mintegy kilencvenezer lakosú város, a nevét viselő öbölben húzódik meg. Ott, ahol a Földközi-tenger tágas medencéje már összekapcsolja a Földközi-tenger tágas medencéjét a mediterrán tengerrel, azután az a szűkület a még európai Gibraltár és az északafrikai Ceuta között valószínű tengerszoros legyen. Almería a granadai tartományban van, a Sierra Nevada déli

## Granadából Almériába

A zsidók kiűzetését 1492-ben elrendelő Ferdinand és Izabella — „Los Reyes Católicos” — nevű viseli az utca, amelynek felszakított kövezetén át bukdaesolva az autóbustársaság kis pénztárépülete felé tartunk. Építkezési állványok között találjuk meg a bejáratot. A szemközti ódon, gótikus épületet majdnem toronnyagasságig gyékényből szőtt szerkezet védi. Granadában ugyanis, mint Spanyolországban annyiféle, építkeznek. Prosperitás lendületében van ez az ország, és jogosnak tűnik a Barcelonában hallott tréfa: — Látja ott a magas emlékoszlop tetején Columbusz? — Hogyne látnám, azt is látom, hogy kinyújtott karral a tenger felé mutat. — Am, azt nem tudja, hogy mit mond: Spanyolok, arra van Amerika, onnan jön a dollár.

Mindenesetre a pénztárfülkében ülő spanyolról megkapjuk az Alméria és Murcia felé vezető vonalra a jegyeket. Persze elmaradhatatlan, hogy jó utat ne kívánjanak, és különböző tanácsokkal ne lássanak el bennünket.

Majd egész napon át tart az út, Motriban való megszakítás után. Ekkor már a Sierra Nevada hágóján túljutva, magunk mögött hagytuk a kivilátszó, amelyre folyton vissza-vissza tekintettünk, Granadát, amelynek fekvése két városra emlékeztet bennünket: Jeruzsálemre és Kolozsvárra. Motrij után új utasok szállnak fel. Vicináljárát ez és folklórkutatóknak ajánlható, mert hol másutt lehetne a spanyol életet így megismerni, mint egy ilyen úton? A szomszéd, aki valamelyik kis fölómason mellénk telepszik, nyomban beszélni kezd, hosszasan és intenzíven. Nem kérdez semmit, fel sem tételezi, hogy ezen a vonalon olyanok utaznak, akik nyelvet nemigen ismerik. Így és dallamos andalúziai beszédének minden fordulatosságával árad belőle a szó. Ha itt-ott egy-egy „si-si...” helyszellessel még reagálunk is a szóáradatra, vagy annak valamelyik magashangolását mondhatva után az elkepeledést jelentő „hombre” felkiáltást is közbevetjük, biztosítva van a további előadás. Most már helyi pletykák, a bikaviadal várható eredményei, az autóbusz kérése, a

tam városait és falvait s bön-gészem helyi ujságait. Ezen a vidéken egyébként alkal-mam volt beszélgetni egy időse emberrel, aki jelenleg a szükösnél is szükösebb kör-ülmnéyek között él. Amo-lyan társadalmi számkivetett, de annak idején, a spanyol polgárháborúban, a köztár-sasági oldalán harcolt. Jól emlékszik az öreg a nemzet-közi egységekre, sőt közöttük egyik-másik magyar hősrre is, akikről persze nem tudja, hogy zsidók voltak.

oldala és ennek a nagyszerű hegyvonulatnak tenger felé lejtő oldala látszik a városka határából. A bombakereséstől felbolygatott vidéken már más tartományok neves vá-roisai fekszenek. Így Carta-gena és Murcia, éppen úgy, mint Alicante, Lorca, vagy Elche. Mindegyik helyről sok és érdekes az elbeszélés. A bőséges az adat a spanyol út jegyzetfűzetében. Am eléged-jünk meg annyival, hogy a hírek szerint ezeknek a város-káknak zöldségiacain, ahol az annyira jó konyhát veze-tő spanyol háziasszonyok reg-gelenként megjelennek, most aggodva kérdik: Almería kör-nyekéről való a zöldség? — mert ha ige, nem merik meg-venni atomsugárzás fertőzé-sétől félve.

csirke ára váltogatják egymást, mintha feltételezhetően ez érdekelné legjobban. Per-sze, hiányos és inkább csak olvasáshoz, s nem éppen an-dalúzai népi tájnyelvhez ido-mitott spanyol tudásunkkal csak sejthjük, hogy miről fo-lylik a szóbeszéd. Így értünk Almériába...

Ennek a városnak meg-vannak mindazon elemei, melyekkel Spanyolország annyit helyén találkoztunk az ország-járó. Van Generalissimo Fran-co nevű főutcája és sok mű-emléke, még az egykori mór-korszakból is. Az Alcazarba, az egykori muzulmán uralko-dók erődjét olyan sötétbűri idegenvezető mutogatja, aki-nek a történelmi múltba visz-szakanyarodó nemzetségi so-rában éppen úgy lehetnek arabok, mint zsidók. Hiszen oklevelek bizonyítják, hogy egykor milyen jelentős szere-pet töltöttek be Almériában a város zsidó polgárai, akik afféle diplomáciai-tolmácsi szolgálatot is bonyolítottak le a kasztíliai királyok által már meghódított vidék és a még mór kézen lévő Granada között. A püspöki székesegy-ház erősített hely. Hiszen, amikor épült, amikor az első miséket celebráltak benne, még a közeli muzulmánok tá-madásainak is ki volt téve. A portálon itt is láthatók seb-zett orrú, letépett füllű szent-szobrok. A polgárháború ka-tolikus republikánusai ilyen szoborcsonkítással juttatták országsszerte kifejezésre az egyházat szembeli vélemény-nyüket.

## Az almériai incidens

Ha nem is a helyi Direc-ción General del Turismo mindenképpen udvarias tiszt-viselője útján, de mégis si-került kapcsolatot találni Al-mériában a már említett öreg republikánussal. Sok mindent beszélt régi és mostani idők-ről. A nemzetköziesek közül emlékezett Lukács tábornok nevére. Azt persze nem tud-já, hogy a spanyol szabadság-harcnak ezt a hőst akár Zalka Máté, vagy akár Frank néven is említhetné, és hogy a tábornok hagyománytiszte-lő magyar zsidó család fia volt. Azt viszont elmondja, hogy Lukács tábornok kopor-csója a valenciai temető falá-ban van elhelyezve. Ha majd ott jár, Valenciában, a vá-rois közepéről a kilences vil-lamossal mehet ki a temető-be, mondja öreg informátó-ro. De Lukács tábornok sir-

helye iránt jobb lesz nem ér-deklődni. Most ugyan szelíd-már a hatóság ilyen dolgok-ban, különösen idegenekkel szemben, de mégis jobb, ha nem érdeklődik...

Aztán szó esik egy bom-bázásról, amely ezt a tájat egyszer világhírvé tette. In-formátorom elmondja, hogy az öböllel határos utcákban még most is vannak foghíjas ház-sorok, s hogy az egykor ott álló épületeket, összesen harmincötöt, Hitler személyes parancsára német hajóágyuk messzehordó ütegei rombol-ták le a városall szemben lé-vő vizokról. — Hogy-hogy? Hiszen Németország hivata-losan nem vett részt a spanyol polgárháborúban.

Este a Fatima-szálloda kis szobájában előveszem a ki-váló angol történész, Hugh Thomas könyvét; ez a leg-megbízhatóbb forrás a spanyol polgárháborúról. Magát a könyvet néhány nappal az-előtt vásároltam, friss fran-cia kiadásban Andorra egyet-len nagy utcájának egyetlen nagy könyveskereskedésében. Akkor néhány napot Spanyol-országban kívül töltöttem, s oda visszatérve, némi izga-gyalommal, majdnem csempész-árúként hoztam magammal ezt a könyvet, amelyet éppen objektivitása miatt Franco Spanyolországában nem le-het kapni.

Az információk és a könyv alapján jól megismerem az

almériai incidens hiteles tör-ténetét.

A polgárháboru késő kor-szakában, amikor a demok-ratikusként nevezett és a fa-siszta nagyhatalmak a be-nem avatkozás elvének han-goztatásával tengeri bloká-d alá vették Spanyolországot, egy tavaszi napon a „Deutschland” nevű német cirkáló Ibiza szigete és a spanyol partvidék között patruilrozott. El-elhaladt Cartagena kiugró foka előtt éppen úgy, ahogy időnként feltűnt a most világhírvé lett Cuevas de Almanzora-val és Almériával szemben. Magában Izabában Fran-co-hű seregek állomásoztak. A köztársaságiak két repülő-gépe felderítő uton járt a tengerszakasz fölött. Körül-belül arról a térségről van szó, ahol a most szeren-csétlenül járt amerikai bom-bázó másik amerikai gépről üzemanyagot akart felven-ni. A Deutschland matrózai a hajó étertermében voltak, amikor a formailag nem hadviselő német hajóra a kis köztársasági repülőgép-ről bomba esett. Célozva sem találhattak volna job-ban. A két bomba közül az egyik az éterterm közepén robbant. 22 német matróz-nyomban meghalt s az éter-rem véres padlóján további 83 sebesültet számoltak ösz-sze. Mág is megállapítha-tatlan, hogy lényegében vé-ve mi történt. A köztár-sasági kormány később azt állította, hogy véletlen folytán

tán oldódott ki a felderítő gép kis bombája, de külön-ben is a német hajóról tü-zet nyitottak az ibizai fa-siszta központ felderítésére haladó repülőkre. A Deutsch-land gyorsan elhagyta a vi-déket, teljes gőzzel Gibraltár felé tartott. Ott a hu-mánus angol főbiztos utasi-tásán alapján az angol kór-tésában vették gondos keze-lésbe a hitleri flotta sebes-sültjeit.

Ugyanaznap a németek véres bosszút állottak Almérián. Egy cirkáló és négy romboló jelent meg Cuevas de Almanzosa felé haladva Almería előtt és a védtelen, mit sem sejtő polgári lakos-ságra ágyutüzet nyitott. 200 lövedék hullott Almériára, 35 ház rombadótt, 19 spanyol meghalt.

Nemzetközi bonyodalom támadt, nagykövetek jég-yezkváltásaiban táruul fel a kérdés körüli vita. Hitler tombolt és a köztársaságiak által uralt spanyol területek nyílt és hivatalos megtá-madást tervezte. A franciák és angolok csitították a né-meteket, az angol nagykö-vet látogatást tett a berlini külügyminiszteriumban és hivatalos feljegyzések sze-rint a többi között a követ-kezőket mondta: „Ne tegyék meg a spanyol vörösöknek azt a szivességet, hogy a polgárháboru világháborúvá szélesedjen ki”.

A köztársaságiak közben Valenciában tanácskoztak a tennivalókról. Szélsőségesek azt kívánták, hogy a köz-társasági repülőgépek intéz-zenek általános támadást a spanyol partokkal szemben-álló német hajókra. Voltak, akik az ügyet a Népszöve-tés elé akarták vinni. Végül

is úgy döntöttek, megkér-dik Moszkvától, mi a teendő. A végső szót Sztálin mondta ki: „Almériát el kell felejteni, nem szabad az ot-tani incidens miatt a vilá-gháborút felidézni”.

## Bücsü Almériától...

Almería neve aztán még-egyszer felmerült a hírek-ben, a polgárháboru vég-napjaiban. Két nappal Mad-rid eleste előtt menekülő-k csoportja vonult végig Al-mérián, Cartagena felé. Pal-miro Togliatti, a nemzetkö-zí brigád olasz vezére is megpihent Almériában, hogy aztán több más vezetővel együtt Veran, Cuevas de Al-manzorán, Agilason át Car-tagena felé hajtasson. Ahol most az atomveszély félel-mében szynlódó emberek né-zik a modern eszközökkel felszerelt atomsugárzás-ku-tatókat, akkor aggódó tekin-tetük a menekülő köztár-saságiakra vetődött.

A világ úgy tudja, hogy a polgárháboru Madrid el-estével fejeződött be. A va-lóság azonban az, hogy Franco csapatai csak továb-bi néhány nap mulva érték el a délkeleti partvidéket is. Murcia, Cartagena és Alméria városparancsnokságát csak 1938 március 31-én reggel vették át a falan-gisták.

Egy szárnysegéd jelenté-te Franconak: Minden be-fejeződött, Almería is a miénk. Néhány órával később Franco asztalára tá-viratot helyeztet a szárnyse-géd: **Lelkünk Isten feje emelve, a katolikus Spanyolország győzelme alkal-mából szivesen köszöntjük főméltóságodat.** — Aláírás: XII. Pius.

# A futball-világbajnokságok kulisszatitkaiból

Irta: Heller Mose

4.

## Hatodik világbajnokság: 1958 Svédország

A svédországi világbajnok-ságon Brazília végre elérte, amiért 1930 óta harcolt. Hu-szonnyolc évi küzdelem, mun-ka kellett ahhoz, hogy a bra-zíliok végre megszerezzék a világbajnoki címet. Csodálat-os tudásukhoz most már megfelelő taktika és ren-dszer is társult, amellyel aztán nemcsak megérdemelték, de biztos fölényrel hódították el a világbajnokságot. A sváj-ci torna hőse, Magyarország, miután elvesztette legjobb-jait (Puskás, Kocsis, Czibor stb.), már nem lehetett tel-jes értékű ellenfele a brazil művészeknek, de még az eu-rópai élvonalban sem állta meg a helyét 1958-ban. Azóta ismét feljött a magyar együt-tes és Chilében már szépen szerepelt. De erről majd később. Egyelőre a svédországi világbajnokságról.

Ujabb csúcis. Ezúttal 45 nevezés volt és a FIFA a 14 szabad helyért selejtező mér-kőzéseket rendezett. A vilá-gbajnok Brazília és a rendező Svédország hivatalból kap-tak helyet. Ez a világbajnok-ság már bennünket is köze-lebb érdekel, mert Izrael is aktív tényezőjévé vált a világbajnoki selejtező kü-zdelmeknek. Izrael ellenfelei visszaléptek és így játék nél-kül kellett volna elmennünk a svédországi világbajnok-ságra, azonban a FIFA más véleményen volt. Játék nél-kül nem juthattunk Svéd-országba — a FIFA szerint —, pedig ezen vitakozhattunk volna. Elrendelték, hogy Iz-raelnek mégis kell egy selej-tező mérkőzést játszania az egyik európai csoport máso-dik helyezettjével. A sors, il-letve a FIFA Walesnek ked-zett és mindkét mérkőzés 2:0 arányban becsülettel el-vesztettük. Így került be Wales a svédországi 16-os mezőnybe, amelyben új or-

szágok mutatkoztak be, mint Észak-Irország, Wales, a Szovjetunió, Paraguay és persze ott volt az „elpusztí-tatlan” Mexikó is.

A mezőny sokkal gyen-gébbnek tűnt, mint a svájci volt. A magyarok aránylag szerencsés sorsolást kaptak. A negyedik csoportba kerül-tek a rendező Svédországgal, Mexikóval és Waleszel. Itt már ismét új szabály szerint játszottak. Míg Svájcban a csoportküzdelmek során ele-gendő volt két mérkőzés és csak akkor játszottak még-egy, ha a második helyen holtverseny adódott elő, itt körmérkőzés után, az első két helyezett került fel min-den csoportból a nyolcas döntőbe.

Fárasztó volt ez a kör-mérkőzés, sok pötmérkőzés-sel. Az első csoportból a né-metek simán jutottak to-vább Argentina ellen 3:1-el, Csehszlovákia ellen 2:2-vel és Észak-Irország ellen szin-tén 2:2-es eredménnyel. Ez pedig pontot jelentett. A má-sodik helyért Észak-Irország pötmérkőzést játszott Csehszlovákiával és nagy meg-lepetésre, 2:1-re győzött. A csehek és a gyengén szereplő argentinnek kiestek. Csehszlo-vákia 6:1-re verte Argentínát. A második (keleti) csoportban szintén két európai válogatot jutott tovább. Franciaország, a csoport-győztes és Jugoszlávia. A franciák remekül játszottak, különösen a VB gólkirálya, Fontaine és Kopa. De még jobbabb voltak a jugoszlávok, pedig csak a második hely révén kerültek a nyolcas döntőbe. Nagy meglepetés volt Paraguay 3:2-es győze-lme Skócia felett. Jugoszlávia — Skócia 1:1, Jugoszlávia — Franciaország 3:2, Jugoszlávia — Paraguay 3:3. Amint látjuk, Paraguay sok galibát

csinált, viszont a skótok gyenge szereplése nagy meg-lepetés volt. Jugoszlávia — Skócia 1:1, Franciaország — Skócia 2:1.

A harmadik csoportból Svédország és Wales jutott tovább, nagy meglepetésre Magyarország kiesett. Kikapott a svédoktól 2:1-re, 1:1-re játszott Wales-szel, megverte Mexikót 4:0-ra, mivel a walesiek 1:1-re játszottak Me-xikóval, 0:0-ra Svédországgal, újabb mérkőzést játszo-ttak a magyarokkal és az enervált magyar együttes potyagollal 1:0-ra kikapott az erélyes, de általában gyen-gébb walesi csapatától.

A negyedik, illetve a nyu-gati csoportban Brazília biz-tosan győzött. 3:0-ra verte Ausztriát, 2:0-ra a Szovjet-uniót és Angliával 0:0-ra játszott, tehát egyetlen gólt sem kapott. Szovjetunió — Anglia 0:0, Szovjetunió — Ausztria 2:0, Anglia — Ausztria 2:2. Így a második hely-ért Anglia újabb mérkő-zést vívott a Szovjetunióval. A megismételt mérkőzésen a szovjet csapat 1:0-ra verte Angliát, amelynek így esélye lett volna bejutni a legjobb nyolc közé. De ezúttal sem sikerült.

## Hetedik világbajnokság: 1962 Chile

Erről a világbajnokságról már rövidebben írunk, hiszen annyira a közelmultban volt, hogy még mindenki élénken emlékszik az eseményekre. Talán néhány lényegesebb pont: a rendező Chile szép fejlődése, a brazilok újabb sима győzelme, szinte komoly ellenállás nélkül szerették meg a világbajnoki címet. A magyarok is újra elindultak a fejlődés útján. Megverték 2:1-re az angolokat, majd Bulgáriát 6:0-ra, Argentíná-val döntetlenül játszottak és simán nyerték a csoport-el-sőséget, hogy aztán váratl-anul és talán nem egészen

A középdöntőben már nem volt izgalom. Az NSZK nagy szerencsével legyőzte 1:0-ra Jugoszláviát, Franciaország 4:0 arányban lehengerelte Észak-Irországot és, hogy mennyire „szép” eredmény volt Izrael 2:0-ás veresége Walesetől, igazolja az a tény, hogy Brazília csak nehezen győzött Wales ellen a közép-döntőben 1:0 arányban. A németek az elődöntőben 3:1-re kikaptak Svédországtól, majd a harmadik helyért vi-vott küzdelemben 6:3-ra a franciáktól. Az elődöntőben a ragyogóan játszó brazil együttes világbajnoki formá-ban simán verte Francia-oroszát 5:2-re. S a döntő? A brazilok a svédet is 5:2-re verték. Ez a világbajnok-ság nem hozott meglepetést. Már az elején nyilvánvaló volt, hogy a brazilok győz-nek, talán a magyar váloga-tott Wales elleni veresége volt a legnagyobb meglepe-tés.

Persze voltak váratlan eredmények is, dehát a küz-delem, a színvonal, az izgal-mas légkör messze elmaradt a svájci világbajnokságtól. Talán Argentína egészen gyenge szereplése lepett meg sok sportbarátot és szak-értőt. Mindenesetre a labda-rugás színvonalcsökkenés és a következő, chilei világbaj-nokságon újabb zuhanást észlelhetünk. Ez a világbaj-nokság már egészen a közel-múltban volt.

megérdemelten kikapnak a szerencsés cseh csapatától 1:0-ra. Az olaszoknak újra nem sikerült, éppennygy, mint az angoloknak és a Szovjet-unióknak sem. Jugoszlávia nagyszerűen szerepelt, a spanyolok is javultak, de egyelő-re nem tudtak komoly eredményt elérni. Brazília győzelmét a döntőben Csehszlovákia egyetlen pillantra sem tudta kétségessé tenni. Mindenesetre a cseh csapat második helyezése nagy eu-rópai sikernek számít és épp-en ezért kár, hogy ezúttal nem lehetnek ott a londoni 16-os mezőnyben. (Befejező rész következik)

Irta: *Harila Székely*

## Adóemelések küszöbén

Elimelech Rimalt, a Gá-chál képviselője, követezetlenséggel vádolta a kormányt a pártja által benyújtott bizalmatlansági javaslatban. A koalícióhoz tartozó képviselők felemelték kezüket és ezzel az indítvány lekerült a napirendről. Nem vagyunk követezetlenek — állították ezzel a karmozdulattal. Ellenkezőleg, kitartunk eddigi politikánk mellett, amely következetes abban, hogy — nincs benne semmi logika.

A bizalmatlansági indítvány valóban fölösleges volt; a kormány nemrégben kapta meg a koalíció képviselőinek, azaz a Kneszet többségének bizalmi javaslatát, mire való volt még egyszer leszavaztatni a honatyákat? S a költségvetési vita amúgy is megkezdődik febr. 14-én, utána sokkal nagyobb súlya lenne a bizalmatlansági javaslatnak. Nem mintha egy pillanatra is azt hinnék, hogy a költségvetési vita megbuktathatja a kormányt. Akkor is fel fogják emlíni karjaikat a koalícióhoz tartozó képviselők. De valóban fölösleges volt a Gá-chálnak ez az indítványa, parlamenti puskaporának legalábbis egyrészt elpazarolta vele.

A logika hiányzik a gazdasági politikából, ez nyilvánvaló meg a kormány minden intézkedéséből. Az előző ESKOL-kormány alig több, mint egy évvel ezelőtt magáévá tette a nevezetes Cádok-bizottság javaslatát az adóterhek csökkentésére. A Cádok-bizottság egyik figyelemreméltó megállapítása az volt, hogy a legtöbb adót Izrael állampolgárai fizetik világszerte.

Különösen áll ez az évi 10 ezer font körüli jövedelemmel rendelkezőkre, akiknek vállaira a világ legmagasabb adója nehezedik. Ez az adókulcs veszedelmes is, mert érzékenyen sújtja azokat a foglalkozási ágakat, amelyekben világszerte igen nagy a kereslet. A mérnökök, az orvosok, a kutatók, akiknek munkája életfontosságú a modern államépítés szempontjából, külföld felé kacsintanak, ahol a jövedelem is nagyobb és az adóterhek is kisebbek. Az államnak tehát elsősorban érdeke, hogy megkönnyítse ittmaradásukat.

Ez volt az egyik oka annak, hogy a kormány elfogadta és végrehajtotta a Cádok-bizottság javaslatát; a bizottság jelszóként meg azzal is megjelölték, hogy a sokkal betöltetlen ipar- és kereskedelmiügyi tárca élére nevezte ki. Ugyanez a Chá-jim Cádok a két héttel ezelőtti minisztertanácson meg szavazta a pénzügyminiszternek azt a tervét, hogy a jövedelmi adókat felemeljék. Az évi tízezer font körüli jövedelemmel rendelkező polgárokat is. Ha feltételezzük, optimisták módjára, hogy a közvetlen adó nem ugrik vissza a Cádok-javaslatok elfogadása előtti magasságokba, mégis az történik, hogy a kormány visszavonul az alig egy évvel ezelőtt megkezdett új politikától, amelynek az is lehetett az egyik feltételezett célja, hogy az adóterhek csökkentésével párhuzamosan növekszik majd a dolgozók munkaképe és amit az adón veszít, visszakapja a növekvő termelésből, az élelkülforgalomból, a nagyobb gazdasági kapacitásból.

Egy év nem elegendő annak kivizsgálására, hogy a Cádok-bizottság javaslatának végrehajtása milyen

mértékben váltotta be a hozzáfűzött reményeket. A kormány nem is várta be, míg a helyzet annyira beérik, hogy egyáltalában vizsgálta tárgyává tehesse. Az első alkalommal, amikor a költségvetési egyensúly rendezéséről kellett gondoskodni, késznek mutatkoztak, hogy visszavegyék a polgároktól mindazt, amit alig egy évvel ezelőtt adott nekik.

Ami pedig az illetékek, vámok és egyéb közvetett adók emelését illeti — úgy tűnik, hogy a kormány újra fel akar jutni arra az adóteher-magasságra, amelynek már nincs elviselhetetlenebb. A legegyszerűbb szolgáltatásokat is megadóztatja, az amúgyis fantasztikus telefon felszerelési díjat megduplázza, az eddigi „olcsónak” csúfolt autófajtaikat is újabb fogyasztási, vagy forgalmi adóval sújtja, a közlekedést és az alapvető élelmiszereket is megdrágítja; vissza kell venni az emberektől a fizetésemeléseket, vagy legalábbis azoknak egy részét. Ha arra gondoltak, hogy az adók és illetékek révén a fizetésemelések 10-15 százalékat fűrészelik le, úgy alighanem továbbmennek majd, amint minden más esetben is túlhaladtak valamennyi előirányzatot.

Amikor a fizetésemelések körüli nehézségek sztrájkmozgalmat robbantottak ki, a kormány azzal érvel, hogy az olyan jövedelem-többlet, amely nem halad együtt a termelés növekedésével, inflációhoz vezet. Nem szabad a természet drágítani, mert ez csökkenti exportunk lehetőségét. Ezt, mint logikus érvelést igen sokan hajlandók elfogadni ebben az országban, a Hisztádrut például rögtön egyetért ezzel az elmélettel. De vajon az adóterhek növelése, a rengeteg új illeték, amely a termékeket drágítja, nem sújtják-e legalább olyan mértékben a termelését? Az adó nem drágít? Furcsa okoskodás: azt állítják a pénzügyminiszteriumban, hogy vissza kell venni a vásárlási kedvet duzzasztó fizetésjavítás egy részét a közönségtől adó formájában.

Hiszen a szükségletek mégis megvannak. Az autótulajdonos akkor is kénytelen garázsba vinni a kocsiát megjavításra, ha ezt a műveletet most megadóztatják. Kenyeret akkor is kell enni, ha a kormány megvonja a pékektől a szubszidiákat és a közönségnek kell megfizetni a különbözeteit. Az inflációs veszélyt csak az emelt fizetések idézik elő, az emelt adók nem? A termelés nem lesz drágább, ha több adót kell fizetni? Egész gazdasági politikánk az improvizáció jellegét viseli magán. Többek között a jogszabályok az állíthatják, hogy olyan országban, amelynek lakossága évről-évre sokkal nagyobb mértékben nő, mint más országokban, a kormány kénytelen rugékonyságot mutatni. Más azonban az elasztikus politika és más az ellentmondásokkal teli, érzéketlen intézkedések egész sora, amellyel a kormány igen sűrű időközökben megfélepi az országot. S nem mutatkozik semmi jele annak, hogy a szilárdság bekövetkezzék. A sztrájkmozgalmaknak az volt a céljuk, hogy a dolgozó rétegek magasabb életnívóra jussanak fel. Ha most a kormány adók kivételével újra csökkenteni akarja az életszínvonalat, nem kell csodálkoznia azon, hogy újabb sztrájkokkal kell majd szembenéznie.

Az árak és bérek emelkedésének örökös körforgásából nem szabadulunk meg az új költségvetési évben sem. Az a kormány, amely szilárdságot ígért a választások előtt, ezúttal éppúgy nem tartja ígérteit, mint az előző kormányok, amelyekben ugyanazok a pártok és személyek próbálkoztak szilárdságot teremteni és szintén megmaradtak az ígéretek mellett.

Sajnos, nem is először állapítjuk meg, hogy az új kormány nem hozott számunkra örömdíjat, változásokat. Elszomorító és elkeserítő, hogy mennyire nem változott semmi... után a rövid feketét, javító tejjel.

— Mire volna ez jó, maga szerint?  
— Meggyőződhetne róla, hogy nemcsak az adót bicceli el a vendég...  
— A maga szíve, ezek szerint, nem az adóhivatalhoz húz?  
— Ez biztosan onnan van, hogy a kávéházba — ha nincsen sztrájk — naponta bejárom, míg az adóhivatalba minél kevesebbet.  
— Hogyan lehetne népszerűbb tenni az adóhivatalt?  
— Talán műsoros matiné keretében kellene inkasszálni az adót, esetleg sztriptíz is bemutatnának.  
— Hogyan jutott eszébe pont sztriptíz?  
— Mert a kávékos és vendéglősök azt állítják, ha megmarad az a kivetés, akkor az adóhivatal mindnyájukat levétközteti... (bér)

— Még hol volt a héten?  
— Majdnem esküvőn voltam.  
— Mi az, hogy majdnem esküvőn volt? Volt, vagy nem volt?  
— Nem én voltam majdnem, hanem esküvő volt majdnem... Elmaradt. A vőlegény igazolatlan távolmaradása miatt... Így azután ketten hiányoztak.  
— Miért? Még ki hiányzott a vőlegényen kívül?  
— Még én is hiányoztam... Megjegyzem, én nem voltam olyan fontos és ha a vőlegény ott lett volna, akkor állítólag nekikem mégis megtartották volna...  
— Maga csak jól él, hiába, Sheraton, esküvő...  
— Meghívnam magát is, valamelyik natanjai vendéglőbe...  
— Most, amikor sztrájk van?  
— Egy sztrájk-törő vendéglőbe...  
— Azért elég eredeti dolog, hogy sztrájkot rendeztek, azt hiszem, eddig sehol a világon nem történt még hasonló eset.  
— Ha az adóhivatalokban volna egy kis humor, az érdeklődőknek becsiszoletezt volna nekik, chips-szel,

— Pincér, waiter please!  
— Yes, mister Steinberg.  
— Breakfast for two.  
— Yes, Sir, két reggeli. Mária. Csak azt akartam megkérdezni a Mr. Steinberg-től, hogy tényleg ön-e az a híres író, akiről most írnak a lapok?  
— A nevem John Steinbeck.  
— Tisztelem. Eppen tegnap láttam a képét az újságban, de ott mintha nagyobb szakálla lett volna. Azt írják, hogy egy egész hónapot fog itt tölteni, meg hogy inkognitóban van, hogy ne macerálják. Ez a felesége?  
— Yes, Mrs. Steinbeck.  
— Ne haragudjon, de sokkal fiatalabbnak néz ki magánál.  
— A reggelit lesz szíves.  
— Mária, mister Steinberg. Az utóbbi időben egy csomó író jött ide a szállodába, nem tudom miért, a múlt héten utazott el az, aki az Exodust írta. Maga írta az Exodust?  
— Nem.  
— En sem olvastam. Tul vastag. Ugy általában nem olvasok könyveket, ne is haragudjon. De a Zorbát láttam. Mikor írta a Zorbát?  
— Nem irtam kérem semmilyen Zorbát.  
— Hogy én hogy élveztem azt a filmet! Halálra röhögtem magamat. Amikor az a vén szipirtó elkezdte ott riszálni magát, hallja...  
— Magamnak kávé kérek, feleségemnek teát.  
— Szóval nem maga írta a Zorbát?  
— Már megjegyeztem, hogy nem.  
— Akkor miért kapta a Nobel díjat, vagy mit?  
— Az Erik a gyümölcsért.  
— Egy kávé és egy tea, ugyebár?  
— Igen.  
— Mária. Mennyit fizetnek egy ilyen Nobel díjért, mister Steinberg? Igaz az, hogy lenyomnak egymillió dollárt?  
— Talán hagyjuk a beszélgetés folytatását a reggeli utánra?  
— Nagyon sajnálom, de később már nem lesz időm rá. Minek tetszett ide jönni a Steinberg urnak?  
— Nevem Steinbeck!  
— Maga nem zsidó, ugye?  
— Nem.  
— Mindjárt látszik. Az amerikai zsidók, tudja, nem adnak borralat. Csak az a kár, hogy most tetszett jönni, amikor esik az eső. Igaz, hogy mit változtat az, ugysem látni nálunk semmit. Vagy valami különleges okból jött? Mit akar?  
— Egy lágytojást, ha lehetséges.  
— Három perces?  
— Igen.  
— Mária. Remélem, nem tetszik haragudni a Steinberg urnak, hogy én ilyen közvetlen vagyok, tudom, hogy ez Amerikában nincs bevezetve, de nálunk az országban így szoktuk. Azonkívül én nem voltam mindig pincér, hogy ott vigye el a fene az egész mesterséget. En kérem két évig tanultam ortopédiát. De ebben az országban csak a protekció számít. A szálloda tulajdonosa egy ronda polisi...  
— Legyen olyan jó és hozza a tojást, kérem.  
— Három perc alatt megvan, mister Steinberg. Hallja, kicsoda pofa volt az a Zorba! Fogadjá megégyeszer gratulációm! A szakácsunk azt mondja, hogy maga egy csomó darabot meg filmeket írt, ez igaz?  
— Igaz.  
— Mit?  
— Édentől keletre, például.  
— Láttam! Ugy éljek, láttam! Hallja, hogy én mit összeröhögtem ennél a filmnél!

— A konferencia véget ért, megnyitották az ajtók és a Sheraton nagytermének csillagosában ott álltak a bizottsági berendezések.  
— Rendkívül érdekes lehetett. Maga mit állapított meg?  
— Hogy a fekete kaviár jobb a vörösénél...  
— Hogy jön ez ehhez?  
— Majd elfelejtettem, hogy a bizottsági berendezések mellett remek büffé is volt.  
— Természetesen a fotócellás betörőfogónál előbbre helyezte a szendvicseket?  
— Ami biztos, az biztos. Elsősorban is a fekete kaviárt helyeztem biztonságba és azután került sor az üvegekre.  
— A golyóálló kirakati-üvegről beszél?  
— Szó sincs róla, Campari üvegről... jegelve, szóval elsőrendű ital.  
— Betörés ellen?  
— Mit akar maga tulajdonképpen folyton azzal a betöréssel?  
— Rémes, maga a betörés ellen biztosító készülékek be mutatóján volt és az evésről, ivásról beszél. Tészta volt?  
— Tészta-élmény, hogy soha többé nem lesz betörés, ha ezeket a biztonsági dolgokat felszerelik...

## Ketten beszélnek

— A konferencia véget ért, megnyitották az ajtók és a Sheraton nagytermének csillagosában ott álltak a bizottsági berendezések.  
— Rendkívül érdekes lehetett. Maga mit állapított meg?  
— Hogy a fekete kaviár jobb a vörösénél...  
— Hogy jön ez ehhez?  
— Majd elfelejtettem, hogy a bizottsági berendezések mellett remek büffé is volt.  
— Természetesen a fotócellás betörőfogónál előbbre helyezte a szendvicseket?  
— Ami biztos, az biztos. Elsősorban is a fekete kaviárt helyeztem biztonságba és azután került sor az üvegekre.  
— A golyóálló kirakati-üvegről beszél?  
— Szó sincs róla, Campari üvegről... jegelve, szóval elsőrendű ital.  
— Betörés ellen?  
— Mit akar maga tulajdonképpen folyton azzal a betöréssel?  
— Rémes, maga a betörés ellen biztosító készülékek be mutatóján volt és az evésről, ivásról beszél. Tészta volt?  
— Tészta-élmény, hogy soha többé nem lesz betörés, ha ezeket a biztonsági dolgokat felszerelik...

Irta: Kishont Ferenc

Amikor liftet akar csinálni az erdőnek a fáiból...  
— Ez Zorba.  
— Igen. Zorba. Akkor mit irt maga?  
— Egerek és emberek.  
— Mikimauz?  
— Már rosszul vagyok az éhségtől, barátom.  
— Egy pillanat, egereket mondott? Ez az a darab, amikor Batja Lancet kikezd avval a félcédulással?  
— Bocsánat?  
— Az, ugyebár, amikor van az a nagy melák pasi, vagyis ő maga nem melák, a színész, csak ki van tömve a ruhája, hogy úgy nézzen ki és van neki egy barátja, aki sovány, de sokkal normálisabb, mert a nagyobb szereti az egereket...  
— Ismerem kérem a darabom tartalmát.  
— Igen. Szóval a nagyobb szereti az egereket és a kisebbnek mindig vigyázni kell, hogy oda ne sózzon valakinek az ereje végett, de aztán a fia annak az illetőnek kikezd a Batja Lancetrel és akkor ő csendben fölkel, odalép hozzá és leken neki...  
— Lehetne beszélni valakivel az igazgatóságtól?  
— Mária. Hallja, én élveztem ezeket az egereket! Gurultam a nevezéstől. De ami a végét illeti, már ne is haragudjon, de ez nem a maga nivójához méltó, Steinberg! Egy kicsit blöfföltünk, mi? Minek kell lelőni azt a nagyobbikat? Csak azért, mert hajlama van egerekre? Megbocsásson, de emiatt nem szép dolog eltenni valakit láb alól...  
— Ujraírom a darabot, csak hozza már...  
— Hajlandó vagyok én, kérem, még egyszer megnézni az előadást, aztán majd megmondok a Steinberg urnak, hogy mi nem volt jó. Nem kell, hogy fizessen érte, gratísz csinálom. Egyik a másikkal segít. Aztán majd kijövök egyszer Amerikába és jól átbeszéljük a dolgokat. Ugy általában véve volna sok mondanivalóm a maga számára, de ebben a sürgés-forgásban nem lehet nyugodtan beszélgetni. Ha én egyszer elmondom magának, hogy én min mentem keresztül ebben a büdös életben, akkor elhiheti, hogy a Zorba kismiska...  
— Kapom azt a tojást vagy nem?  
— Nem szolgálunk fel tojást szombatton. Szóval, ahogy mondtam, ha egyszer lesz egy kis szabadidőm, én elmondom magának, hogy én min mentem keresztül, akkor maga meggondolhatja, hogy éljek! En magam megírnám, mindenki mondja nekem, bolond vagy te, hogy nem írod meg regénynek vagy operának, de én annyira el vagyok foglalva esténként a partival, hogy mondtam magamban, kössék föl magukat az összes írók, adom a Steinbergnek, írja meg, mit bánom én...  
— Kérném leszálni az asztalról!  
— Két évvel ezelőtt, a nyár elején, vagy nem, már a középefélé volt, szóval lementünk a feleségemmel Szdomba. Hát nem leáll a taxi az út közepén! A sofőr felnyitja a motorházát, babrál egy kicsit, aztán azt mondja: Hát, kérem szépen, kiégett a packung! Hallja, az út közepén! Kiégett neki! Ugy éljek én, megtörtént, nem én találtam ki! De ez még semmi! Olyan hideg volt, hogy egész éjjel ott kuksoltunk az autóban. És ez csak az egyik eset! En mondom magának, hogy ha a maga Zorbájával mindez megessett volna... Hé, hová tetszik menni?... Mister Steinberg, még nem fejeztem be... Van még néhány fantasztikus történetem... Meddig tetszik nálunk maradni?  
— Már repülök vissza Amerikába.

— Mire volna ez jó, maga szerint?  
— Meggyőződhetne róla, hogy nemcsak az adót bicceli el a vendég...  
— A maga szíve, ezek szerint, nem az adóhivatalhoz húz?  
— Ez biztosan onnan van, hogy a kávéházba — ha nincsen sztrájk — naponta bejárom, míg az adóhivatalba minél kevesebbet.  
— Hogyan lehetne népszerűbb tenni az adóhivatalt?  
— Talán műsoros matiné keretében kellene inkasszálni az adót, esetleg sztriptíz is bemutatnának.  
— Hogyan jutott eszébe pont sztriptíz?  
— Mert a kávékos és vendéglősök azt állítják, ha megmarad az a kivetés, akkor az adóhivatal mindnyájukat levétközteti... (bér)

— Még hol volt a héten?  
— Majdnem esküvőn voltam.  
— Mi az, hogy majdnem esküvőn volt? Volt, vagy nem volt?  
— Nem én voltam majdnem, hanem esküvő volt majdnem... Elmaradt. A vőlegény igazolatlan távolmaradása miatt... Így azután ketten hiányoztak.  
— Miért? Még ki hiányzott a vőlegényen kívül?  
— Még én is hiányoztam... Megjegyzem, én nem voltam olyan fontos és ha a vőlegény ott lett volna, akkor állítólag nekikem mégis megtartották volna...  
— Maga csak jól él, hiába, Sheraton, esküvő...  
— Meghívnam magát is, valamelyik natanjai vendéglőbe...  
— Most, amikor sztrájk van?  
— Egy sztrájk-törő vendéglőbe...  
— Azért elég eredeti dolog, hogy sztrájkot rendeztek, azt hiszem, eddig sehol a világon nem történt még hasonló eset.  
— Ha az adóhivatalokban volna egy kis humor, az érdeklődőknek becsiszoletezt volna nekik, chips-szel,

— Mire volna ez jó, maga szerint?  
— Meggyőződhetne róla, hogy nemcsak az adót bicceli el a vendég...  
— A maga szíve, ezek szerint, nem az adóhivatalhoz húz?  
— Ez biztosan onnan van, hogy a kávéházba — ha nincsen sztrájk — naponta bejárom, míg az adóhivatalba minél kevesebbet.  
— Hogyan lehetne népszerűbb tenni az adóhivatalt?  
— Talán műsoros matiné keretében kellene inkasszálni az adót, esetleg sztriptíz is bemutatnának.  
— Hogyan jutott eszébe pont sztriptíz?  
— Mert a kávékos és vendéglősök azt állítják, ha megmarad az a kivetés, akkor az adóhivatal mindnyájukat levétközteti... (bér)

## Tizenöt nap a tengerfenéken

A franciaországi Cote d'Azur part közelében a Földközi-tengerbe süllyesztették Cousteau hat fiatal munkatársának vizalatti házáat. A tervük szerint 15 napot töltenek a tengerfenéken, 110 méter mélységben. Vállalkozásukkal akarják felderíteni, milyen feltételek mellett élhet és dolgozhat az ember hosszabb ideig, viszonylag nagy mélységben, a tengerfenéken. A nagy olajkutató társaságok támogatásával folyó kísérlet fontos szakasza annak a távolabbi tervnek, amely a 100-300 méter mély tengerfenékre, az úgynevezett

## IDEGENFORGALMI SAROK

A lengyel állami idegenforgalmi hivatal közölte a jelentését a még gyermekcipőben járó lengyelországi idegenforgalomról. 1965-ben az idegenforgalomból származó bevétel meghaladta a hat millió dollárt, szemben az 1960 évi két és félmillió dollárral. A lengyel idegenforgalmi szervek ez évben a külföldi turistaforgalom 40 százalékos növekedésére számítanak.  
A tübingeni Wickert Intézet körkérdésére adott vá-

# „Amit keresünk a vámon — azt leadjuk a „réven” . . . ”

### Asdod kikötője a sztrájkok, a „normák” a csökkentett munkahét problémái tükrében

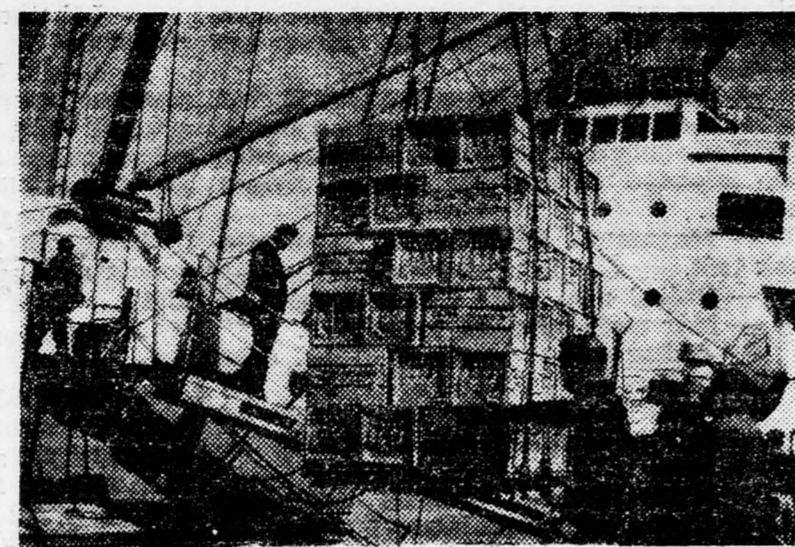
Ha a látogató csak éppen kedvtelésből, szórakozásból, időöltésből járja Asdod kikötőjét, akkor minden bizonnyal meglepődött, jó benyomásokkal hagyja maga mögött, látogatása végén, a kikötőt. Azzal az érzéssel távozik — minden rendben van az új déli kikötő körül. Mert a látogatás valóban az: amerre néz, mindenütt látható munka folyik. Daruk emelők, modern gépek szűnnek nélküli mozgásban vannak, népes munkáscapatok hajókat raknak, a nagy citrusraktárban dolgoznak . . .

Az azonban, ha felületes, gyors vizit helyett alaposabban néz szét, nemcsak a külszin érdekli, hanem betekintve a „színpadok” mögé, kíváncsi a kikötőt mozgásba hozó erőkre is — akkor az előbbi derűs képbe meglehetősen sötét, zavaró tónusok is vegyülnek . . . Előtűnnek a súlyos problémák, a nehézségek, amelyek akadályokat gördítenek zavartalan működése elé és időnként válságos, kritikus helyzetbe sodorják.

A három hónapja ezelőtt beindított próba-üzemeltetés alatt álló kikötő „gyermekbetegségének egyik súlyos szimptomája: a sztrájkul-

Irtá: Boros György

lám . . . A teljes munkabeosztások, vagy lassított munkamódszerek — az „olasz sztrájk” — amelyek jobb munkafeltételek, magasabb bérézés elérésére irányulnak



Narancsot rakódik a hajó

— és amelyek megakadályozzák a kikötő elsősorú célkitűzése végrehajtásában: az izraeli narancs exportjában . . .

### 100 kilométerrel rövidebb útvonal . . .

Amikor 15 évvel ezelőtt a kormánytervek egy déli kikötő felépítése mellett döntöttek, ez volt a legfőbb érv: az ország citrusültvényeinek 60 százaléka a Járkonvonalra délre fekszik. És ha ennek az országgrésznak a központjában épül fel a kikötő, lerövidülnek a hosszú szállítási útvonalak. Ezáltal csökkentenek a termelési kiadások: versenélyesebbé vá-

lik az izraeli narancs a külföldi piacokon. Asdod ideálisnak látszott — és az is — erre a feladatra: ha a rechovoit „narancsközponthoz”, a nagy csomagolóházakból nem Haifa, hanem az ásdodi kikötőbe irányítják a szállítványokat (akár vonaton is), 102 kilométerrel rövidebb le a szállítási útvonal.

De ugyanezek a szempontok játszottak közre Asdod

ban rakják hajóra. Az új déli kikötő mellett szólt az is, hogy az importált fagyasztaási cikkek 61 százaléka (a gabonán és a vetőmagokon kívül) a Natanjától délre élő lakosság szükségleteire szolgál. Biztonsági-védelmi aspektusok, valamint a lakosság szétszórására, a délvidek benépesítésére irányuló tö-

### „A haifai normákat soha nem mérték, soha nem ellenőrizték . . . ”

— Mi a haifai „norma” és mi az ásdodi? — Ez volt első kérdésünk Jehosua Granot-hoz, a kikötőhatóság szóvivőjéhez, a 31 éves „szabre” sajtófőnökhöz.

A haifai rakodási norma, a standard narancsladák-nál (48 kiló) hét százalékkal alacsonyabb az ásdodinál. Haifa egy nyolcórás műszak alatt 2960 ladát kell elnyeljen, „kéz”-nek (kéz: rakodómunkásokból, darusokból, villásemelő-kezelőkből, „jelzőkből” és egy csoportvezetőből álló komplex munkásbrigád) ki-szállítani a raktárból és berakni a hajóra. Nálunk a norma 190 ladával volt magasabb. A 24 kilós, úgynevezett „Bruce”-ladáknál nagyobb az eltérés: 25 százalékos különbség van. Haifa ebből a jádatipusból 3600-at, az ásdodi kikötőben 5350 ladát kellett egy csoportnak hajóra rakni.

A haifai normákat soha nem mérték le, soha nem ellenőrizték, a „lajzaságot” illetően. Ha igen, akkor is csak olyan „tessék-lássék” alapon és az illetékesek semmit sem tettek — különböző tényezők befolyására — annak megváltoztatására; tény az, hogy a munkások, hosszú évek óta, azok szerint dolgoztak. Viszont nálunk, a termelési mérnökök pontos mérése, kiértékelése alapján szabták ki a rakodási teljesítményt. Számításba vették a legmodernebb felszerelést, a gépített folyamatokat, amelyek meggyorsítják a hajók berakását. Az üzemi biztonság elfogatja azt, annál is inkább, mert az általános

### Baj van a „vátik” kikötőmunkásokkal is . . .

Külön problémát képeznek a tel-avivi kikötőből átvett munkások. Jelen pillanatban a kikötőben 750 munkás dolgozik (nem számítva az építkezéseknél foglalkoztatottakat). 450 új munkás — egyrésztüket építőmunkásokból képeztük át — és 300 „vátik” jaffai kikötőmunkás. Elsősorú, rutinos, nagy gyakorlatú bíró munkaerőkből

rekvések is kihangsúlyozták az ásdodi homokparton épített kikötő fontosságát.

A próbauzemeltetés első három hónapját kiértékelve kiderült, hogy éppen legfontosabb célkitűzését nem sikerült maradéktalanul megvalósítani: a narancsexport lebonyolítása „zátanyra” futott a kikötő körüli hullámokban . . . A szezon kelles közepén, amikor átlagosan heti 9–11 hajó volt beütemezve ásdodi rakodásra, a sztrájkok következtében nem sikerült átlagosan heti három hajónál többet kiküldeni a tengerre. Vagy napokon keresztül vesztegeltek a kikötőben a lassított rakodás miatt, vagy át kellett irányítani őket az amúgyis túltelített Haifára. A koalíciós egyezmény nyomán létrejött „csökkentett munkahét” is végeredményben 10 százalékkal kisebbíti teljesítőképességét.

A három héttel ezelőtti sztrájk végső akkordja volt egy új munkabéregyezmény, amely nyugalmasabb légréteget teremtett a kikötőben. Hogy a csend tartós lesz-e, azt ma még nem lehet megítélni. A jelen pillanatban úgy tűnik, talán sikerülni fog „átvésszeli” a citrusszezon még hátralévő hónapjait — annál is inkább, mert a rakodómunkások elérték azt, amit követeltek: a haifai kikötőben érvényben lévő teljesítménybéreket, az ottani „normákat” . . .

vélemény szerint, egy gyakorlott, jól összehangolt csoport 20-30 százalékkal még túl is teljesítheti a normát.

Nem titok az, hogy a sztrájkot, a haifai és a tel-avivi kikötőkből áthozott „vátik” munkások kezdeményezték. — „Ami jó volt Haifán, az nem lehet rossz Ásdodban sem. Ha ott kevesebb ladát kell berakni, miért rakjunk be többet Ásdodban?” — mondták. Hiába érvelt a kikötő igazgatósága azzal, hogy Haifa rosszabb a munkafeltételek: a raktárak távolabb vannak a rakparttól, a gépített felszerelés egyrésze elavult. Semmi nem használta. Hosszas tárgyalások után, látva azt, hogy a sztrájk elhúzó-dása veszélyezteti a narancsexportot, a kikötő igazgatósága elfogadta a munkások követeléseit. A normákat lecsökkentették a haifai szintre — kilenc hónapos próbadőre. Ez idő alatt újabb felülvizsgálják a teljesítményeket és ha a normák nem felelnek meg a valóságnak, új egyezményt kötnének.

Mindenesetre, a kikötő igazgatósága már eleve számolt azzal, hogy az új normákat — a keserű tapasztalatok szerint — a munkások megint csak nem fogadják majd el és minden marad a régiben . . . És hogy mennyire nem „stimmel” valami az új norma körül, bizonyítja: ma, amikor újból teljes gőzzel folyik a munka, vannak brigádok, amelyek két, sőt három normát is beraknak egy nyolcórás műszak alatt.

tevének össze — ennek ellenére nehezen illeszkednek be nálunk: nincsenek megelégedve a bérekkel.

— Mi az oka ennek? Tel Avivban teljesen más munka módszer szerint dolgoztak: a hajó messze a kikötőtől horgonyzott le és ósnakon szállították be a rakományt a rakpartra. Ezért a munkásokért a rakodók magasabb

bért és többféle jutalékot is élveztek: tengeri rakodási pótlék, veszélyességi díj és — abban az esetben, ha rossz volt az idő és nagyon hullámzott a tenger — még „vilhar-prémiumot” is kaptak. Az ásdodi kikötőben természetesen elstek ezektől a többlet-díjazásoktól. Es ezen a kikötő igazgatósága nem segíthet: nem lehetséges az, hogy ugyanazon csoportban, ugyanazon munkáért a munkások ne egyforma bérést kapjanak. Így elkeseredetten végzik munkájukat és az sem meglepő, ha — bizonyos főkig — demoralizálják munkatársaik . . .

A kikötő igazgatósága mindent elkövet, hogy a volt tel-avivi munkások minél

### „Ha a hajó szombatban a kikötőben marad, magas kötbér . . . ”

Milyen kihatásai vannak a szombati munka beszüntetésének a kikötőben?

Az utóbbi hetek alatt már sokan Granot sajtófőnök „mellének szegezték” ez a kényes kérdést. Erre vall az, hogy túl gyorsan, gondolkodás nélkül közli a „sztereo-típ”, „előregyártottak” tünő válasza:

— Nem vagyok illetékes arra, hogy bíráljam a kormány intézkedését! Csak Lászkov tábornoknak, a Kikötőhatóság igazgatójának a kijelentését idézhetem: „Csökkentett munkaképességű kikötő, amely nem használja ki a rendelkezésre álló összes lehetőségeket, technikai és műszaki munkaeszközöket, mérhetetlen kárt okoz az ország közgazdaságának.” A valóság mindenben igazolja ezt: 12 műszak helyett heti 11 műszak, az 8-10 százalékkal csökkent a kikötő munkateljesítményét. A veszteséghez még hozzájárul a magas kötbér is, abban az esetben, ha a hajó berakását pntekenem nem fejezik be a munkások és csak vasárnap folytatják . . .

Tudni kell azt is, hogy egy hajó menetrendje úgy van összeállítva, hogy az európai piacokon egyszer egy héten lebonyolított „citrus-árlésre” időben beérkeznek. Ha valamilyen oknál fogva lekési az árverést, a gyümölcs a „nyakán” marad. Illetve egy héttig kell várnia a legközelebbi árlejtésig. De addigra már újabb hajó fut be narancssal meg- rakva: nagymennyiségű gyü-

előbb beilleszkedjenek és letelepedjenek Ásdodban. 7500 font kölcsönt kaptak lakásra — azonban ezt az összeget csak abban az esetben kell visszafizetniük, ha 10 éven belül kilépnek a szolgáltatból. Azonkívül 500 fontos segélyt adtunk bútorokra, az átköltözésre. És még valami: nálunk számtalan lehetőségük van előre jutni és jobb, magasabb fizetést elérni. Tanfolyamokon átképezzük őket darusokká, motorkezelőkkel, munkafelügyelőkkel. Az új kikötő nem nélkülözheti ezeket a tapasztalt munkaerőket — még akkor sem, ha nem ért velük egyet fizetési igényükkel kapcsolatban.

mölcs kerül kínálatra, esnek az árak. Ennek tudatában érthetővé válik, miért futott ki a kikötőből a múlt pénteken a „Florence”, 11 ezer ladával kevesebb rakománnyal! Nem vállalta a rizikóját annak, hogy Antwerpenben leküsse az árverést, azért mert a munkások Ásdodban, péntek délután három órakor abbahagyták a hajó rakodását . . . A szombati esti rakodás pedig nem kifizetődő sem a kikötőnek, sem a munkásoknak. Nem érdemes négyórás munkáért üzembe helyezni a kikötő apparátusát.

Egyébként nincs arról szó, hogy a kikötő szombatban „leálljon”; csak a hajók ki-és berakása szünetel. Az összes kikötői szolgáltatások működnek: vám, rendőrség, öreok, tűzoltók, vontatóhajók, készültéség, elsősegély, villanyerőlkés és más karbantartó alakulatok. Körülbelül 50 ember. Természetesen, rendkívüli, sürgős esetekben, fordulunk szombati munkakapcsolatú munkafelügyelő miniszterhez. De eddig még nem volt szükség erre.

Mennyire becsüli a kikötőhatóság a szombati „kényszer” munkaszünetből eredő évi veszteséget, kárt?

Még korai erről véleményt mondani. Azonban a konkluzió már az összes gazdasági tényezők előtt világos az ásdodi kikötővel kapcsolatban: „Amit az ország közgazdasága nyert a vámon” (rövidebb szállítási útvonalak), azt ráfizeti a „réven” . . .

### Két munkás - két szembenálló világszemlélet . . .

A pár héttel ezelőtti felavatott 600 személyes munkakétkedésben beszélgettünk két munkással. Az új olé (nyolc hónapja van az országban) az egyik kelet-európai országból alijázott. A „vátik”, volt jaffai kikötőmunkás. Két világ választja el őket egymástól . . .

Az olé törve beszél a nyelvet, de azért érthető és világos a mondanivalója:

Elkezdtük rakni az első hajókat. Nem mondok, ne-héz volt, de megcsináltuk a normát. Egyszer csak jön az egyik „fejés”, a munkás-„vadtól”, az Atiasz: „Ember-ek, a norma magas, követelni kell alacsonyabban, olyat mint Haifa van. Ha nem adják meg, sztrájkba lépünk!” Gyűlést tartottunk és ott a munkások többsége ellene volt a sztrájknak. Tárgyalni kell az igazgatósággal, de ne álljunk le, amikor ott a sok romlandó gyümölcs a raktárban. En is ellene voltam a sztrájknak. Ne higye, nem vagyok ellensége a pénzemnek! De sokunk szemében úgy tűnt, hogy aljasságot tesszünk az országgal szemben, ha meggátoljuk a hajók berakását. Mi történt? Másnap az „akcióbizottság” az összes munkások nevében proklamálta a sztrájkot! . . . En soha nem voltam cionista! De fáj az, ha ennire nemzeti öntudat nélküli embereket látok . . .

Mose (Mosiko) Katerivász (52) egészen más szemszög-ből látja a dolgokat: — 18 éves „vetek” (szolgáltató) van a zsebben, ádon! 18 év után annyit keresek, mint egy új olé, aki tegnap jött az országból és fogalma sincs a „meloró!” Ha mi, az öregek nem volna- nk, már régen becsukhat-

ták volna a kikötőt! Persze, az újjak meg vannak elégedve. Miért ne? Lakást kaptak a Szochnutól. Viszont — magára mutat — Mosiko 100 font lakbért fizet, mert al-bérletben lakik. Nem merem lehozni a családot Tel Aviv-ból. Mire hozzam le őket? Mi van Ásdodban? Még csak egy rendes kávéháza sincs, ahol össze lehet jönni munka után a „chávórokkal” . . .

Jaffán más volt minden. Könnyű volt, jobb volt! Ha nem volt hajó, beültünk valamelyik kávéháza a kikötőben. Ha rakodni kellett, jött a „boss”, beszélt: „Mosiko, hájda — szedd össze az embereket!” . . . Egy műszak alatt sokszor két-három nap-számot is megkerestünk . . . Itt éhberélt kell dolgozni. Higye el, uram, szegyenkez-ve vittem haza a mult héten- napban az asszonyok a ke- resetemet. \*

„Ahány ember — annyi igazság” — mondta egy napkeleti bölcs.

Lehetetlen feladatra vállalkozik az, aki meg akarja állapítani csalhatatlan bizonyossággal, kinek van igaz a? Ugy tűnik, hogy az ásdodi kikötőben mindenkinek, a munkáltatónak és a munkás- nak, a vátiknak és az új olé- nak — igaz van.

A sokarcú igazság között azonban a legfajdaságabb a valóság igazsága:

„Akár a kórsó esik a kóre — akár a kó a kórsóra, az eredmény ugyanaz.”

Es a kikötő esetében a „törött kórsó” árát — nincs igazság! — az adófizetőknek kell megfizetni . . .

(Folytatjuk)

# „SZINES KOCKÁK

**BELGIUM**  
Mario Villaverde, aki harmadfél éven át volt Marquesa de Casa Riera komornyikja, felmondott munkaadónőjének. Megokolás: Képtelen elviselni a márkiné 42 kuttyáját.

Noha a 17 tagú személyzethez egy kuttyagondozó is tartozik, többen szintén azzal a gondolattal foglalkoznak, hogy munkahelyüket elhagyják.

Marquesa de Casa Riera Fabiola belga királyné édesanyja.

### OLASZORSZÁG

Az egész kultúrávilág 1965-ben Dante Alighieri 700-ik születési évét ünnepeleti. Most, hogy a „Dante-év” befejeződött, az olasz kultúrügyi minisztérium érdekes adatokat közölt Dante műveinek fordításáról.

Kitűnik, hogy az olasz írók közül „Az isteni színjáték” költőjének műveit fordították le a legtöbb nyelvre. Háromszáz éven át jelentek meg Dante-művek Németországban és Franciaországban és most is „bestsellernek” számítanak ezekben az országokban. Még csodálatosabb, hogy Angliában jelenleg mintegy 40 Dante-kiadás van, ahol pedig művei elég későn — először 1802-ben — jelentek meg.

### BRITANNIA

A londoni rendőrség le- tartóztatja John Smith al- kalmi állatkereskedőt, aki

házőrő kuttyákat adott bére- ejjeli öröknek. John Smith betört egy üzembe, melyet az ő kuttyái őriztek. A kuttyák asszisztáltak a büncselekmény végrehajtásánál.

### VATIKAN

Pedro Arrupe, a Jezsuita- rend főnöke feliratot juttatott el VI. Pál pápához, amelyben arra hívja fel a figyelmet, hogy az istentagadás napjainkban nemzetközi összeesküvéssé vált, hatalmas pénzügyi és tájékoztatói szervezeteket ellenőriz pénz, sőt még a katolikus egyházba is beforakodott. Pedro Arrupe rendfőnök azt javasolja, hogy a katolikus egyház létesítsen különleges tanulmányi csoportot az istentagadás nemzetközi szerepének kivizsgálására.

Ugyakkor 37 amerikai egyháztudós azzal a kérelemmel fordult a pápához, hogy változtassa meg eddigi álláspontját és engedélyezze az születésszabályozó pirulák használatát.

### SZOVJETUNIO

Az orosz hatóságok nem engedélyezik a „Hollo Dolly” című musical bemutatását a Szovjetunió moziáiban. Egy miniszteri napilap élesen bírálta a darabot és többek között ezt írta róla:

„Ez a film tele van hazugságokkal, mert azt állítja, hogy az amerikai átlagpolgárnak saját autója és saját háza van a fizetéséből tisztességesen meg tud élni. A „Hollo Dolly” nem egyéb olcsó kapitalista propagandá- nál.”

Az í- gy is- óta Eu- a buda- 22-én- jön, ho- na” cí- szerep- ma a le- tabb e- A film- gyár és- keré- sűrít- zódték- Az í- igtis- Dietrich- veznek- miatt, Izraelb- Ezér- na re- Péter- London- száma- pokban- szerződ- Ki ez- Kétsz- magán- bina- ter, mi- a film- kásána- állandó- olé alb- Szab- a nőne-

AZ  
**UJ KELET**

PARTONKIVÜLI NAPILAP

**művészeti  
melléklete**

1966 február 11.

A tartalomról:

SZÍNHÁZ



ZENE



RÁDIÓ



KIÁLLÍTÁSOK



HETI PROGRAM



HALLÓTTA MÁR...



KÜLFÖLDÖN TÖRTÉNT



NEVET A VILÁG



**BARTÓK ÉVA**

## Bartók Éva izraeli filmje

Az izig-vérig „pesti nő”. Így ismerik és nevezik évek óta Európában Bartók Évát, a budapesti származású színésznőt. Bartók Éva február 22-én Londonból Izraelbe jön, hogy eljátssza a „Szabina” című játékfilm női főszerepét. Bartók Éva egyike ma a legszebb és legfoglatabb európai színésznőknek. A filmkészítő herzliai filmgyár és a Szirté Noj cég sikerként könyvelheti el, hogy sikerült Bartók Évát leszerződtenie.

Az igazság az, hogy a csinos színésznő, akit „Marlene Dietrich örökösének” is neveznek áramvonalas lábái miatt, már régóta készült Izraelbe.

Ezért kapóra jött a Szabina rendezőjének, Freistadt Péternek a meghívása. A Londonban élő, budapesti származású színésznő a napokban örömmel írta alá a szerződést.

Ki ez a Szabina? Kétszobás jaffai lakásban, magányosan élő asszony Szabina — mondja Freistadt Péter, miközben ismerteti velünk a film történetét. Szabina lakásának egyik szobájában állandóan öt férfi, főleg új olé albérli lakik.

Szabina prototípusa annak a nőnek, aki egy életen át

csak ad és egy szép napon arra ébred, hogy egyedül maradt. A filmbeli Szabina egyik albérlijének pénzt, a másiknak lakást, a harmadiknak figyelmességet ad, a negyediknek pedig önmagát. A végén mindenki elmegy, természetesen az a férfi is, akit Szabina szeret.

— Melodráma — jegyezzük meg, de Freistadt ezt a megállapítást határozottan elutasítja.

— Meglátás dolga az egész — mondja —, én inkább tragikomédiának nevezném.

Bartók Éva oldalán egy angol filmsztár játssza a vezetőszerepet, de ennek nevét egyelőre hétpécsetes titokként kezelik, mert amikor ezek a sorok íródnak, Margot Klausner asszony, a herzliai filmgyár igazgatója, Londonban tartózkodik, hogy a szerződést aláírja.

Mintegy 300 izraeli szereplője van a filmnek, közöttük Aharon Meszkin, Misá Aserov, Srágá Friedmann, Sáj Ofir, Amosz Mokádi, Zaharira Charifaj, Becki Susin, Uri Zohár, Bomba Cur és Rónai András. Ha már a „magyaroknál” tartunk, nem hagyhatjuk ki a beregszászi származású Grosz Jozsef segédrendező nevét sem.

Bartók Éva, akinek apja jónévű újságíró volt Buda-

pesten, a második világháború idején fiatal korban ment férjhez — amint állítja, akaratára ellenére — egy férfihez, akit mint nyilas párti vezető, valósággal kizsárolta ezt a házasságot. Magyarországra felszabadulása után, Bartók Éva is felszabadult a kényszerű házasság köteléke alól,

ma néhány kisebb filmszerep eljátszása után külföldön próbált szerencsét. Tucatnyi olyan filmben kapott szerepet, ahol a rendező főleg a színésznő külalakjára helyezte a hangsúlyt. Bartók Éva most titokban azt reméli, hogy a Szabina-ban alkalma lesz behozni a színésznői képességeit is.

A művésznő magánélete állandóan foglalkoztatja az európai pletyka-sajtót. Barátaik között találjuk a szüle-

tett és a pénzarisztokrácia kiválóságait. A világ azonban legújabbban arra kíváncsi, hogy ki az apja Bartók Éva Diana nevű 7 éves kislányának. A bájos, törekény lányka ugyanis — a pletyka szerint — a Bartók Éva válását követő második évben született.

A 750 ezer font költségvetéssel készülő Szabina sztoriját és forgatókönyvét Margot Klausner, Edna Sávit, Alexander Cserszky és Péter

Freistadt írták. A forgatás március 1-én kezdődik a herzliai stúdióban, a külső felvételeket pedig Jaffán készítik majd.

— Garantálom, hogy ez az első komoly kísérlet művészi minőségű filmet készíteni az izraeli valóságáról, az eddigi laza vígjátékok helyett — mondja Péter Freistadt — magabiztosan nagyot színpant szívarjából.

Fuchs Avrány

## 22 izraeli film — 5.5 millió néző

Szállách Sábati a listavezető — A forgatási tervek

ember nézte végig. Érdekes, hogy a rádiójátékként példátlan sikert aratott „Szimchon úr családja” filmváltozatára mindössze 68 ezer néző akadt. Kishont színművéből készült „Egy szót sem Morgensteinnak” c. filmet 179 ezren nézték meg.

A legkevesebb nézője (17 ezer) Simon Jiszráéli „A pince” című filmjének volt. Ennek a filmnek forgatókönyvét Jiszráéli írta, ő rendezte és ő volt az egyetlen szereplő is. Valamivel több, összesen 18 ezer nézője volt „Az érem harmadik oldala” című filmnek.

Nemzetközi vonalon is a Szállách Sábati vezet az iz-

raeli filmek között. A spanyol franciscai fesztiválon díjat nyert és esélyes jelöltje volt az 1965 évi Oscar-díjnak. A Szálláchot ma is zsúfolt termek előtt vetítették az Egyesült Államokban és több európai országban. A külföldi nézők számát és a bevételt még távolról sem lehet összegezni. Jőval a Szállách Sábati mögött kullog a másik külföldi filmsiker, amely az izraeli-francia koprodukcióban készült, a „Csak ne szombaton” nevéhez fűződik. Ennek a filmnek a bevételét eddig főleg Franciaországban félmillió dollárt tettek ki.

Az izraeli filmgyártás to-

vábbfejlik. A givátajmli Geva stúdióban most fejezte be Jiszráél Becker „A két Kunye Lemel” c. filmet az izraeli színészvilág elitjének közreműködésével és elkezdte Menáchem Golán rendezésében a „Fortuna” forgatását. A herzliai stúdióban több rövid és dokumentumfilm mellett már készülnek a Freistadt Péter által rendezendő „Szabina” forgatására, Bartók Évával a címszerepben.

Különböző tényezők terve szerint a közeli hetekben vagy hónapokban kezdik el a „7211-es számú rendőrnő”, a „Meghalunk élni”, a „Reményesség dombja”, „Forte em berei”, „Nina, az utolsó felvonás”, „Sapka a kontyon”, a „Eresit”, „Por” és „Askeionból szeretettel” című filmek forgatását.

— Avi-Rut —

# Házlotta már...? Külföldön történt

**Freistadt Péter és Becki Susin** románcja, a fiatal cseh származású rendező meglepésszerű alijjázása óta, kisebb-nagyobb megszakításokkal tart és a jelek szerint



hagyományos végződik. A sok csúsfel után Freistadt valószínűleg április-májusban a csiapra alá vezető a szimpatikus fiatal színésznőt, aki az ifjú rendezőt segítette a kezdési nehézségeken, amikor először elbújtatta az újságról a kiadást, majd szállást adott neki, amíg Freistadt állandó munkát talált.

A francia lapok szerint Rika Zárai, a Párizsban élő, sikeres izraeli énekesnő néhány héten belül házasságot köt hazai totumfaktumával, a 25 éves Jean Pierre Manierrel. A hymen-hír mögött egy csiadatos párizsi fiatallembert érdekes karrierje húzódik meg. Jean Pierre állás-



talan jazz-zenész volt, amikor Rika Zárai szofőrneke szerződtette. Egyenruhába öltözve, hónapokon át vezette az énekes-sztár autóját, amíg — az egyik este megbetegedett Rika Zárai magánzenekarának dobosa és Manier mentette meg a helyzetet, amikor a volán mögül egyenesen a zenekari dobogóra lépett.

Ezután már gyorsan haladt a párizsi karrier útján. Először Rika Zárai sajtóügyeit intézte, majd impresszáriója és ezt követően az énekesnő összes üzleti ügyeinek intézője lett. A közös munka nyomán hamarosan helyet kapott a szerelem, amit csöpöt sem zavart a tény, hogy a szofőről lett házi üzletember 10 évvel fiatalabb jövődobelijénél.

Lia Dulickája, a „Hegedűs a háztetőn” Sejdndje, mint minden rendes asszony, szereti a férfiakat. Senki sem állítja róla, hogy házárts teremtés és mégis az utóbbi félv alatt háromszor váltott férjet. Természetesen ma a válásában, hanem a színpadon. Jozsef (Bomba) Cural kezdte, akivel igen ádatlan „házasáletet” élt, mint Sejdnd, Tuvia, a felesember felesége. A második számú férj (Tuvia), a minden szempontból jobban hozzáillő Smuel Rodenszki volt, most pedig, még mielőtt Rodenszkitől elvált volna, már időnként megjelenik a nyilvánosság előtt a harmadik „férj”, Chajim Topol társaságában.

A 40 év körüli Lia Dulickája magánéletében a nála fiatalabb férfiak társaságát keresi. Véleménye szerint ezekben még van annyi temperamentum, vitalitás és életöröm, amely megfelel az ő követelményeinek.

Naomi Sapira és a svájci Artur Kohen filmproducer jeruzsálemi esküvőjén az egyik legkimagaslóbb külföldi vendég, Vittorio de Sica, az ismert olasz filmrendező volt. A pompás lakzin, a külföldi gójkon kívül csaknem kizárólag a puritán életet élő izraeli és külföldi zsidó polgárok vettek részt. Ugyálszik ezeket cseppet sem zavarta az a tény, hogy



De Sica az esküvőre elhozta magát feleségét, egy volt spanyol színésznőt, akivel immár 25 éve boldog vadházasságban él. A szigorú katolikus olasz törvények szerint De Sica nem tud elválni első feleségétől, de ez nem gátolja meg abban, hogy kitartson az élethez és boldogsághoz való joga mellett. Az esküvön jelen volt a világhírű olasz filmrendező 17 éves fia is, aki a fennálló törvények szerint, törvénytelen gyerekeknek számít.

Vannak színészek, akik komolyan, sőt néha túlkomolyan veszik szerepüket. Legálábbis erre a következtetésre jutott Geula Nuni, a bájos izraeli filmszínésznő, aki a közelmúltban jött haza Bulgáriából, ahol filmet készített nemzetközi színészek részvételével.

A törekeny Geula félig nevetve, félig dühösen mesélte, hogy partnere, Francisco Rabal, túl élethűen játszotta szerepét. Az egyik jelenetben ugyanis pofon kell vágnia partnernőjét, mire Rabal úgy szájnyagta Geula Nunit, hogy az percekig eszméletlen volt.

A Cionista Szervezet végrehajtó bizottsága ülésének egyik résztvevője dr. Nussbaum amerikai rabbi volt, aki nem is annyira cionista tevékenysége révén vált ismeretessé, mint a világhírű filmsztároknak a zsidó val-



lásra való áttérítése által. Nussbaum rabbi volt az, aki a zsidó életre előkészítette Sammy Daviest, a felszemes néger énekes filmsztárt, majd később May Brittet, amikor ez a svéd színésznő Sammy Davies felesége lett. Dr. Nussbaum jó véleménye van a Davies-házaspár-

**PUCK, A KERÉKPÁROS KÜLDÖNC**

A Comédie Francaise a napokban meglepte közönségét, amikor modern felfogásban adta elő a Szentivánéji álmat. Jacques Fabri rendező utasítására Shakespeare bűbájos vigjátékát teljesen átdolgozták, sőt külön népies, főleg jazz-motivumokból álló zenét irtak hizz. Puck kerékpáros küldönc volt, Oberon pedig bűvész. Titánia, az új felfogás szerint primaadonna.

A közönség hatalmas óvációval fogadta a szokatlan interpretációt, a kritika azonban teljesen ellentétes álláspontra helyezkedett. A szigorú kritikusok szerint az ilyen veretű Szentivánéji álom nem illik a franciák nemzeti színházának színpadára.

### MODERN KINAI OPERA

A vietnami háború áttört a művészetbe is. Kínában a napokban mutattak be a Vietkong egyik katonája életéről szóló kétfelvételű operát. A világnézetnek és a művészeti felfogásnak megfelelően az opera hőse merényletet kísérel meg Robert MacNamara amerikai hadügyminiszter ellen.

A ferdeszemű hóst azonban elfogják és kivégzik. A kínai opera első felvonása a katona hősi cselekedetét és mártíriumát dolgozza fel, míg a második felvonásban a szerző közéleti bíróság elé állítja az „amerikai ellen-séget” és megbélyegzi.

### MALCOLM BUKASA

Edward Albeenek, a „Ki fél Virginia Wolf-tól” szerzőjének a neve ma már fogalom a színházvilágban. Eppen ezért mindenki érdeklődéssel várta a fiatal szerző Malcolm című új drámájának bemutatóját. A Malcolm a maga nemében egyedülálló rekordot állított fel, mert mindössze két előadás

után lekerült a színről. Cstü-törtök este volt a bemutató és szombaton este már más színdarabot adtak elő.

Az előadásba 27 kisebb vállalkozó összesen 120.000 dollárt fektetett be, amiből 100 ezer dollár elszökött. A Malcolm alapötlete egy ismeret regényből származik. Ez a könyv egy fiatalember történetét mondja el, aki napokon át magányosan üldögél az egyik szálloda előtti padon és haza várja nyomtalanul eltűnt apját. A téma hasonlít a „Várják Gou-



dout” című modern színműhöz, amelyet vagy egy évtizeddel ezelőtt mutatott be a Zira színház.

Albee gyökeresen megváltoztatta a „várakozó” ifjú személyét és a történetet. Albee hőstét egy professzor-sarlatán karonfogja és megmutatja neki az életet. A hosszú és unalmas jelenetek során megtudjuk, hogy az élet gazdagokra és szegényekre, kurtizánokra és köznépségre, utcanőkre, művészekre és homoszexuálisokra oszlik. Mindenki egoista, kegyetlen és cinikus.

A színmű, ha ugyan annak lehet nevezni, azzal végződik, hogy Malcolm meghal a

túltott ivástól és a tűzszoba vitt nemi életétől.

### FUJJA FEL ES VIGYE HAZA

Az egyik párizsi képtár rendkívüli újdonsággal kedveskedik vásárlóinak. Megvalósította a zsebhen hordozható és felfújható művészi festményeket. Az új „művészet” úttörője Alain Jacques festőművész, aki képeit rugalmas, elasztikus tasakra festi speciális eljárással. A jövőben tehát a gondos apa két kis elasztikus hólyagot vihet majd haza, az egyiket a fiának amelyet ha felfújnak, színes léggömb lesz belőle, a másikat pedig a feleségének, aki felkaszítja a falra, használat után pedig kiengedi belőle a levegőt és összehajtogatva leveti.

### OLIVER A REKORDER

Miközben a Habimát jogos vagy jogtalan bírálatok érik az Oliver miatt, addig Londonban rekordokat dönt meg ez az előadás. — Az Oliver, Lionel Bart színműve először 1960 június 30-án került színpad az angol fővárosban és azóta több mint kétmillió ember látta. II. Erzsébet angol királynő és kísérete kétszer is megtekintette Dickens világhírű regényéből készült zenés színdarabot. Az Oliver még 1965 november 20-án megdöntötte az előadások számának világ rekordját, amikor 2284-szer került színpad. Az előző rekordot a My Fair Lady tartotta 2282 előadással.

Érdekes, hogy ezt a sokat vitatott zenés színdarabot először csak kísérletekppen mutatták be London egyik külvárosának színházában és biztos bukásként könyvelték el, mert az elővetelben mindössze 400 font értékű jegy kelt el. A hivatalos bemutató után azonban már biz-

tosítva volt a kasszasiker. A hat évvel ezelőtti előadás szereplő közül ma mindössze hárman lépnek a színdarabban. Ezek közül az egyik a gyerekcsoportban kezdte és ma már a felnőttek között játszik. Fag és Nancy szerepeit ma a negyedik garnitúra játssza, a tizenegyedik Oliver mellett. Az eddigi előadások folyamán 760 gyermekszeret váltotta egymást.

### RUT KÖNYVE OROSZUL

A közeli napokban megjelenik Rut könyvének orosz nyelvű fordítása. A kiadó feladatát a Brit Irvit Olám vállalta. Rut könyvének orosz fordítása a huszadik század elején jelent meg Szovjetunióban a hatóságok jóváhagyásával és ekkor könyvet Favorszky, a világhírű orosz festőművész illusztrációi díszítették.

Ez a kiadás teljesen elfogott és most, hogy Favorszky-jubiläumot tartanak a Szovjetunióban felhasználják az alkalmat a nagy művész által illusztrált, orosz nyelvű Rut könyvek újabb kiadására. Az illetékesek remélik, hogy ezt a könyvet többi népi demokratikus országokban is terjeszteni lehet.

### ELRABOLT MENYECSK

Négy állig felfegyverezett bandita Manillában elrabolta Rosa Rosaj 32 éves három film- és televízió színészt, aki kétszer is díjat nyert a ázsiai filmfesztiválokon. A emberrablást Russel Alle manillai üzletember, a művésznő különbözőn élő férj hagyta végre a négy gengster segítségével, mert a asszony többszöri kérés után sem volt hajlandó visszatérni a hitvesi fészekbe. A manillai rendőrség néhány órát val az eset után kiszabadította az elrabolt asszonyt.

## Cfáti művészek az államelnöki rezidencián

A cfáti művésznegyed az utóbbi időben rövid biográfiát adott ki tagjairól, amelyet fényképekkel ellátva egy-egy reprodukció kíséretében elküldött művészettel foglalkozó közéleti személyiségeknek, köztük az államelnöknek is.

Erre az udvariassági gesztusra Zsálmán Sázár államelnök az alanti meleghangú levélben válaszolt:

„Drága barátainak s a cfáti festők szent gyülekezetének. Szép ajándékokkal megörvendettetek. Drágák nekem a képek s a magyarázatokkal ellátott biográfiák. Egész küldeményeteket csupabáj és kellem. Köszönöm, hogy ajándékokkal megemlékeztek rólam.

Talán az egész nagybecsült társaságotokkal eljöhettek Jeruzsálembe? Amennyiben igen — úgy szívesen fogadlak mindannyitokat az elnöki házban, ahol a hivatalos fogadtatás mintegy kiállítás megnyitása lesz.

A művésznegyed s klubotok megnyitásától (a MILO művészklubra céloz, amelynek megnyitásátán evekkel ezelőtt a felszólalók között hallottuk akkor még mint közoktatásügyi minisztert — g. e.) mostanáig mindig veletek, hivatás Zsálmán Sázár.” Így szól az államelnök sajtós stílusában megfogalmazott és kezével írott levele.

Az államelnök levelének megérkezése után komoly probléma előtt áll a művésznegyed vezetősége. Tagjaik legnagyobb része Cfától távol van a téli hónapokban. Egyesek Tej Avivban, többen pedig külföldi tárlataikon. Még a vezetőség tagjai közül is mindössze egy művész tartózkodik itthon. Így telefonon hívták fel a vezetőségnek Jeruzsálemben levő tagjait, hogy megbeszéljék a megfelelő időpontot az elnöki házban megnyitandó kiállításához.

### ÚJ ÜDÜLÉSI POLITIKA ELŐTT?

A turisztikai minisztérium mellett működő belső turiz-



May Britt és Sammy Davis

ról, mert Sammy szigorúan betartja a vallási előírásokat, ünnepeken nem dolgozik, rendszeresen jár templomba, sőt egyszer félmillió dollár „kárt” kottazott az egyik filmgyárnak, mert nem akart jom-kipur napján filmezni.

Nem kevésbé híres „ügyfele” volt dr. Nussbaum rabbinak Liz Taylor, amikor a világhírű filmsztár a zsidó Eddie Fisher énekes felesége lett. Mikor pedig Artur Miller megházasodott Marilyn Monroeval, Nussbaum rabbi oktatta ki a zsidó vallás előírásaira a tragikus véget ért szőke sexbombát.

Theodor Toma, a Závít magyarszarmazású tagja is ráunt a legényéletre. A teljes nyilvánosságot kerülve, a napokban a chupa alá vezette bájos kollegináját, Ora Bár



teken este indul útnak és első lépéseit a kibucokban teszi. Az irodalmi kabarét Karinthy, Csehov, Parker és mások műveiből állította össze Ora és Teddy és Cvi From rendezte.

BAL  
Irtat  
dez  
terv  
dals  
fác  
sze  
ger  
  
Örven  
deti  
zásánáj  
Jánáj sz  
Iemes,  
Eredeti  
házaspar  
elénk eg  
  
akik m  
együtt  
den mé  
minden  
tek volt  
után ö  
összeme  
kek fel  
napjaik  
log, ami  
dülnek,  
ta, amel  
szerre a  
ez az eg  
mukra,  
mozgásb  
redett te  
  
Humor  
  
A  
J U  
3 I  
I Z  
J A  
  
P  
K I  
Szo  
T E

**Zuta Kisszínház:**  
**BALLADA A SZÉTVÁLT HÁZASPÁRRÓL**

Irta: Meir Jánáj, rendezte és a díszleteket tervezte, valamint a dalszövegeket írta Ráfáel Klacskin, a zenét szerezte Herzl Budinger.

Örvendetes, hogy újra eredeti izraeli darab próbálkozásánál asszisztálunk. Meir Jánáj színész-vígjátéka kellemes, szellemes, élvezetes. Eredeti módon egy szétvált házaspár botorkálását tárja elénk egy hosszú életen át,



MEIR JANAJ



RINA RON



R. KLACSKIN

akik mindent megpróbáltak együtt és külön-külön, minden mézet megkóstoltak, és minden ábrándot megszerettek volna valósítani... Azután öreg korukban újból összelelegednek, s az emlékek felidézése aranyozza be napjaikat. Az egyetlen dolog, amin naponta összezördülnek, az már csak a hinta, amelyet mindkettő egyszerre akar használni, mert ez az egyetlen „sport”, a szá mukra, ami valamennyire mozgásba hozza meggémberedett testüket.

Humor, (bár nem túl sok)

mélység és életbölcselet találkozik Jánáj vígjátékában és mindezt finom hangulatfátyol lengi át. Nyolc jelenetben látjuk ennek a hosszú életnek a különböző korszakait, Rina Ron és Meir Jánáj alakításában. Valósággal zsonglőri erőtutaványt végeznek, amint húszéves kortól nyolcvanig — nyolc különböző ötletben és kikészítésben — mutatják be lepergett életüket.

Az est meglepetése Rina Ron, a női szerepek megtestesítője, aki „viszi a darabot”. A nyolcvanéves, kettőgöngyedt Fortuna, vagy a húszéves ragyogó Lili s e két kor között Irisz, Anna, Olga, stb., mind kitűnően kidomborítva, élve jelennek meg előttünk, Rina Ron alakításában. Vajon miért nem láttuk éveken át ezt az igen jó, sokarcú színésznőt, aki valaha a Do-Re-Mi-ben, az Ohelben, majd a haifai Moádon Háteátronban lépett fel. Ez alkalommal talán mégis „kiugrott”?

Meir Jánájnak nem könnyű a szerepe ilyen partnerrel. A jó megjelenésű Jánáj is meggyőző egyes szerepében, (mint a 80 éves Ax, vagy mint az orvos), s ott ahol ez nem sikerül neki, nem eléggé árnyalt hangjának, s mindig egy sikon haladó dikciójának köszönheti. Ugy látszik, ezen a hiányságon még a leleményes Klacskin rendező sem tudott segíteni.

Meir Jánáj darabjánál a baj ott van, hogy keretbe tette. Egy narrátor (Jona Atlasz), mint valami komikus Mefiszto, végigvezeti a fiatal és az életet megismerni akaró Bent (Jáir Rubin) az élet különböző fázisain, lepergeti előtte az öreg házaspár életét — s az egyes jeleneteknél külön-maggyarázattal s életbölcselettel látja el.

Mindkét szerep szerintünk nemcsak teljesen felesleges, de zavarja is az előadás menetét.

**FILMHUMOR**

**AZ ESKÜVŐ**

A filmsztár férjhez megy. Kérdik tőle, hogy sokan voltak-e az esküvőjén. Így felel:

— Nem voltak sokan. Egy kis csoport vett részt az ünnepségen. Az első férjem három fia, a második férjem harmadik felesége, az első férjem az anyósommal, a negyedik férjem a menyasszonyával és a vőlegényem a második feleségével.

Charlie Chaplin egy unalmas estélyen beszélget a szomszédjával, egy öreg lorddal.

— Valahonnan ismerem önt — mondja a lord.

Chaplin mosolyog.

— Egészen biztosan láttam már valahol — makacs-kodik a lord.

Chaplin megnyugtatta:

— Biztosan a mozikban.

A mozikban? De hiszen az lehetetlen.

— Miért volna lehetetlen?

— Mert ott sötét van.

**Kámeri színház: ESZTER KIRÁLYNŐ**

Nátán Altermann zenés vígjátéka Eszter-könyve alapján, rendezte Gerson Plotkin, díszletek Dávid Sárir, zene Alexander Argov, koreográfia Ruth Harris.



NATAN ALTERMANN



GERSON PLOTKIN



DAVID SARIR

Egyben biztosak lehetünk, hogyha valami megmenti ezt a zenés vígjátékot, úgy az kizárólag Dávid Sárir díszletei és kosztümjei. A keleti perzsaszöveg és miniatűr rajzok alapján felépített palotaberendezés-díszletek, a sokszínű modern fényhatások segítségével keleti mesevilágba viszik a nézőt.

Csalódásunk annál nagyobb volt, hogy Altermann másik tnáchi témát feldolgozó zenés vígjátéka, a „Salamon király és Salmáj, a cipész” oly sikeres volt, hogy egy csapásra úgyszólván világhírűvé vált, tehát joggal várhattunk valamit ehhez hasonló, a szintén tnáchi témájú Eszter királynőtól. De

Altermann, a híres héber költő és utóbbi években aktív színpadi szerző Eszter királynőben melléfogott: csak a témát vette a megilából, az anyagot „egyéni módon” dolgozta fel.

Eszter királynőnek például csak sápadt, jelentéktelen szerepet adott a nevére elnevezett színdarabban. (Sulamit Járon ennek megfelelően sápadtan és jelentéktelenül alakította a szerepet).

Az Altermann darab két főhőse: Achasverus király (Avrahám Mor) és Mondris, a móka-csináló, aki egyben a perzsa királyi udvarban a szórakozási rendezvények főnöke (Simon Bár). Mondris tulajdonképpen Mordecháj, Eszter királynő nagybátyját helyettesíti. Meg kell mondanunk, hogy rossz érzés volt nézni ezt a „hamisítást”. Miért volt szükség ezt a tradicionális, szimpatikus figurát elsüllyeszteni? Milyen költői indítékai lehettek Altermannnak erre? Hiszen Mordecháj úgy begyökerezett minden zsidó lelkébe, hogy purim játékok nem lehet nélküle elképzelni.

Egyébként Mondris érdekes szerep és Simon Bár kitűnően alakítja. Kivüle, meg Avrahám Moron kívül nincs jó alakítás a darabban. Sem jó énekhang.

Szinte hihetetlen, hogy két ily kiváló színházi ember, mint Altermann, a szerző és Gerson Plotkin, a rendező, ennyire balkézrel nyúltak ehhez a remek vígjátékanyaghoz.

Az sem segít a darabon, hogy Vásti (Zimra Chen), az energikus, jó kiállású elhagyott feleség lázadást szervez királyi férje ellen, hogy eltegye láb alól, s hogy ez a lázadás a darabnak egyik fontos része.

Az egész előadás lehangoló, minden szép díszlet és kosztüm ellenére.

Dr. Marton Gizella

**EGYETEM — A RACSOK MÖGÖTT**

A világ első egyeteme, amely vasrások mögött működik és amelynek minden hallgatója fegyverővel rendelkezik, a kaliforniai St. Quentin fegyházban fog megnyitni — amennyiben ezen a helyen „megnyitáson” beszélni szabad. A nagy kaliforniai fegyház számos hollywoodi film hátterét képezte és mindezt ismerik. A Ford alapítvány közölte, hogy 99.200 dollárt adományozott a kaliforniai egyetemnek arra a célra, hogy létesítsen népegyetemet a nagy fegyházban. A kaliforniai igazságügyminisztérium és az egyetem kriminológiai fakultása együtt dolgozzák ki a tantervet és a fegyház-egyetemre való beiratkozás feltételeit.



A JOSZEF LICHTENBERG színház örömmel mutatja be a jiddis színpad új csillagát

**GIZI KIRSCHEN**  
zenés vígjátékát 6 képpben

**„Szerelmem és gyűlölet”**

Csak 16 éven felülieknek.

Péntek, febr. 11., <b>TIRA</b> „Áteret”, 8.45	Szombat, febr. 12., <b>TEL-AVIV, ZOA-ház,</b> 6.30 — 9
Hétfő, febr. 14. <b>TEL-AVIV</b> „Ohel-Sém” 8.30	Kedd, febr. 15. <b>HAIFA</b> Nevé Sáánán 8.45
Szerda, febr. 16. <b>HERZLIA</b> „Héjchál” 8.45 másodszer	Csüt. febr. 17. <b>SIKUN DÁN</b> „Mor” 8.45



**LICA AVRON**  
bemutatja  
a kiváló színművésznőt

**Judit Kronenfeld**  
»HÁJNTIKE KINDER«

című két felvonásos — 4 kép — zenés színműben.

**UTOLSÓ ELŐADÁSOK**

Péntek, febr. 11., <b>NAZARET</b> „Nurit”, 8.45	Szombat, febr. 12. <b>JERUZSALEM</b> „Bét Mitchell, 8.30 utóljára.
Hétfő, febr. 14., <b>EVEN JEHUDA</b> „Even Jehuda”, 9-kor	Kedd, február 15. <b>NATANJA</b> „Eszter”, 9- Egyetlen előadás a környéknek

**CSARDASKIRALYNO**

Kálmán Imre 3 felvonásos operettje ★ A párisi „Chatelet” színház balettje és kosztümjei.



Febr. 11., péntek <b>AKKÓ</b> „Gan-Eden” 8.30	Febr. 14., hétfő <b>CFAT</b> „Chit”, 8.30
Febr. 12., szombat <b>KFAR-ATA</b> „Shavit” 6.15 - 9	Febr. 15., kedd <b>PETACH-TIKVA</b> „Héjchál” 8.30
Febr. 13., vas., <b>RAANANA</b> „Orot” 8.30	

**A téli könyvpiac újdonsága!**

Megjelent

**PLESZ ARTUR:**

**ÁRNYJÁTÉKOSOK**

CIMU REGÉNYE, AMELY FOLYTATÁSOS KÖZLESEKBE IS ÁTÚTÓ SIKERT ARATOTT

Rendelje meg: az Uj Kelet bizományosainál  
ARA 4- II.

A főszerepben:  
**JULIA FLAUM**  
**BIANCA KREISLER**  
**IZSÁK HAVIS**  
**JÁKOV ALPERIN**

Péntek, febr. 18. - 8.30  
**KIRJAT-MOTZKIN - OROT**  
Szombat, febr. 19. - 6.45 - 9  
**TEL-AVIV - ZOA-ház**

Vasárnap, febr. 20. - 8.30  
**KIRJAT-ONO - ORON**

**TUDOR MUSATESCU nagy, zenés komédiáját**  
**TITANIC KERINGŐ**

Két felvonásban. Rendező: I. HERSKOVICS Vezényel: MARCEL KREISLER  
**HUMOR ★ ZENE ★ NÉPSZERŰ ROMÁN DALLAMOK**

Dalszövegek: S. MOSE — DOV HARAN  
**BEMUTATÓK:**

Hétfő, febr. 21. - 8.30 <b>PARDESZ-CHANA - BET HAAM</b>	Kedd, február 22. - 8.30 <b>RISON-LECION - TIFERET</b>	Szerda, február 23. - 8.30 <b>RAANANA - OROT</b>	Csütörtök, febr. 24. - 9 <b>HAIFA - MAY</b>
--	---	---	--

# ZENEÉLET

## Joachim Sztucsevski — 75 éves

A zsidó zenének azon lelkes pionirjai közé tartozik, akiknek nevét és műveit külföldön sokkal jobban ismerik — és elismerik, mint régi-új hazájában, ahová 28 évvel ezelőtt vándorolt be. — 1891 február 7-én született az oroszországi Romniban, Ukrajnában, az antiszemitizmus egyik osházájában. Onnan Lipcsébe vándorolt ki, ahol a konzervatív zenei iskolákban csellósztudományt végzett. Később Svájcban, majd Bécsben telepedett le, megalapította a zsidó zenei barátság szövetségét, melynek keretében számos hangversenyt rendezett, nagybőgőjét közreműködésével, mint csellista. Erec Jiszráélbe érkezve, azonnal a zsidó zene terjesztését tűzte ki céljává és egész idejét és energiáját ennek szolgálatába állította. Első erעי szerzeményei: hegedűre, csellóra, fuvolára és zongorára a zsidó népzene hagyományait igyekeznek ápolni. Világhírű csellóiskolái és

etűdjei, melyeket a bécsi Universal Edition adott ki, s melyekről annakidején Emanuel Feuermann és Gaspard Cassado úgy nyilatkoztak, hogy egyaránt nélkülözhetetlenek a csellótanuló — és a művész számára, ma is népszerűek.

Joachim Sztucsevski, mint csellóművész, kamara-muzikus, pedagógus és zeneszerző egyaránt fontos helyet töltött be a zsidó zenében. Számátalan klasszikus mű átiratán kívül, zsidó népdalfeldolgozásai, cselló-, kamarazene-, hegedű- és zongoraműveivel, valamint értékes tanulmányai és könyveivel, melyek írt és német nyelven jelentek meg, nagy érdemeket szerzett.

75-ik születésnapja alkalomával, több előadás és koncert keretében ünnepelték az érdemes mestert, aki ma is bámulatosan fiatalos energiával ad koncerteket, tanít és komponál.

## Bach János Sebastyén fiai

Valóban véletlenül múltott, hogy a hatalmas Bach-nemzetség leszármazottait nem mint magyar muzikusokat könyvelhetjük el! Mert a család legrégebben ismert feje, Veit Bach, mint molnárlegény dolgozott Magyarországon, s csak az ellenreformáció üldözte vissza, mint lutheránust, német hazájába, ahol 1619-ben hűnytá le szemét. Déduokája, Johann Sebastian lett aztán a megalapítója a világtörténelem leg-híresebb muzikus-dinasztiájának. „Uralma” mindössze másfél évszázadra terjed, János Sebastyén születésével 1685-ben kezdődik, s az utolsó férifirás, Wilh. Friedriih Ernst 1845-ben bekövetkezett halálával végződik.

János Sebastyén két házasságból származó 21 gyermeke közül ötből lett világhírű muzikus, akiknek hírneve megdöbbentő gyorsasággal homályosította el az apát, annak halála után. Ha a 18-ik század derekán és végén Bachot emlegették, úgy elsősorban a „hamburgira”, Philipp Emanuelre, vagy a „londoni” Johann Christianra, esetleg a „hallei” Friedemannra gondoltak, de semmire sem a nagy lipcsei kántorra, akinek kéziratban hátrahagyott műveinek tucatja hevert szerteszét, fiai, barátai, hívei almáriumban. Hány kallódott el közülük, s veszett el az utókor számára, nem tudni.

De amikor a tragikus véget ért, nyomorban elpusztult, zseniális Friedemann életrajzában olvassuk, hogyan hagyta hátra minden feljegyzés nélkül, eladás céljából apja kéziratát egy barátjánál, hogyan hamisítja rá később apja művére a saját, saját művére az apja nevét, ahogy jobb árákat gondolt elérni, elszorul a szívküzdő. Pedig ez a Wilhelm Friedemann, az elsőszülött fiú állott apja szívéhez a legközelebb, s valóban ő volt a legzseniálisabb, a legeredettebb, a legeredettebb, mint zeneszerző, az összes Bach-fiuk között. Számszerűen talán a legkevesebb művet írta közöttük, de nem tudni, hány veszett el kéziratban. Romantikus életrajz írók regényes és háborzongató történeteket közöltek róla, hogyan távolgott, mint megrögzött alkoholista Berlin utcáin és delirium tremensben szenvedve, milyen csalásokat követett el. Mindebből annyit igaz, hogy élete utolsó 14 évében, amikor semmi fix állást nem kapott, holott nagyszerű orgonista hírből állott, de összefergetlen és gögös természete miatt senki sem alkalmazta, nyomorban sok kisebb-nagyobb csalással me-

sz-dúrja nem érvényesülhett volna. Ez volt egyébként a diszhangverseny legkisebb fogvatékosága. Nagyobb baj volt, hogy a Hilton-szálló báltermének akusztikája elenségesen nyomta el a csembaló gyöngén zörgő hangját, s a kísérő zenekart a karmester letompította, nehogy ezt a gyöngé hangot is fedje. Így az első két csembalóverseny: a fenti ál-Friedemann és Johann Christian

# HETI FILMLEVÉL.

## HÉT ARANY EMBER — Chen mozi

Kezdetben vala az „Uri emberek szövetsége.” Jó film volt, ragyogó. Arról szólt, hogy leszerelt angol tisztet szövetkeznek egy bankrablás elkövetésére. Vezetőjük egy ezredes. Olyan alapos stratégiai és taktikai tervekkel készíti elő a bankrablást, ami szinte bámulatos. Minden sikerül, de persze az erkölcsi világlámpa felkínál egy-egy rablátnak a rablásra való felkészítést. E film után jött még néhány hasonló, bár színvo-

országból, de a banánhéj elérkezik, elcsúsznak rajta, illetve nem is ők, ezek a kedves fickók, annyira már nem szigorú hozzájuk a szcenáriumíró — hanem a zsákmányuk megy veszendőbe. No, de se baj, ezeket a fiúkat nem egykönnyen tőri le a balsiker és mire a film záróakkordjai mellett a nézősereg kivonul a mozból még láthatja, hogy a befejezettnek hitt filmnek még néhány kockája a legújabb bankrablási kísérlet megkezdéséről tájékoztatja. Ritkán lát ez ember ilyen

## MIRAGE — Hod mozi

Gregory Peck mélyeséges megütközéssel szerepel ebben a silány filmben, mely őt abba a kényelmetlen helyzetbe hozza, hogy a logikátlanok tömegét kövesse el és a nézősereget minduntalan felháborítsa.

Ez a film amolyan kémtörténet, vagy ki tudja, mi csoda. Gregory Peck egy tudós szerepében látható, akinek sikerült a „tiszt” atombombát feltalálnia, azt a pusztítószert, melynek felrobbantása után nem marad hátra rádióaktivitás. Fontos dolog, nyugodtan lehet dobálni az atombombák kákat, a szél nem kergeti vissza a füstjét arra, aki könnyelműen eldotta a zsinort. Folyik a hajsa a tállálmány megszerzéséért. — Szegény Gregory azt sem tudja, hogy miről van szó, mert időközben elvesztette emlékezőtehetségét. Miért? Hogy még zagyvább legyen a film!

Miközben meg akarják elszánt ügyöknök kaparintani az emlékezetét elvesztett tudóstól a világraszóló tállálmányt folytonosan lönek rá és mindenkit kipusztítanak a szinlapról. Hogy mi-

## ••• KIÁLLÍTÁSOK •••

### Rembrandt-metszetek a choloni Jád Löbánum-ban

Érdekes programja van, körülbelül havonta egyszer, a choloni városháza reprezentatív kultúrotthonának, a Jád Löbánum-nak. Minden alkalommal más és más országot és annak népét hozza közel az érdeklődők számára. Az esteken általában jelen van az illető ország követe is, aki előadást



Rembrandt: Önarckép

tart országáról, kiállítások, kisfilmvetések, szemléltető füzetek teszik még élvezetesebbé és hasznosabbá a programokat.

A legutóbb megrendezett „holland-est” mellett, úgy érzem, nem lehet szó nélkül elmenni. A program szerint először Pinchász Ejlon polgármester üdvözölte az esten megjelent holland, svájci és gánai követet, hitveseket, és a meghívott újságró

Ezután a kiállítóteremben Rembrandt-metszeteket (rézkarcokat) tekintettünk meg, melyek a festőóriásnak kevéssé ismert művei közé tartoznak. Szintén sok bibliai témát, tájakat, női aktot, agg-portrét, önarcképet, kártya-figurát, fürdőzőket és másokat láttunk az apró, kissé időtépte, időtlen remekművekké varázsolt berámazott papírdarabkákon.

A kiállítás metszetek között, 2-3 üvegszekrényben, érdekes holland épületfotókban, mesébeillő tájképekben, néhány modern holland festményben és folklórbráókban gyönyörködhetek a látogatók.

A kiállítás néhány hétig marad nyitva. (jávör)

### „Indián művészet” — nemzetközi kiállítás az I. C. C. Y.-ban

A „Hód Kölyök” nem más, mint Winold Reiss! Ennek a német születésű (Karlsruhe, 1888), amerikai festőnek nagybecsülésből adta ezt a szorgalmas alkotót ki-fejező indián nevet a Blackfeet-törzs. 1953-ig, haláláig viselte. W. Reiss és disznevét. Indián barátai, törzsi szokás szerint elhamvasztották. Hamuját a Sziklás-hegység folyójának a parthosszán, a habokba hintették.

Es most, világvándorlásuk során, W. Reiss rézbőrű barátját megérkeztek hozzánk. A mosáv-germaniti Kultúr-központban láthatók e csodálatos indián portrék. Mind modellekről készülték.

A portrék művészi tökéletességének méltóságára szűk a rovatunk.

### Eliséva Landmann kiállítása a Nóra-galériában

Jeruzsálemi művésznőnk festményeket, grafikai lapokat és néhány figyelemre méltó kerámiát alkotást állított ki. A képsikra művészién ártir külföldi benyomásai és hazai tájképei, a Tavasz Tárlatok (1961, 1963) szemelvényes szereplése után határozottan finomodást és éberést mutatnak. Művészeti munkásságának a lényege

Pataki László

CH	Péntel	
P	É	
11.30	Az	okt
12.35	Né	Dv
13.15	Dé	
15.16	Sá	
15.30	Ká	
16.00	A	
16.30	As	
17.05	Kl	ság
18.20	Iro	
19.20	Sá	
19.45	„E	
20.44	Mp	
20.45	„A	
21.00	„A	
21.30	Ch	tól
	PARH	
16.00	Sz	
16.30	Ha	
17.05	Ha	
20.01	Iz	
21.30	„U	
22.10	N	
22.45	N	
	A HA	
19.10	A	
19.30	Pé	
20.45	Ch	
21.00	Sz	
22.00	10	
23.00	M	
	S Z	
8.00	„A	
8.15	H	
8.25	M	
8.30	H	
8.45	H	
9.15	A	
9.40	Z	
10.10	A	
10.15	A	
10.55	M	
11.00	Iv	
11.30	T	
12.00	V	
12.45	Sz	
13.40	Ci	
13.59	R	
16.01	A	
16.30	Z	
	M	
	de	
	m	
	ni	
	so	
	Z	
	K	
	C	
	re	
	18.15	N
	18.30	K
	18.45	J
	19.19	M

# HETI RÁDIÓMŰSOR



CHANA MARON  
Péntek — 20.45 (Cáhal)

## PÉNTEK

- 11.30 Az elemiiskolák rádió-  
oktatása  
12.35 Népszerű koncert,  
Dvorak: Dumki, Op. 90  
13.15 Déli zene  
15.16 Sábati dalok  
15.30 Kábálát sábat műsora  
16.00 A fiatal hallgatóknak  
16.30 Asszonyrovat  
17.05 Klasszikus zene kíván-  
ságműsora  
18.20 Irodalmi félóra  
19.20 Sábát köszöntése  
19.45 „Egy csokorban”  
20.44 Műsorismertetés  
20.45 Opera-részletek,  
Saljapin énekel  
21.00 „Atyám háza”  
21.30 Péntekesti koncert,  
Cherubini, Haydn, Bar-  
tók művek

## PARHUZAMOS MŰSOR

- 16.00 Szórakoztató zene  
16.30 Izraeli dalok  
17.05 Hanglemezek és reklá-  
mok 18.30 óráig  
20.01 Izraeli dalok  
21.30 „Ude és friss”  
22.10 Népdalok  
22.45 Nyugalmas melódiák

## A HADSEREG MŰSORA

- 19.10 A hét a Cáhalban  
19.30 Péntekesti koncert  
20.45 Chana Maron műsora  
21.00 1005-ös postálada  
22.00 Szórakoztató zene  
23.00 Műsorzárás

## SZOMBAT

- 8.00 „Adon olám”  
8.15 Hazai dalok  
8.25 Műsorismertetés  
8.30 Hírek  
8.45 Hanglemezek  
9.15 A tudomány világa  
9.40 Zenés fejtörő  
10.10 Azárja Elon műsora  
10.15 A hét eseményei  
10.55 Műsorismertetés  
11.00 Ivrít dalok kívánság-  
műsora  
11.30 Találós kérdések  
12.00 Válogatott dalok  
12.45 Színpad és film  
13.40 Cházán dalok  
13.59 Rövid hírek  
16.01 A serdülő ifjúságnak  
16.30 Zenei miniatűrök,  
Mozart, Weber, Grana-  
dos, Fauré, Chopin  
művek  
17.00 A Kol Jiszráél szimfo-  
nikus zenekarának mű-  
sora, Paul Ben Chájim:  
Zsoltárok, Saint Saens:  
Kamarazene, — Dávid  
Chen zenei műsora ke-  
retében  
18.15 Nyelvszék  
18.30 Könnyű klasszikus zene  
18.45 Jehosua Bertonov mű-  
sora  
19.19 Műsorismertetés

## PARHUZAMOS MŰSOR

- 16.00 Szórakoztató zene  
17.05 Hanglemezek és reklá-  
mok 18.30 óráig  
21.03 Alon Schmuckler és  
Jozsef Ben Jiszráél mű-  
sora  
21.35 Színpad és film  
22.10 Jazz sarok  
22.45 Nyugalmas melódiák

## A HADSEREG MŰSORA

- 18.03 Üdvözlők daltal  
18.55 Hírmagyarázat  
19.15 A Cáhal naplója  
19.45 Opera-részletek  
20.28 Közlemények katonák-  
nak  
20.43 Az Agádá kincseiből  
20.45 „A belépőjegy”  
21.30 Szórakoztató lemezek

- 19.20 „Szentől-szembe”  
19.50 A zsidó naptár kiemel-  
kedő eseményei  
20.20 Tnách részletek  
20.44 Műsorismertetés  
20.45 Spanyol románc  
21.00 Hámávil és Melávė  
Málká műsora  
21.30 Opera-részletek, Csaj-  
kovszki: Pique Dame,  
második felvonás

## PARHUZAMOS MŰSOR

- 11.00 A függöny felgördül  
12.00 Sábati koncert  
12.45 Könnyű, klasszikus  
zene  
17.01 Szórakoztató műsor  
17.55 Napi események  
18.00 Szórakoztató zene  
21.03 Rádiójáték  
21.35 Hanglemezek  
22.10 Táncczene  
23.10 A táncczene folytatása  
24.00 Műsorzárás

## A HADSEREG MŰSORA

- 19.15 Klasszikus zene kíván-  
ságműsora  
20.00 „Sávuá tov”  
20.45 Sábát kimenetele  
21.15 Ami volt és ami lesz  
22.00 Jazz-zene

## VASÁRNAP

- 11.30 Az elemiiskolák rádió-  
oktatása  
12.35 Népszerű koncert,  
Csajkovszki: Florenci  
emlék, Vitáli: Szonáta  
No. 4  
13.15 Déli zene  
17.05 „Az anyának és a  
gyermeknek”  
17.25 Francia nyelvlecke  
17.40 Vasárnapi zene a ke-  
resztény lakosságnak,  
Scarlati: Stabat Ma-  
ter, Verdi: Te Deum  
18.30 Sábati műsorismételés  
18.55 Mezőgazdaság  
19.19 Műsorismételés  
19.20 A heti műsorról  
19.30 Énekkari műsor  
19.50 „Ez érdekel”  
20.20 Tnách részletek  
21.00 Az Izraeli Filhamoni-  
kus Zenekar hangver-  
senye  
22.57 Egy pernyi vers

## PARHUZAMOS MŰSOR

- 16.00 Szórakoztató zene  
17.05 Hanglemezek és reklá-  
mok 18.30 óráig  
21.03 Alon Schmuckler és  
Jozsef Ben Jiszráél mű-  
sora  
21.35 Színpad és film  
22.10 Jazz sarok  
22.45 Nyugalmas melódiák

## A HADSEREG MŰSORA

- 18.03 Üdvözlők daltal  
18.55 Hírmagyarázat  
19.15 A Cáhal naplója  
19.45 Opera-részletek  
20.28 Közlemények katonák-  
nak  
20.43 Az Agádá kincseiből  
20.45 „A belépőjegy”  
21.30 Szórakoztató lemezek

1966 FEBRUÁR 11—17  
5726 SVÁT 21—27

## ÁLLANDÓ NAPI ADÁSOK

- 6.00 Má tovu  
6.05 Rövid hírek  
6.10 Hanglemezek  
6.30 Reggeli torna  
6.40 Hanglemezek  
6.57 Műsorismertetés  
7.00 Hírek  
7.17 Hanglemezek  
8.00 Hírösszefoglaló  
13.30 Hírek  
13.40 Hová megyünk este?  
14.00 Rövid hírek  
17.00 Hírek és időjárás-  
jelentés  
19.00 Hírek  
20.30 Hírek  
23.00 Hírek, műsorzárás

Az izraeli rádió magyar adása a 467, 423 és 372 hullám-  
hosszon hallható hétfőn, szerdán és szombaton 20.05 órakor

## HÉTFŐ

- 11.30 Az elemiiskolások rádió  
oktatása  
12.35 Népszerű koncert,  
Gluck: Koncert, Haydn:  
Szimfonia No. 101  
18.20 Déli zene  
17.05 „A fiatal hallgatók  
műsora”  
17.25 Heti Midrás  
17.45 Dávid Chen zenei mű-  
sora  
18.40 Mezőgazdaság  
19.19 Műsorismertetés  
19.20 Méir Hárnik műsora  
19.50 A nap eseményei  
20.20 Tnách-részletek  
21.00 „A függöny felgördül”  
22.05 A népegyetem adása  
22.25 Johann Sebastian Bach  
szerzeményei, Szonáta  
No. 6 és No. 1 — Ro-  
berto Michelucci elő-  
adásában (hegedű)

## PARHUZAMOS MŰSOR

- 17.05 Hanglemezek és reklá-  
mok 18.30 óráig  
21.03 „Esti improvizációk”  
22.10 Zenekarok és énekkar-  
ok műsora  
22.47 Nyugalmas melódiák

## A HADSEREG MŰSORA

- 18.03 Üdvözlők daltal  
18.30 „Az est”  
19.10 „Az est” c. műsor foly-  
tatása  
19.50 Kedvelt lemezeid,  
Britten, Brahms, De-  
bussy művek  
20.28 Közlemények katonák-  
nak  
20.45 „A mars ütemére”  
21.30 „A dal szárnyán”  
22.00 Filmekről és filmszila-  
gokról

## KEDD

- 11.30 Az elemiiskolások rádió  
oktatása  
12.35 Népszerű koncert,  
Sztravinsky: A füle-  
müle dala, Rimszky-  
Korszakov: Legenda  
13.15 Hanglemezek  
17.05 „Az anyának és a gyer-  
meknek”

## CSÜTÖRTÖK

- 17.25 Talmud-lecke  
17.45 Lemezről lemeze  
18.15 A nyelv ösvényén  
18.35 Válogatott népdalok  
18.55 Mezőgazdaság  
19.19 Műsorismertetés  
19.20 Ilka Ráve furulya-  
műsora  
19.50 Mikrofonna a tudomá-  
nyos kutatások nyomá-  
ban  
20.20 Tnách részletek  
21.00 A Kol Jiszráél szimfo-  
nikus zenekarának mű-  
sora. Vez. George Sin-  
ger, szolista: Frederic  
Portnoi (zongora) —  
Chopin: Koncert No. 2  
zongorára és zenekarra.  
A szünetben: Zenei ka-  
lauz. A műsor folyta-  
tása: Janacek: Szvit „A  
kis ravasz róka”-ból,  
Smetana: A „Bohémia  
világa”-ból  
22.57 Egy perc költemény

## PARHUZAMOS MŰSOR

- 17.05 Hanglemezek és reklá-  
mok 18.30 óráig  
21.03 „Veletek a házbán”,  
Azárja Rappaport mű-  
sora  
21.45 Könnyű zene  
22.10 Rut Kéjdan műsora,  
„Ron-Ba”  
22.45 Nyugalmas melódiák

## A HADSEREG MŰSORA

- 18.30 „Ij és nyíl”  
18.55 Hírmagyarázat  
19.15 A Cáhal naplója  
19.45 „Ude és friss”  
20.00 Ifjúsági zenei műsor  
20.28 Közlemények katonák-  
nak  
20.43 Az Agádá kincseiből  
20.45 „A dal szárnyán”  
21.30 Az upánon  
22.00 „A szív mélyéről”

## SZERDA

- 11.30 Az elemiiskolások rádió  
oktatása  
12.35 Népszerű koncert,  
Opera-részletek, Tra-  
viata és Trubadur  
13.00 Francia nyelvlecke  
13.15 Hanglemezek

- 13.20 Az UNO munkájáról  
17.05 „A fiatal hallgatók-  
nak”  
17.25 Sportrovat  
17.40 Kedvelt lemezek,  
Glinka: Russlán és Lud-  
milla, Grieg: Koncerto,  
Saint Saens: Rondo  
capricioso  
18.25 Saul és Jocháná  
18.55 Mezőgazdaság  
19.20 Gil Aldema zenés mű-  
sora  
19.40 „Vannak kérdések?”  
20.20 Tnách részletek  
21.00 Az olvasás ideje  
21.30 Cházán dalok kíván-  
ságműsora  
22.05 A népegyetem adása  
22.25 Edna Anati műsora:  
„A vázlattól a koncert-  
teremig”

## PARHUZAMOS MŰSOR

- 17.05 Hanglemezek és reklá-  
mok 18.30-ig  
21.03 „Találós kérdések”  
22.10 „Választásom szerint”  
22.45 Nyugalmas melódiák

## A HADSEREG MŰSORA

- 18.55 Hírmagyarázat  
19.15 A Cáhal naplója  
19.45 „Az első forduló”  
20.00 „A hosszú határ”  
20.28 Közlemények katonák-  
nak  
20.43 Az Agádá kincseiből  
20.45 Heti szimfonikus kon-  
cert, Bartók, Csajkovsz-  
kij művek  
22.00 „Párizs dalai”

## TUDOR MUSATESCU JIDDISUL

— A „Titanic keringő” oroszról fordítva —

Musatescu jiddis nyelven? Szakmai kíváncsiságból fel-  
kerestük a jiddis színházat,  
ahol lázasan folynak Tudor  
Musatescu komédiájának, a  
Titanic keringőnek a próbái.  
Egy nem sablonos darab  
keresése közben talált rá  
H. Lipmann impresszárió a  
Titanic keringőre, de nem  
román eredetiben, hanem oro-  
szul, amelyet a lengyel S.  
Sternfeld fordított jiddisre és  
amelyet főleg román nyelv-  
területről származó művés-  
zek fognak játszani.

## Az AKUM pályázata

Az AKUM, a szerzők és  
kompozitorok egyesülete az  
izraeli szerzemények fel-  
karolására meghirdetette az  
1966. évi versenypályá-  
zatát, amelynek határideje  
március 31-én jár le. A pá-  
lyázaton kizárólag izraeli ál-  
lampolgárságú szerzők ve-  
hetnek részt olyan művek-  
kel, amelyek eddig még nem  
jelentek meg nyomtatásban.  
A három íróból és három  
zeneszerzőből álló zsűri szu-  
kot félünnepén hirdeti ki  
döntését.  
Összesen 12,500 font érté-  
kü díjat osztanak ki. Öt ezer  
fonttal jutalmaznak azt a ze-  
nei-irodalmi szerzeményt, a-  
melynek bemutatója több  
mint 30 percet tart. 1500  
fonttal jutalmaznak a há-  
rom-tíz perc hosszúságú ze-  
nei-irodalmi művet. Az iro-  
dalmi művek minden va-  
járja 2000 font első díjat és  
1000 font második díjat ál-  
lapítottak meg. Hasonló ösz-  
szeggel díjaznak a legalább  
15 perc hosszú zeneművet is  
(szöveg nélkül).  
A novellákat, verseket,  
szindarabokat és különböző  
zenei pályaműveket AKUM,  
Tel-Aviv, POB 11201 címre  
kell eljuttatni.



SZTRAVINSZKY  
Kedd — 12.35

- 17.05 Az anyának és a gyer-  
meknek  
17.26 Mísna-részletek  
17.45 Énekgyűjtemény  
18.00 Tanítók műsora  
18.15 Válogatott dalok  
18.30 „Az egészségéért”  
18.55 Mezőgazdaság  
19.19 Műsorismertetés  
19.20 „Emberek és költemé-  
nyek”, kívánságműsor  
19.50 „Gyűjtőpont”, Sábát  
Tévét és Ráfáel Básán  
műsora  
20.20 Tnách-részletek  
21.00 A hét a Kneszetben  
21.30 „A muzsikuskok világa”  
22.05 A népegyetem adása  
22.25 Edna Anati (zongora),  
Clementi, Beethoven mű-  
veket játszik  
22.57 Egy pernyi vers

## PARHUZAMOS MŰSOR

- 17.05 Hanglemezek és reklá-  
mok 18.30-ig  
21.03 Rádiójáték  
21.35 „Voltak dalok”  
22.10 „Innen-onnan”  
22.45 Nyugalmas melódiák

## A HADSEREG MŰSORA

- 18.30 „Az est”  
19.10 „Az est” c. műsor foly-  
tatása  
19.50 Ivrít dalok  
20.28 Közlemények katonák-  
nak  
20.43 Az Agádá kincseiből  
20.45 A hét zeneszerzője  
Lisztról  
21.30 Szórakoztató műsor  
22.00 Esti dalok

P. GORENSTEIN bemutatja korunk nagy művészt:

# JOSZÉF BULOV

AZ

## „Áskenázi testvérek”

című nagy színműben.

Írta: I. I. Singer. Színpadra alkalmazták: Liuba Kadiszon és Gio Singer Zene: I. Kaminski.  
„Ohel-Sém”, vasárnap, február 27., és hétfő, február 28., 8.30 órakor  
Kedd, március 1., szerda, március 2., csütörtök, március 3., 8.30 órakor  
és március 5-én, szombaton 7 és 9.30 órakor.

TEL-AVIV — „Hod”, péntek, március 4., 8.45 órakor  
NAHARIA — „Orah”, szerda, március 9., és csütörtök, március 10., 9 órakor  
HAIFA —

„Tchélet”-mozi, T.-A.  
4-7.15-9.30  
Az év szenzációja!  
**O SOLE MIO**  
Zenés, színes, németül  
beszélő film  
SENTA BERGER —  
VICO TORRIANI

# IZRAÉLI ÉJSZAKÁK

## ADRIANA LECOUVREUR

Premiere készül az izraeli Operaház. Február 21-én lesz Francesco Cilea „Adriana Lecouvreur” c. operájának bemutatója. Maria Gray, a newyorki Metropolitan tagjának részvételével. Az Operaház három nagy lírai szopránra készült fel Adriana Lecouvreur szerepének elnevelésére, de ezek közül csak Maria Gray tudta szabaddá tenni magát a 21-én esedékes bemutatóra. Eddis de Philip, az Operaház igazgatója Reneta Thebaldit, a világhírű operanékesnőt is meghívta Tel Avivba,



MARIA GRAY

mert a „nagy” Thebaldit repertoárjában szerepel ez a ritkán hallgatott opera. Thebaldit elfogadta a meghívást és későbbi időpontban Izraelba jön, hogy néhány estére átvegye ezt a szerepet Maria Graytól.

Az amerikai származású Maria Gray a milánói Scala tagjaként kezdte elkarrierjét és fiatal korára dacára már 51 főszerepet tudja, amelyek olasz, angol, német és francia nyelven énekel. Rendszeresen részt vesz fontosabb európai zeneesztívákon, egyidőben tagja volt a san-franciskói operának és most legutóbb, néhány opera vezetésére építette a Metropolitanban.

Az izraeli Operaház 5 hónapon át próbálta Eddis de Philip rendezésében az Adriana Lecouvreur-t. Adriana (1692–1730) a francia színésznő kiemelkedő egyénisége közé tartozott, aki forradalmasította a színpadi játékokat. Színpadi sikerei ellenére is magánéletében szerencsétlen volt.

## „A KINCS” AZ OHELLEN

Az Ohelben befejezéshez közelednek Labiche „Perichon úr utazásai” színművének próbái Méir Margalit által a címszerepben. A darab további szereplői: Cádok Cárfa, Chájá Saron, Jakov Einstein és Rina Páz.

Már folynak a következő előadás előkészületei, amely Salom Aléchem „A kincs” című színműve lesz. A rendező személyét még nem állapították meg és úgy ítt hon, mint külföldön komoly tárgyalások folynak a megfelelő rendező kiválasztására. Az Ohel szezonári darabja valószínűleg Molliere: Chapen csinytevésai c. vígjátéka lesz, a francia Jacques Saron rendezésében.

## OH, TI SZÉP NAPOK

A Zavít kisszínház a legnagyobb csendben készült új bemutatójára, amely február 18-án lesz a telavivi Cávta klubban. Samuel Becket „Oh, ti szép napok” című színművéről van szó, amelyet Reuven Morgan rendezett. Becket szép napjaira Stella Avni és Teodor Toma emlékeznek vissza a főszerepekben.

## MARIE DOUGAN PERE

A Hászderá (Fasor) kereskedelmi színház, élén Menáchem Golán filmrendezővel, már kiválasztotta a következő darabját, amely Bart Whyler Mary Dougan

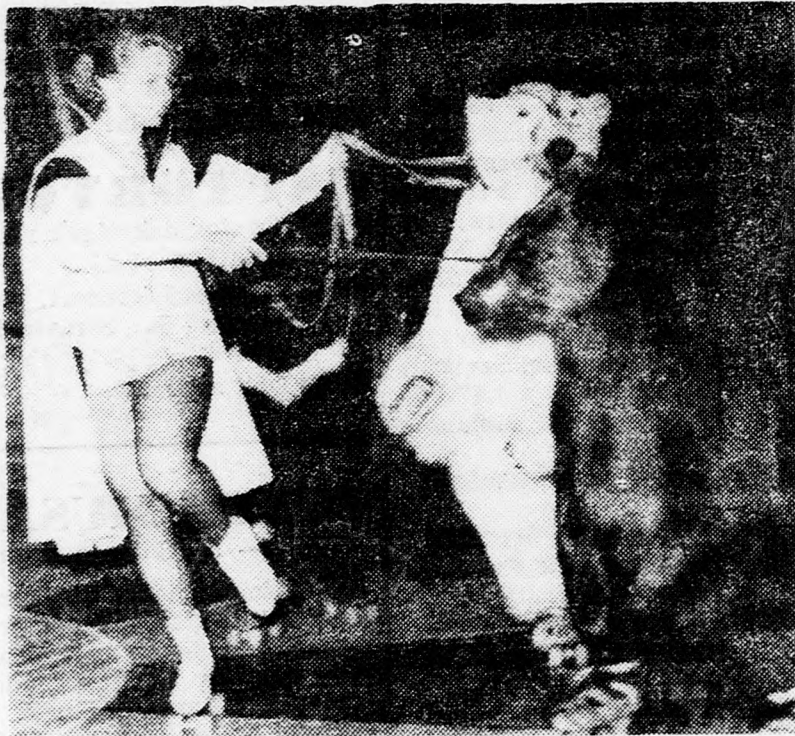
pere című bűnügyi drámája lesz. A darabot Orna Spector fordította és Dávid Levin rendezte, akinek legutóbbi színpadi produkciója a „Mese felnőtteknek” című színmű volt a haifai színházban. A díszleteket Joseph Karj készíti.

A kereskedelmi színház elvéhez híven Golán magas gázsival leszerződött a „szabad színpadon”, vagy a szabadságon lévő színészeket, ami feltétlenül az előadás színvonalának emelésével jár. A bűnügyi színmű címszerepét Cipora Peled játssza, az ügyész Ori Lévi lesz, aki szabadságot kapott a Kameritól. A védő szerepében Jicchák Barekettal találkozunk, míg Jimmy Dougan — Jiszráél Biedermann lesz. A kisebb szerepeket Jozsef Ochsenberg, Sáfira Zákaj, Micháel Messinger, Dáfná Elját és Pészách Gutmark játsszák.

## A BOLGÁR ÁLLAMI CIRKUSZ

Március elején, hat-nyolc hónapi vendégszereplésre Izraelbe érkezik a 80 főnyi bolgár állami cirkusz, amely a világ legjobb cirkuszi közvé tartozik. A bolgár vendégek először a tel-avivi Medina téren verik fel 2500 ülőhelyes sátrukat, ahol a „Balkán” című nemzetközi műsort adják elő.

Van ebben a cirkuszban minden, amit az ilyenfajta intézményt kedvelő felnőt-



Dirnég-dörmög a medve... a bolgár állami cirkuszban

tek és gyermekek szemérszaja megkíván. Idomított lovak, galambok, 3 jegesmedve (amelyeknek gazdája félzsídó állatidomító nő) és természetesen bohóc. A kinttől együttessel ugyanis Izraelbe jön Tosko Kazarov, akit ma a világ egyik vezető bohócának tartanak. Tosko, a modern bohóckolesztika szerint a tradicionális bohócmaszk és öltözék nélkül lép a porondra. A több mint két és fél órás műsorban találjuk a Detto nevű magyar akrobata csoportot, amelynek 5 tagja többméter magas bonyolult forgó vasszerkezeten mutatja be lélegzetelállító mutatványát.

## JEG-MELÓDIA

Ha a bolgároknál tartunk, meg kell említeni, hogy néhány hónapon belül Izraelbe látogat a Dimitrov volt bolgár miniszterelnök nevét viselő népi művészcsoport, a Dimitrov csoport (mint a bolgár állami cirkusz) izraeli útját a bolgár külügyminisztérium is támogatja, különös tekintettel arra, hogy Izraelben meleg fogadtatásban részesítették a Kutjev-csoportot (1961) és a Druzba táncscsoportot.

Ugyanez az impresszárió már lekötötte a budapesti Jég-melódia nevű együttest, amely májusban látogat el hozzánk. A magyar korcsolyázók magukkal hozzák a műjég készítéséhez szükséges bonyolult felszereléseket. A korcsolya-számokat revü- és látványos folklór-

műsorral egészítik ki. A magyar kormány már 230 ezer forint bankgaranciát adott arra, hogy ezúttal nem fogja megakadályozni a nagy érdeklődéssel várt művészcsoport izraeli látogatását.

## KISERLETI ELŐADÁS

Néhány fiatal színész kísérleti előadást készít elő, amellyel be fogja járni az országot. Ezt az érdekes programot, az úgynevezett abszurd színházirodalom remekműveiből állították össze. Albee, Jonescu, Tardieau és Arabele egyfelvonásosait Teodor Toma rendezte. Az új művészcsoport tagjai közt találjuk a budapesti származású Wolf Smuelt és az erdélyi Bátsevát Noámot (Wohl Katalint).

## GROH JULIA

Rövid külföldi vendégszereplés után, a napokban hazaérkezett Groh Julia operanékesnő. A művésznő többek között Budapesten is járt, ahol magyar, héber és jiddis dalokat és operatrézeteket énekelt. Az Új Élet kéthasábos cikkben méltatta az izraeli énekesnő műsorát. Ez egyike azon ritka eseteknek, amikor a budapesti hitközség lapja izraeli témával foglalkozott. Groh Juliót további hangversenyekre kérték fel, de máriszonyos elkötelezettsége miatt, kénytelen volt további magyarországi fellépéseit lemondani.

## ARJE LAVI RÉGI SZERELME

Arje Lávi egyike a legelfoglaltabb izraeli színészeknek, aki a napokban mégis módot talált arra, hogy visszatérjen régi szerelméhez, az énekléshez. A sokoldalú művész jelenleg a jaffai Omár Kájám mulatóban lép fel, amelynek két évvel



előtti megnyitójára alkalmával a színpadja volt. Arje Lávi, a régi és ismert dalait, mint a „Szél háadon” (Vörös szikla), „A mozdony”, stb. és néhány új slágert énekel, közöttük a trempelő egyetemi hallgatónőről szóló paródiát. Arje Lávi oldalán lép fel Dudu Kohen, a sokatigéző fiatal népdalénekes.

## RÖVIDEN

Jean Cocteau, a „Rettentető szülők” című színművé-

# Ismét tolják a szekeret

## Kishont színművének reprize a Zavítban

Amikor 13 évvel ezelőtt a Habima színpadán útnak indult Cvi Frocskin, hogy a bürokrácia útvesztőjét végigjárva egy jószívű öreg tekihordó segítségével és támogatásával karriert csináljon, sokan felhőrdültek.

Hogy jön ahhoz egy zöldfülű új olé, aki hirtelenben Kishontól Kisonra héberesítette a nevet, hogy ilyen szigorú bírálatot gyakoroljon a bímbózó fiatal zsidó állam adminisztrációs gépezete fölött.

„Akinek tolják a szekeret”, héberül „Smó holéh löfánáv” volt a címe Kishont vitriollal irt szatirájának, amelyet a színházjáráro kisebbségek ezrei és az ösztön és nyíltan gondolkodók hatalmas tábora lelkesen fogadott. A szatira 140 előadást ért meg, ami 1953-ban, mikor a lakosság száma csak fele volt a mai-nak, példátlan közönségsikernek számított.

A Zavít most újra színrehozta Kishont Ferencnek ezt a szatiráját abból az elgondolásból vezette, hogy az olék klitája beilleszkedési nehézségei ma sem könnyebbek, az új bevándorlók problémái a mai vatikokéhoz, az akkori olékhöz hasonlóak maradtak, a bürokrácia nem sokat javult és a legtöbb rokon ma sem szívesen nyújt segítséget nincstelen olé hoz zártartozójának.

Mással: „Akinek tolják a szekeret” ma éppen olyan aktuális, mint 13 évvel ezelőtt volt. A „Házasságlevel” és a „Szállás Sábati” felé vezető úton legfontosabb állomások Kishont izraeli irodalmi karrierjében az „Akinek tolják a szekeret”. Ez nemcsak könnyű nevetető darab, de gyilkosan kritizáló szatirája napjainkban, amelyeket a „szórványok egybegyűjtése” korszakának is lehet nevezni.

A színmű hőse Cvi Frocskin nagy adag idealizmussal érkezik Izraelbe. Rokoinak az a szándéka, hogy az „oléjogait” kihasználja. A mulatságos és a valóságban is megtörténheté félreértések nyomán Frocskinból osztályvezető állami tisztviselő lesz. A botesimálta pakid-olé bukása a darab végén együtt a vádirat az olyan rendszer ellen, ahol az embereknek a sorsa jó vagy rossz barátok „pitkáitól”, vagy a párttagsági könyvecs kétől függ.

Kishont abaposan átírta ezt a színdarabot, mert 1958

nek a napokban volt a századik előadása a Dorot színházban.

Tedy Kollek, jeruzsálemi polgármester bejelentette, hogy „szerény” városi színházat fog építtetni 6 millió font befektetéssel.

A Varázsszőnyeg éjszakai mulató (Sheraton szálló) februári sztárja Audrey francia énekesnő.

Két népszerű lengyel művész, Bohdán Lazuka énekes és Alina Janovszka színésznő jelenleg Izraelben vendégszerepelnek.

A közeljövőben megjelenik a „Hegedűs a háztetőn” jiddisnyelvű változatáról készült hanglegmez Smuel Rodenszki tolmácsolásában.

A németországi Oberhausenben rövidfilmek fesztiválját tartják február 13–19. között és Izraelt a „Bélyeg mesélnek”, „Csillogás szürkében” és az „Emlék-mű” című rövidfilmek képviselik.

Ma mégis nagyot változott Izrael. Ma már más viccek nevetünk, az „egyszerű” utcanyelv sem a régi és az átlag-vatik lakos életében is gyökeres változás következett be.

1953-ban Kishont új oléjának rokonai még egyszerűen lakással büszkélkedtek, ma azonban már, ha szűkös-

szőnyegeket akarták bezárnni előtte az ajtót. Annak idején, a céna-korszak alatt még a negyed-tábla jég cipelésével akarták a rokonok elriasztani az ifjút, ma pedig, amikor már mindenkinek frizsderje van, a jég-hordás helyett a szemetes-vödörnek a negyedik emeletől való lecipelésével he-



AKINEK TOLJÁK A SZEKERÉT (M. Alkáláj, Eli Kohen, Reuven Singer, Nira Adi)

lakáviszonyokat emlegetünk akkor az életív emelkedése miatt még a pesszimisták is legalább kétszobás lakásra gondolnak. Annak idején a szűk egyszoba-konyha mellett nem tudták a rokonok befogadni az új olé fiatal-embert, ma pedig az értékes danieli bútorok és perzsa-

lyettesítette a szerző. Csak néhány szemléltető példát adunk, mert nem célunk a darab csattanóit elárulni az olvasónak, aki jobban teszi, ha a nézőtérre velünk együtt kacagja végig a szatirát, vagyis saját magát, ismerőseit és a barátait neveti ki.

A. Ronén

# Musical-járvány

Az általános divatnak megfelelően musical-betegségben szenved most az izraeli színházvilág. Tényként kell ezt elfogadnunk, mert más lapra tartozik, hogy vajon ez a látványos művészeti ág megérdemli-e a befektetett tengernyi pénzt, fáradságot és tehetséget. Az is tény, hogy a zenés színdarab, a musical biztos kasszasikernek számít, ha csak nem kritikán alulian gyenge.

Az izraeli zenés színdarabok úttörője Giora Godik impresszárió, aki 750 ezer font mammut-befektetéssel bemutatta a My Fair Lady-t. Hatalmas és sikeres produkció volt, de egyúttal veszedelmes precedens. Az történt, hogy ma már minden Izraelben bemutatott musicalt a My Fair Lady mértékével mérik.

Godik következő produkciója: „Hogyan lehet könnyen és gyorsan karriert csinálni”, — csúfos bukás volt. Az impresszárió nem tört meg, kibérelte a jaffai Alhambra-termet, ahol már nyolcadik hónapja, telt házzal előt mutatja be a Hegedűs a háztetőn-t. A közeli napokban pedig személtánuja lehetünk eme színű jidis nyelvű változatának is. Godik azt igéri, hogy még az idén, pontosan május 1-én, megtartja a Király és én musical változatának bemutatóját.

## RENDŐRJELVÉNYT LOPNI TILOS

A portsmouth-i (Anglia) fiatalkoruak bírósága 14 dollár pénzbírságra ítélte Stephen Martin 17 éves diákot, mert egy kiállításon a rendőr sisakról lelopta a díszítést.

A Kámeri vezetői is megéreztek a zenés színdarabban rejlő üzleti lehetőségeket és áttértek a musical előadásra. A Kámeri becsületére legyen mondván, hogy kizárólag izraeli és magas szintű zenés vígjátékokat mutat be. Közül 2 éven át játszották ebben a színházban Salomon király és Salmáj a cipész és az előadást csak repertoár okokból szakították meg, mert december végén, amikor az előadás lekerült a műsorról, még mindig nem lehetett jegyeket kapni a színház pénztáránál. Salomon király Nátán Altermann Eszter királynő című zenés vígjátéka váltotta le. A jelek szerint az Eszter királynőt is számos szériákban fogják játszani.

A Habima sem maradhatott el sokáig a „divat” mögött. Megszületett az „Oliver”, amelynek előállításába félmillió fontot fektetett a színház. A súlyos anyagi gondokkal küzdő nemzeti színházunk úgy lát-szik azt remélni, hogy a zenés színmű fogja meghozni számára az anyagi megváltást.

A haifai színházban Peter Pan dalol hatalmas sikerrel és időnként csak a Hersele Osztrópler című másik zenés színdarab váltja fel.

A zenés színdarabok kategóriájába tartozik a Teátron Háononban bemutatott Revizor, valamint Icik Manger Megilája a Chámában. Beszámolómm nem volna teljes „Szilva” Kálmán Imre Csárdaskirálynő-je nélkül, amely ugyan a musicalok ősei, az operettek közé tartozik.

# A színházak műsora:

# P É N T E K

február 11

## JERUZSALEM

Revizor — Mitszel

## HAIFA

Kisértek — Bajtenu  
Ballada egy szétvált pár-  
hoz — Haifa mozi  
Akinek tolják a szekert —  
Ora mozi

## EGYÉB HELYEK

Chácor — Vérékösség  
(Kesper dóm)  
Akkó (Gán Eden) — Silva  
Kirkát Motzkin (Orot) —  
Ili és Jona a bolhapiacon  
Givátajim — Amália Rodri-  
guez  
Tel Chánán (Kol) — Ret-  
tetes szülők

\*

# S Z O M B A T

február 12

## TEL AVIV

Oliver — Habima (6-9)  
Ki fél Virginia Wolfetól —  
Habima (kisterem)  
Sloane úr, a drága — Ohel  
Kisértek — Bét Hechájál  
(7-9.30)  
Akinek tolják a szekert —  
Bét Mifál Hápájisz  
(7-9.30)  
Revizor — Náchmáni  
(9.15)  
Uc li, guc li — Kámeri  
Hegdús a háztetön — Al-  
hambra  
Amália Rodriguez — Ohel  
Sém

## JERUZSALEM

Eszter királyné  
A képzelt beteg — Mitszel

## HAIFA

Peter Pan — Városi Szín-  
ház (5)  
Hersele Osztopoler — Vá-  
rosi Színház (9)

## EGYÉB HELYEK

Kfár Vitkin — A schuná  
Bét Alfa — Ballada egy  
szétvált párhoz  
Kfár Átá (Sávít) — Silva  
(6.15-9.15)  
Givátajim (Bét Hárisonim)  
Rettetes szülők  
(6.45-9)

\*

# V A S Á R N A P

február 13

## TEL AVIV

Oliver — Habima  
Ki fél Virginia Wolfetól —  
Habima (kisterem)  
Nehéz zsidónak lenni —  
Bét Hechájál (11)  
Sloane úr, a drága — Ohel  
A schuná — Bét Hechájál  
Hegdús a háztetön — Al-  
hambra  
Amália Rodriguez — Ohel  
Sém  
Inbál — Mograbí

## JERUZSALEM

Eszter királyné  
Képzelt beteg — Mitszel

## HAIFA

Peter Pan — Városi Szín-  
ház (5)  
Hersele Osztopoler — Vá-  
rosi Színház (9)  
Revizor — Támár

## EGYÉB HELYEK

Givát Hásosá — Ballada  
egy szétvált párhoz  
Ráánáná (Orot) — Silva  
Chácor (Gíl) — Rettetes  
szülők

# HETI SZÍNHÁZ-MŰSOR - CSÜTÖRTÖK

február 17

## TEL AVIV

Oliver — Habima  
A schuná — Habima (kis-  
terem)  
Ballada egy szétvált pár-  
hoz — Bét Lessin  
Hegdús a háztetön — Al-  
hambra  
Bátséva balett — Ohel Sém

## HAIFA

Peter Pan — Városi Szín-  
ház (5)  
Hersele Osztopoler — Vá-  
rosi Színház (9)  
Eszter királyné  
Képzelt beteg — Ora

## EGYÉB HELYEK

Natanja (Sáron) — Amália  
Rodriguez  
Natanja — Akinek tolják  
a szekert  
Ázor (Gán Támár) — Re-  
vizor  
Petach Tikva (Héjchál) —  
Rettetes szülők

# H É T F Ő

február 14

## TEL AVIV

Oliver — Habima  
Félreértés — Habima (kis-  
terem) (9)  
A schuná — Bét Hechájál  
Eszter királyné — Kámeri  
Képzelt beteg — Ohel  
Akinek tolják a szekert —  
Bét Mifál Hápájisz  
Hegdús a háztetön — Al-  
hambra  
Inbál — Mograbí

## HAIFA

Peter Pan — Városi Szín-  
ház (5)  
Hersele Osztopoler — Vá-  
rosi Színház (9)  
Revizor — Támár

## EGYÉB HELYEK

Bát Jám (Bát Jám mozi) —  
Sloane úr, a drága (9)  
Asdot Jákóv — Kisértek  
Cfát (Clil) — Silva  
Askelon (Ráchel) — Uc li,  
guc li  
Rehovot — Amália Rodri-  
guez

# K E D D

február 15

## TEL AVIV

Oliver — Habima  
Félreértés — Habima (kis-  
terem)  
Eszter királyné — Kámeri  
Sloane úr, a drága — Ohel  
Kisértek — Ohel Sém  
(7.30)  
Ballada egy szétvált pár-  
hoz — Bét Lessin  
Akinek tolják a szekert —  
Bét Hechájál  
Hegdús a háztetön — Al-  
hambra  
Ili és Jona a bolhapiacon —  
Náchmáni  
Inbál — Mograbí

## JERUZSALEM

A schuná (6.30-9)

## HAIFA

Peter Pan — Városi Szín-  
ház (5)  
Hersele Osztopoler — Vá-  
rosi Színház (9)

## EGYÉB HELYEK

Kfár Warburg — Az Op-  
penheimer ügy  
Naharia (Hod) — Amália  
Rodriguez  
Herzlia (Tiferet) — A kép-  
zelt beteg  
Gedera (Bét Ráchel) —  
Revizor  
Petach Tikva (Héjchál) —  
Silva  
Tibériás (Aviv) — Ret-  
tetes szülők

# S Z E R D A

február 16

## TEL AVIV

Oliver — Habima (4-8.30)  
Ki fél Virginia Wolfetól —  
Habima (kisterem)  
Eszter királyné — Kámeri  
Képzelt beteg — Ohel  
Akinek tolják a szekert —  
Bét Mifál Hápájisz  
Bátséva balett — Ohel Sém  
Hegdús a háztetön — Al-  
hambra

## HABIMA

- ★ OLIVER. Peter Coe rendezte Lionel Bart nagyszerű musicalját, amely Dickens Twist Oliverje nyomán készült. Főszerepben Srágá Friedmann, Rivka Ráz, Rónai András és Ráchel Átász.
- ★ A SCHUNA. Jákóv Bár Nátán színműve Tel Aviv egyik régi városrészében, Nevé Cedekben élők történetét meséli el. Rendezte Jozsef Rodán, főszerepben: Sosáná Duer és Ráfáel Klacsik.
- ★ FÉLREÉRTÉS. Cháná Rovina, Cipora Peled és Náchum Buchmann játsszák a főszerepeit a Camus-darabnak, amely az emberek közötti megértés hiányából származó tragédiát mutatja be, Etienne Debel rendezésében.
- ★ NEHEZ ZSIDÓNAK LENNI. A letűnt zsidó kisváros világába visz el bennünket Sálom Aléchem bűbájos darabja, Ráfáel Klacsiknal a főszerepben.
- ★ KI FÉL VIRGINIA WOLFETÓL? Albee szókimondó, drámai feszültséggel telített társadalmi drámája Hy Callus rendezésében, Mirjám Zohár, Dália Friedland, Misa Aserov és Alexander Peleg a főszerepben.

## KAMERI

- ★ ESZTER KIRÁLYNÉ. Nátán Altermann és Alexander Argov írták az új izraeli zenés színdarabot, amely Gerson Plotkin rendezésében és Zmirá Chénnel, Sulámit Járonnal, Avrahám Morral és Simeon Bárnál a vezető szerepekben, Eszter könyvének történetét mondja el modern felfogásban.
- ★ AZ OPPENHEIMER-ÜGY. Az atombomba atyjának tragédiája elevenedik meg a McCarthy bizottság jegyzőkönyvei alapján Kiepphard által írt színműben. Jozsef Jádín, Jehuda Kuchs és Gideon Semer a nagyobb szerepekben.
- ★ „UC LI GUC LI.” Az ismert Grimm-meséből Avrahám Slonszky írt bűbájos zenés mesejátékot gyerekek és felnőttek részére; a Kámeri tagjainak kitűnő tolmácsolásában.

## OHEL

- ★ A KÉPZELT BETEG. Sáj Ofir Molire klasszikus komédiájának címszerepében, Roland Pietri rendezésében.
- ★ SLOANE UR, A DRÁGA. A modern idők követelményei szerint „félelmetes komédiát” írt Joe Orton, az angol társadalom kétszínűségéről. Patrick Droomgol rendezésében. Főszerepben Tova Pardo, Jiszráél Szegál, Amosz Mokádi és Odéd Teomi.
- ★ VERKÖZÖSSÉG (Kesper dóm). A fekete- és fehérbőrű emberek problémájáról szóló érdekes színdarabot Zeév Baraban rendezte és a szerepeket Jozsef Sálom és Avrahám Noga játsszák.

## ZAVIT

- ★ AKINEK TOLJAK A SZEKERET. Kishont Ferenc nagyszerű darabja egy karrierista új olé történetét mondja el a protekcionizmus és a megvesztegetés útvesztőjében. A darabot a Habima már 15 évvel ezelőtt játszotta és most Smuel Acmon rendezte.

## HAIFAI VÁROSI SZÍNHÁZ

- ★ PETER PAN. Felnőtteknek és gyerekeknek egyaránt kellemes szórakozást nyújtó zenés színdarab, rengeteg színvonalú trüffel, repülő színházzal, Gila Almagorral a soha meg nem öregedő gyerek szerepében.
- ★ HERSELE OSZTROPOLER. Az egykori zsidó kisváros mőkamesterének csínytevéseit dolgozta fel Jákóv Orland zenés színdarabja. Rendezte Jákóv Rottmann, Főszerepben Jákóv Bodo.

## ZUTA

- ★ BALLADA EGY SZÉTVALT PARHOZ. Ráfáel Klacsik rendezte Meír Jánáj modern felfogású vígjátékát, amely egy egymás oldalán élő házaspár viszályait mondja el az udvarlás napjaitól a sirig. Főszerepben Meír Jánáj és Rina Ron.

## TEATRON HAONOT

- ★ REVIZOR. Gogol ismert regényéből Niszim Aloni zenés színdarabot írt Germaine Unikovszky, Jozsef Bánáj és Ávner Chizkijáhu részvételével.

## PETER FRYE SZÍNHÁZA

- ★ KISÉRTÉK. Az emberi képzetéről és az egyének az ellátételek elleni küzdelméről szóló Ibsen klasszikus színműve Peter Frye rendezésében. Főszerepben Bajtja Lánzet és Simon Finkel.

## DOROT SZÍNHÁZ

- ★ RETTENETES SZÜLŐK. Cocteau egy család furcsa szerelmi kapcsolatait boncolgatja. Joél Silberg rendezésében. Főszerepben China Rozovszka és Jozsef Lévi.

## GODIK SZÍNHÁZ — ALHAMBRA

- ★ HEGDÚS A HÁZTETÖN. Tuvija, a tejesember szerepében Smuél Rodenszki és Chájim Topol felváltva elevenítik meg a zsidó kisváros letűnt világát, amelyből az amerikaiak musicalt készítettek.

## CHAMAM

- ★ A MEGILA. Icig Manger költő zenés purimspieljét a Burstein-család adja elő jiddis nyelven, héber összekötő szöveggel.

## TANC

- ★ BÁTSEVA BALETTCSOPORT e heti műsorát a „Mesebeli vadászok”, „Adám és Éva”, „Sargasso”, „Királyok játéka” és a „Háborúban álló kert” című művekből állította össze.
- ★ INBAL. „A fátyol mögött”, Szará Lévi-Tánáj készítette a koreográfiát és rendezte az új műsort, amelyben 35 táncos, énekes és zenész vesz részt.

## KULÓNFELE

- ★ AMALIA RODRIGUEZT, a nagy portugál énekesnőt Domingos Augusto Camarinha és Guilherme Antonio Castro Muta gitárművészek kísérik.
- ★ SILVA. Csárdáskirálynő, Kálmán Imre bűbájos operettje Bitus Davidov rendezésében. A kitűnő zenekart Roth László dirigálja. Közreműködik a Chatelet színház balettkara.
- ★ ILI (Gorliczky) és JONA (Átári), „A bolhapiacon”. Nátán Altermann régi és új slágereiből összeállított szórakoztató program.

# Tárlatok, kiállítások

## TEL AVIV

- ★ TEL-AVIVI MUZEUM, Helena Rubinstein Pavilon: Picasso 70 olajfestményének, valamint 80 vázlatának és linoleum-metszetének gyűjteményes kiállítása. Több mint százezer látogatója volt eddig a tárlatnak.
- ★ MASZADA-GALERIA (Dizengoff 64). Izraeli és francia művészek litográfiai és metszeti láthatók, köztük Friedland, Estelle, Terry Haas, Putrier és mások művei.
- ★ ORIT (Rothschild 103). Simon Cabár kiállítása. Legutóbbi európai útján készített karcolatok, metszetek és vázlatok.
- ★ HADASSZA K. GALERIA (Frug 33). Joél Izsák Agi, beregszászi származású művész állatszobrait állítja ki.



Joél Izsák Agi: A PÁVA

- ★ KATZ GALERIA (Dizengoff 97). Fania Vardin olaj, guas képeinek és vázlatainak gyűjteményes kiállítása.
- ★ GALERIA 220 (Ben Jehuda 220). Rivka Ben Szirá töltőtollal készített vázlatok. Köztük több miniatúrt állít ki.
- ★ JOHN TIROS GALERIA (Jaffa, óváros, Mifrác Slomo utca). Bella Brizál és Sziona Brám közös kiállítása.
- ★ DUGIT (Frischmann 43). Téli tárlat — Ofek, Alkáláj, Beéri, Gát, Gátánio, Hofstedter, Heimann, Halpern, Vitkin, Messer és Páldi részvételével.
- ★ AMERIKAI CIONISTÁK HAZA (Dániel Frisch 1). Alter Metzger guas és olajfestményeinek, köztük számos portrénak gyűjteményes kiállítása.
- ★ BET SZOKOLOV (Káplán 4). Az erdélyi származású Adlej Eljájhu fekete-fehér rajzokat és néhány hangulatos akvarellt állít ki.
- ★ CSEMERINSZKY GALERIA (Gordon 30). A németországi származású Edit Rosenberger 30 absztrakt olajfestményt, javarészt tájképet állít ki.
- ★ MODERN MŰVESZETI KEPTAR (Jaffa, óváros, Mázá utca 4). Izraeli és francia festők közös tárlata.
- ★ BET MASZADA (Maszáda utca 13). A művészlakóinak — Cipora Brenner és Jozsef Jákóv festőknek, továbbá Chájá Jákóv és Aháron Priver szobrászoknak közös tárlata.
- ★ BET IMANUEL (Rámát Gán, Chibát Cion 18). Az izraeli festők és szobrászok szövetsége 40 tagjának közös tárlata.

## JERUZSALEM

- ★ IZRAEL MUZEUM. A svájci születésű, de Németországban élt Paul Klee 118 festményének és vázlatának tárlata. A 25 évvel ezelőtt elhunyt nagy művész alkotásait fia, Felix Klee és a düsseldorfi múzeum kölcsönözte ki a jeruzsálemi nemzeti múzeumnak.

## HAIFA

- ★ MODERN MŰVESZETI MUZEUM. Georg Semes olajfestményeit állítja ki. Néhány teremben több izraeli festő tárlata (a múzeum gyűjteményéből).
- ★ BET CHAGALL. Az „északi” festőművészek állandó galériája mellett, az Eliezer Grünberg emlékkiállítás látható, az elhunyt művész 40 szép vásznanak bemutatásával.

A GROSZ ELIEZER

## héber-magyar szótár

beszeresheti 6.—font egyidejű lefizetése és további négy, havi 5.—fontos részletfizetésre.

Rendelje meg az alanti szelvényen: 1.-A., POB 4127. ugyanakkor küldjön be 6.—fontot Grosz Eliezer 42376 postai csekkzámlájára.

Vágja ki, adja postára

T. GROSZ ELIEZER, POB 4127., T.-A.  
Megrendelem héber-magyar szótárt

Név: .....  
Cím: .....

# A színházak műsora:

## HABIMA

- ★ **OLIVER.** Peter Coe rendezte Lionel Bart nagyszerű musicalját, amely Dickens Twist Oliverje nyomán készült. Főszerepben Srágá Friedmann, Rivka Ráz, Ronai András és Ráchel Atász.
- ★ **A SCHUNA.** Jákob Bár Nátán színműve Tel Aviv egyik régi városrészeiben, Nevé Cedekben élők történetét meséli el. Rendezte Jozsef Rodán, főszerepben: Sosáná Duer és Ráfáel Klacskin.
- ★ **FÉLREERTÉS.** Cháná Rovina, Cipora Peled és Náchum Buchmann játsszák a főszerepeit a Camus-darabnak, amely az emberek közötti megértés hiányából származó tragédiát mutatja be, Etienne Debel rendezésében.
- ★ **NEHEZ ZSIDONAK LENNI.** A letűnt zsidó kisváros világába visz el bennünket Sálom Aléchem bűbajos darabja, Ráfáel Klacskinnal a főszerepben.
- ★ **KI FÉL VIRGINIA WOLFETŐL?** Albee szókimondó, drámai feszültséggel telt társadalmi drámája Hy Callus rendezésében, Mirjam Zohár, Dália Friedland, Misa Aserov és Alexander Peleg a főszerepben.

## KAMERI

- ★ **ESZTER KIRALYNÉ.** Nátán Altermann és Alexander Argov írták az új izraeli zenés színdarabot, amely Gerson Plotkin rendezésében és Zmirá Chénnel, Sulámit Járonnal, Avrahám Morral és Simeon Bárral a vezető szerepekben, Eszter könyvének történetét mondja el modern felfogásban.
- ★ **AZ OPPENHEIMER-ÜGY.** Az atombomba atyjának tragédiája elevenedik meg a McCarthy bizottság jegyzőkönyvei alapján Kiepphard által írt színműben. Jozsef Jádín, Jehuda Fuchs és Gideon Semer a nagyobb szerepekben.
- ★ „**UC LI GUC LI.**” Az ismert Grimm-meséből Avrahám Slonszky írt bűbajos zenés mesejátékot gyerekek és felnőttek részére; a Kámeri tagjainak kitűnő tolmácsolásában.

## OHEL

- ★ **A KÉPZELT BETEG.** Sáj Ofir Moliere klasszikus komédiájának címszerepében, Roland Pietri rendezésében.
- ★ **SLOANE UR, A DRÁGA.** A modern idők követelményei szerint „félelmetes komédiát” írt Joe Orton, az angol társadalom kétszínűségéről. Patrick Droomgol rendezésében. Főszerepben Tova Pardo, Jiszráél Szegál, Amosz Mokádi és Oded Teomi.
- ★ **VÉRKÖZÖSSÉG (Keser dóm).** A fekete- és fehérbőrű emberek problémáiról szóló érdekes színdarabot Zeév Baraban rendezte és a szerepeket Jozsef Sálom és Avrahám Noga játsszák.

## ZAVIT

- ★ **AKINEK TOLJAK A SZEKERÉT.** Kishont Ferenc nagyszerű darabja egy karrierista új olé történetét mondja el a protekcionizmus és a megvesztegetés útvesztőjében. A darabot a Habima már 15 évvel ezelőtt játszotta és most Smuel Acmon rendezte.

## HAIFAI VÁROSI SZÍNHÁZ

- ★ **PETER PAN.** Felnőtteknek és gyerekeknek egyaránt kellemes szórakozást nyújtó zenés színdarab, rengeteg színpadi trükkal, repülő színészekkel, Gila Almagorral a soha meg nem öregedő gyerek szerepében.
- ★ **HERSELE OSZTROPOLER.** Az egykori zsidó kisváros mókamesterének csínytevéseit dolgozta fel Jákob Orland zenés színdarabja. Rendezte Jákob Rottmann, Főszerepben Jákob Bodo.

## ZUTA

- ★ **BALLADA EGY SZÉTVALT PÁRHOZ.** Ráfáel Klacskin rendezte Méir Jánáj modern felfogású vígjátékát, amely egy egymás oldalán élő házaspár viszályát mondja el az udvarlás napjától a sírig. Főszerepben Méir Jánáj és Rina Ron.

## TEATRON HAONOT

- ★ **REVIZOR.** Gogol ismert regényéből Niszim Aloni zenés színdarabot írt Germaine Unikovszky, Jozsef Bánáj és Avner Chizkijáhu részvételével.

## PETER FRYE SZÍNHÁZA

- ★ **KISÉRTETEK.** Az emberi képzetéről és az egyének az előítéletek elleni küzdelméről szóló Ibsen klasszikus színműve Peter Frye rendezésében. Főszerepben Bájta Lánctet és Simon Finkel.

## DOROT SZÍNHÁZ

- ★ **RETENETES SZÜLÖK.** Cocteau egy család furcsa szerelmi kapcsolatát boncolgatja. Joél Silberg rendezésében. Főszerepben China Rozovszka és Jozsef Lévi.

## GODIK SZÍNHÁZ — ALHAMBRA

- ★ **HEGEDŰS A HÁZTETŐN.** Tuviya, a tejesember szerepében Smuel Rodenszki és Chájim Topol felváltva elevenítik meg a zsidó kisváros letűnt világát, amelyből az amerikaiak musicalt készítettek.

## CHAMAM

- ★ **A MEGILA.** Icíg Manger költő zenés purimspieljét a Burstein-család adja elő jiddis nyelven, héber összekötő szöveggel.

## TANC

- ★ **BÁTSÉVA BALETTCSOPORT** e heti műsorát a „Mesebeli vadászok”, „Adám és Éva”, „Sargasso”, „Királyok játéka” és a „Háborúban álló kert” című művekből állította össze.
- ★ **INBAL.** „A fátyol mögött”, Szárá Lévi-Tánáj készítette a koreográfiát és rendezte az új műsort, amelyben 35 táncos, énekes és zenész vesz részt.

## KÜLÖNFÉLE

- ★ **AMALIA RODRIGUEZT,** a nagy portugál énekesnőt Domingos Augusto Camarinha és Giulhermino Antonio Castro Muta gitárművészek kísérik.
- ★ **SILVA.** Csárdáskirálynő, Kálmán Imre bűbajos operettje Bitus Davidov rendezésében. A kitűnő zenekart Roth László dirigálja. Közreműködik a Chatelet színház balettkara.
- ★ **ILI (Gorliczky) és JONA (Atári),** „A bolhapiacon”. Nátán Altermann régi és új slágereiből összeállított szórakoztató program.

# PÉNTEK

február 11

## JERUZSALEM

Revizor — Mitshele

## HAIFA

Kisértetek — Béjtenu  
Ballada egy szétvált párhoz — Haifa mozi  
Akinek tolják a szekerét — Ora mozi

## EGYÉB HELYEK

**Chácór** — Vérvörösesség (Keser dóm)  
**Akkó (Gán Eden)** — Silva  
**Kirját Motzkin (Orót)** — Ili és Jona a bolhapiacon  
**Givátajim** — Amália Rodriguez  
**Tel Chánán (Kol)** — Rettenetes szülők

★

# SZOMBAT

február 12

## TEL AVIV

Oliver — Habima (6-9)  
Ki fél Virginia Wolfetől — Habima (kisterem)  
Sloane úr, a drága — Ohel  
Kisértetek — Bét Hechájál (7-9.30)  
Akinek tolják a szekerét — Bét Mifál Hápájisz (7-9.30)  
Revizor — Náchmáni (9.15)  
Uc li, guc li — Kámeri  
Hegedús a háztetőn — Alhambra  
Amália Rodriguez — Ohel Sém

## JERUZSALEM

Eszter királyné  
A képzelte beteg — Mitshele

## HAIFA

Peter Pan — Városi Színház (5)  
Hersele Osztropoler — Városi Színház (9)

## EGYÉB HELYEK

**Kfár Vitkin** — A schuná  
**Bét Alfa** — Ballada egy szétvált párhoz  
**Kfár Atá (Sávit)** — Silva (6.15-9.15)  
**Givátajim (Bét Hárisonim)** — Rettenetes szülők (6.45-9)

★

# VASÁRNAP

február 13

## TEL AVIV

Oliver — Habima  
Ki fél Virginia Wolfetől — Habima (kisterem)  
Nehéz zsidónak lenni — Bét Hechájál (11)  
Sloane úr, a drága — Ohel  
A schuná — Bét Hechájál  
Hegedús a háztetőn — Alhambra  
Amália Rodriguez — Ohel Sém  
Inbál — Mograbi

## JERUZSALEM

Eszter királyné  
Képzelte beteg — Mitshele

## HAIFA

Peter Pan — Városi Színház (5)  
Hersele Osztropoler — Városi Színház (9)  
Revizor — Támár

## EGYÉB HELYEK

**Givát Háslosá** — Ballada egy szétvált párhoz  
**Ráánáná (Orót)** — Silva  
**Chácór (Gíl)** — Rettenetes szülők

# HETI SZÍNHÁZ-MŰSOR

AZ ELŐADÁSOK KEZDETE 8.30 ÓRA

Kivételes esetekben a kezdési időt zárójelben tüntetjük fel.

# H É T F Ő

február 14

## TEL AVIV

Oliver — Habima  
Félreértés — Habima (kisterem) (9)  
A schuná — Bét Hechájál  
Eszter királyné — Kámeri  
Képzelte beteg — Ohel  
Akinek tolják a szekerét — Bét Mifál Hápájisz  
Hegedús a háztetőn — Alhambra  
Inbál — Mograbi

## HAIFA

Peter Pan — Városi Színház (5)  
Hersele Osztropoler — Városi Színház (9)  
Revizor — Támár

## EGYÉB HELYEK

**Bát Jám (Bát Jám mozi)** — Sloane úr, a drága (9)  
**Asdot Jákob** — Kisértetek  
**Cfát (Clil)** — Silva  
**Askelon (Ráchel)** — Uc li, guc li  
**Rehovot** — Amalia Rodriguez

★

# K E D D

február 15

## TEL AVIV

Oliver — Habima  
Félreértés — Habima (kisterem)

Eszter királyné — Kámeri  
Sloane úr, a drága — Ohel  
Kisértetek — Ohel Sém (7.30)

Ballada egy szétvált párhoz — Bét Lessin  
Akinek tolják a szekerét — Bét Hechájál

Hegedús a háztetőn — Alhambra  
Ili és Jona a bolhapiacon — Náchmáni  
Inbál — Mograbi

## JERUZSALEM

A schuná (6.30-9)

## HAIFA

Peter Pan — Városi Színház (5)  
Hersele Osztropoler — Városi Színház (9)

## EGYÉB HELYEK

**Kfár Warburg** — Az Oppenheimer ügy  
**Naharia (Hod)** — Amalia Rodriguez  
**Herzlia (Tiferet)** — A képzelte beteg  
**Gedera (Bét Ráchel)** — Revizor  
**Petach Tikva (Héjchál)** — Silva  
**Tibirás (Aviv)** — Rettenetes szülők

★

# S Z E R D A

február 16

## TEL AVIV

Oliver — Habima (4-8.30)  
Ki fél Virginia Wolfetől — Habima (kisterem)  
Eszter királyné — Kámeri  
Képzelte beteg — Ohel  
Akinek tolják a szekerét — Bét Mifál Hápájisz  
Bátséva balett — Ohel Sém  
Hegedús a háztetőn — Alhambra

## HAIFA

Peter Pan — Városi Színház (5)  
Hersele Osztropoler — Városi Színház (9)

Kisértetek — Támár  
Ballada egy szétvált párhoz — Béjtenu

## EGYÉB HELYEK

**Petach Tikva** — A schuna (6.45-9.15)  
**Beér Séva (Keren)** — Amalia Rodriguez  
**Rison Lecion (Tiferet)** — Sloane úr, a drága (9)  
**Cholon (Rina)** — Revizor (9)  
**Kfár Szábá (Amál)** — Rettenetes szülők

# CSÜTÖRTÖK

február 17

## TEL AVIV

Oliver — Habima  
A schuná — Habima (kisterem)  
Ballada egy szétvált párhoz — Bét Lessin  
Hegedús a háztetőn — Alhambra  
Bátséva balett — Ohel Sém

## HAIFA

Peter Pan — Városi Színház (5)  
Hersele Osztropoler — Városi Színház (9)  
Eszter királyné  
Képzelte beteg — Ora

## EGYÉB HELYEK

**Natanja (Sáron)** — Amalia Rodriguez  
**Natanja** — Akinek tolják a szekerét  
**Azor (Gán Támár)** — Revizor  
**Petach Tikva (Héjchál)** — Rettenetes szülők

# Tárlatok, kiállítások

## TEL AVIV

- ★ **TEL-AVIVI MUZEUM,** Helena Rubinstein Pavilon: Picasso 70 olajfestményének, valamint 80 vázlatának és linoleum-metszetének gyűjteményes kiállítása. Több mint százezer látogatója volt eddig a tárlatnak.
- ★ **MASZADA-GALERIA** (Dizengoff 64). Izraeli és francia művészek litográfiai és metszeti láthatók, közöttük Friedland, Estelle, Terry Haas, Putrier és mások művei.
- ★ **ORIT** (Rothschild 103). Simon Cabár kiállítása. Legutóbbi európai útján készített karcolatokat, metszeteket és vázlatokat.
- ★ **HADASSZA K. GALERIA** (Frug 33). Joél Izsák Agi, beregszászi származású művész állatszobrát állítja ki.



Joél Izsák Agi: A PAVA

- ★ **KATZ GALERIA** (Dizengoff 97). Fania Vardin olaj, guas képeinek és vázlatainak gyűjteményes kiállítása. GALERIA 220 (Ben Jehuda 220). Rivka Ben Szirá tőlőtollal készített vázlatok. Közöttük több miniatűr áll ki.
- ★ **JOHN TIROS GALERIA** (Jaffa, óváros, Mifrác Slomo utca). Bella Brizál és Szioma Brám közös kiállítása.
- ★ **DUGIT** (Frischmann 43). Téli tárlat — Ofek, Alkáláj, Beéri, Gát, Gátanio, Hofstedter, Heimann, Halpern, Vitkin, Messer és Páldi részvételével.
- ★ **AMERIKAI CIONISTAK HAZA** (Dániel Frisch 1). Alter Metzger guas és olajfestményeinek, közöttük számos portrének gyűjteményes kiállítása.
- ★ **BÉT SZOKOLOV** (Káplán 4). Az erdélyi származású Adlej Eljáhu fekete-fehér rajzokat és néhány hangulatos akvarellt állít ki.
- ★ **CSEMERINSZKY GALERIA** (Gordon 30). A németországi származású Edit Rosenberger 30 absztrakt olajfestményt, javarészt tájképet állít ki.
- ★ **MODERN MŰVESZETI KÉPTAR** (Jaffa, óváros, Mázal utca 4). Izraeli és francia festők közös tárlata.
- ★ **BÉT MASZADÁ** (Mászadá utca 13). A művésznek lakóinak — Cipora Brenner és Jozsef Jákob festőknek, továbbá Chájá Jákob és Aháron Priver szobrászoknak közös tárlata.
- ★ **BÉT IMANUEL** (Rámát Gán, Chibát Cion 18). Az izraeli festők és szobrászok szövetsége 40 tagjának közös tárlata.
- JERUZSALEM**
  - ★ **IZRAEL MUZEUM.** A svájci születésű, de Németországban élt Paul Klee 118 festményének és vázlatának tárlata. A 25 évvel ezelőtt elhunyt nagy művész alkotásait fia, Felix Klee és a düsseldorfi múzeum kölcsönözte ki a jeruzsálemi nemzeti múzeumnak.
- HAIFA**
  - ★ **MODERN MŰVESZETI MUZEUM.** Georg Semes olajfestményeit állítja ki. Néhány tereben több izraeli festő tárlata (a múzeum gyűjteményéből).
  - ★ **BÉT CHAGALL.** Az „északi” festőművészek állandó galériája mellett, az Eliezer Grünberg emlékkiállítás látható, az elhunyt művész 40 szép vásznának bemutatásával.

A GROSZ ELIEZER

## héber-magyar szótár

beszerehetti 6.— font egy-idejű lefizetése és további négy, havi 5.— fontos részletfizetésre.

Rendelje meg az alanti szelvényen: T.-A., POB 4127, ugyanakkor küldjön be 6.— fontot Grosz Eliezer 42376 postai csekkszámjára.

Vágja ki, adja postára

T. GROSZ ELIEZER, POB 4127., T.-A.

Megrendelem héber-magyar szótárát

Név: . . . . .

Cím: . . . . .

KÉSZÜLŐDÉS A JELMEZBALRA



Igyekezéi már, kezdék roszadásodni

BEIRATKOZÁS

A manekenek egyesületének titkárságára betér egy széplány.

— Szeretnék beiratkozni — mondja.

A tisztviselő, anélkül, hogy pillantását ráemelné, odadob neki egy bikinit, e szavakkal:

— Töltse ki ezt az űrlapot.

\*

Ő SEM KÉRDEZI

A nagyvállalat igazgatója ezt mondja az állásra jelentkező titkárnőnek:

— Azt hiszem, hogy megfelel. Csak még annyit áruljon el, hogy miért hagyta el az előző munkahelyét.

A titkárnő lesújtóan néz rajta végig:

— Miért? En talán kérdeztem magától, hogy miért hagyta el ezt a helyet az előző titkárnő?

\*

DEFINICIÓK

Naivitás: Elhinni az asszonynak, hogy éjfélig a fodrásznál volt.

\*

Szónoklat: Olyan, mint a szerelem. Bármilyen ostoba fráter elkezdheti, de ahhoz, hogy valaki idejében be tudja fejezni, már egy kis tehetség is kell.

\*

Házasság: Hasonlít a sorsjátékhoz. Csak még kisebb az esély a szerencsére.

TÁBLÁK

Az autó hátulján olvasható: „Kérem vigyázn, bármelyik pillanatban hirtelen lefékezés lehetséges. A feleségemet tanítom vezetni.”

A gyümölcs- és zöldségüzlet kirakatában: „Egyetek minél több zöldséget és gyümölcsöt, hogy egészségesebb legyen az iletetem.”

A szeszital üzletben: „Csak a tevé bírja ki huzamosabb ideig ivás nélkül.”

Az ékszerüzlet kirakatában: „Jegygyűrűk nagy választékban — kölcsönzünk is.”

A bűvész rekvizitumok boltjának ajtaján: „El-tűntem ebédelni.”

A hollywoodi éjjeli mulatóban: „Nem vállaltam felelősséget olyan nők erkölcséért, akiket tíz percnél hosszabb időre magukra hagynak.”

DESZKÁK

A kezdő színész próbaszerelésen van a színházban. Látja, hogy nem nagy lelkesedéssel nézik játékát. Amikor végez, ezt mondja a színházigazgatónak:

— Direktör úr, én nem tudok élni a világot jelentő deszkák nélkül.

Az igazgató rámered, majd ezt mondja:

— Maga még fiatal ember. Igazán megtanulhatja az asztalosságot.

\*

A VIRÁG

Az angol gentleman a körházban fekszik. Feltűnik szobatársainak, hogy mindennap megjelenik nála az inasa, aki egy vázát hoz, benne egy szál virággal. Amint az inas eltávozik, a gentleman fogja a virágot, a szemébe löki és kiissza a vázát.

Kérdik tőle, hogy miért teszi ezt. Csodálkozó tekintettel mered betegtársaira:

— Hát milyen más módja van annak, hogy megkap-hassam a napi viszkiafogamat?

Képeslap

Tony Curtis egy interjú során elmondta, hogy a tragikus körülmények között elhunyt Marilyn Monroe mindig ellene fordult és csúnyán nyilatkozott róla.

— Nem is tudtam őt igazán siratni és gyászolni — mondta Tony Curtis. — Velem szemben mindig csúnya volt. A „Sokan forró szeretik” című film forgatásakor Marilyn Monroe azt mondta, Paula Strassbergnek, akivel a szerepét tanulta, hogyha meg kellene csokolnia engem, úgy érezném magát, mintha Hitlerrel ölelkezne. (Hollywood Reporter)

\*

Churchill de Gaulle Lougou Moulin, a brazíliai Belo Horizonte egyetemének hallgatója a bíróságtól kérte annak engedélyezését, hogy nevéből a „De Gaulle” toldalékat törölhesse. Kérését azzal indokolta, hogy semmi köze nincs a neves és általa is tisztelt államfőhöz és a „De Gaulle” toldalék nevésségessé teszi őt és emiatt mindenki csúfolódik vele. Joao Gabriel Starling bíró a névváltoztatás iránti keresetet elutasította. (Time, Chicago)

\*

John L. Smith sedona-i (USA, Arizona állam) lakost a bíróság halászlát kiadás miatt 25 dollár pénzbírságra ítélte. Az ítélet úgy adott dühének kifejezést, hogy a pénzbírság egy-öt és tizentes érmben fizette ki.

Harold Longfellow bő három nap mulva szaléziásművészt küldött a bíróságra és ahhoz egy savanyú cukor ízű nyálkát is nyújtott a következő levél kíséretében: — Ha felnőtt férfi úgy viselkedik, mint egy gyerek, akkor úgy kell őt kezelni és jutalmazni, mint egy kisgyermeket. (The New Yorker)

\*

Az 52 éves Marc Jaquet közlekedésügyi miniszter a napokban beszámolókat tartott a minisztertanácsban közlekedési kérdésekről.

Charles de Gaulle elnök, egy ideig hallgatta miniszterét, majd félbeszakította: — Miniszter úr, a beszámolójából egy szót se értek. Hiszen egészen összefüggéstelenül beszélt.

Jaquet miniszter elvörösödött és megismételte beszámolóját.

Beszédének elhangzása után hozzáfordult De Gaulle és így szólt: — No, látja, most megértettem. Miért nem fejezte ki magát mindjárt ilyen érthetően és értelmesen. (Paris Match)

\*

Apró bölcsességek

A diplomáciát a lakodalomhoz lehet hasonlítani. A nyilvános szertartás látványos, de sokkal figyelemreméltóbb az, ami a zárt ajtó mögött történik.

Ha mulatozásunk kipihe-nésére több időt kell fordítanunk, mint magára a mulatozásra, akkor biztosan lehetünk benne, hogy elérkez-tünk a legszebb férfikorba.

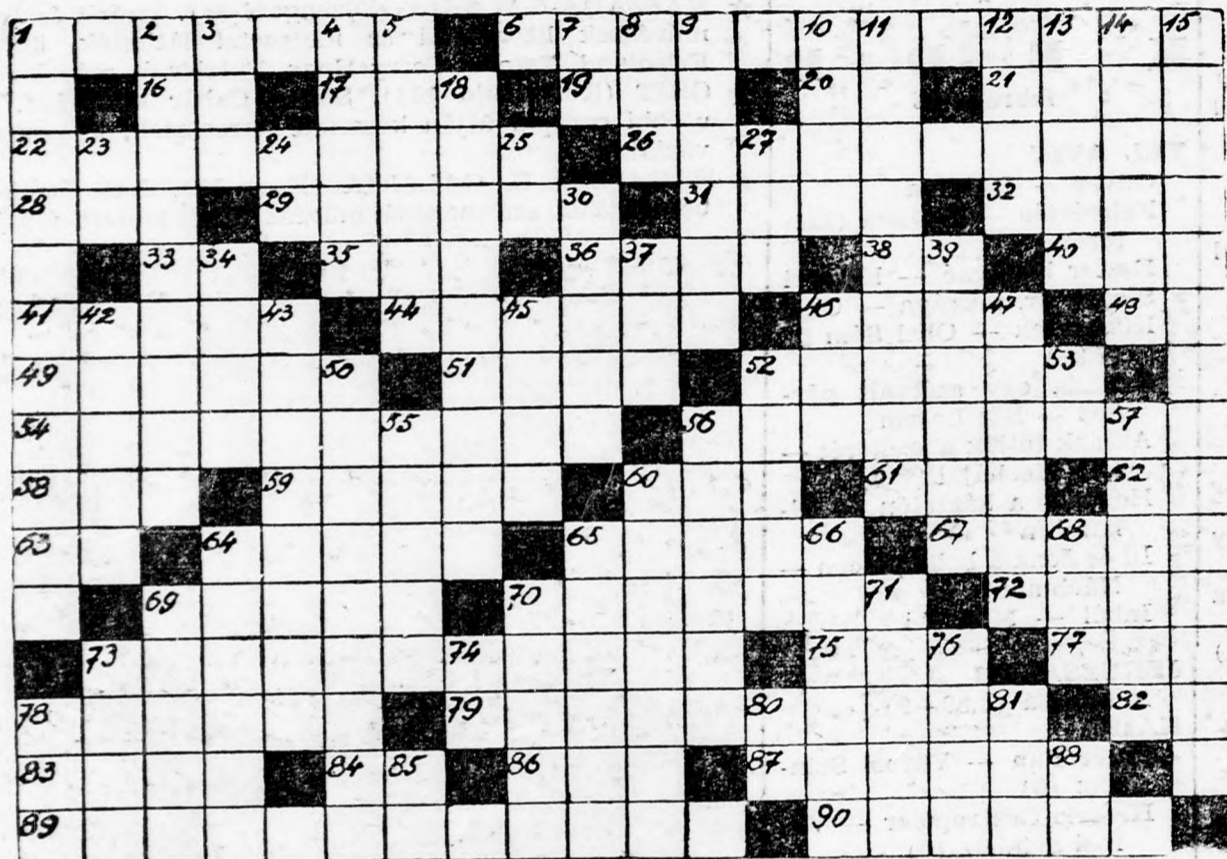
Az intuíció a nőnek az a csalhatatlan ösztöne, mely akkor is elárulja neki, hogy a férje hazudik, mikor az nem is hazudik.

Már csak azért is nehéz ostromozni a fiatalokat, mert nagyon erősek.

Az ember néha azért go-rombaskodik, hogy ne néz-zék hízlelőnek.

Keresztrejtvény

1566



Vízszintes: 1. Görög szofista, a rendes időszerűség előtti 5-4 században. Nihilisztikus felfogása tagadta az objektív igazságot. 6. A napokban elhunyt amerikai szakszervezeti vezér, a január elején 12 napos nagy new-yorki közlekedési sztrájk élén állt, teljes név. 16. Azonos betűk, 17. Ekezettel személynazonosság lapon szerepel. 19. Román pénzegység. 20. Zokog. 21. N.M.A.A. 22. Azzsiai állam. 26. Francia zeneszerző, 1836-1891, számos operát írt, „Lakmé”, „Coppélia” stb., teljes név. 28. Törvényfranciául. 29. Nagy francia csavargó költő, 1431-1463. 31. Csinos, helyes német eredetű szóval. 33. Magánhangzóitán állított. 35. Merre? 36. Vissza: Ibsen dráma. 38. A hűség mintaképe. 40. ... dó, alarm. 41. Nyilas mult magyar filmszínész. 44. A Felkelő Nap országa. 46. Irányjelző. 48. Allati lakhely. 49. Vissza: az egyetlen orvosság a kopasz-ság ellen. 51. Idegcsillapító. 52. Magas hőmérsékleten kiégetett, máztalan tűzálló anyag. 54. Két szó: 1) vallási szertartás, 2) az alaszka Cordillerák legmagasabb, erősen eljegesedett tömege. 56. Orosz karmester, újrómantikus zeneszerző 1837-1910. Korszakalkotó népdalgyűjteményt adott ki 1866-ban. 58.

Z.B.E. 59. Nagy kiterjedésű füves síkság Észak-Amerikában. 60. Noé egyik fia. 61. Betűvel a végén fordított hangszer. 62. Föléje. 63. E.A. 64. Ekezettel fülbomondás. 65. Az idő teszi. 67. Iskolai feladat. 69. Szemmel érzékel. 70. Világhírű dél-amerikai labdarúgó együttes. 72. Vissza: kikötőváros Dél-Arábiában. 73. Két szó: 1) spanyol festő 1617-1682, ötödik betű duplázza, 2) a gyerekek kedvenc ünnepe. 75. N.U.A. 77. Vissza: német név. 78. Olasz regényíró, „Fontamara” stb. 79. Atvitt értelemben vállalkozó szellem. 82. Betű kiejtve. 83. Iparos. 84. Ételt izesít. 86. Héber szegénység. 87. Város Svájcban Ticino kantonban. 89. Két szó: 1) export, 2) történelmi korszakbeli. 90. Időtartam.

utolsó betű duplázza. 12. ... ikál, egyesít. 13. A Hattitva szövegírója. 14. Latin sérülés, sérelem eredeti fonetikával. 15. Két szó: 1) a német munkásmozgalom egyik megalapítója 1825-1834, 2) a szervezet különböző mirigyét által termelt anyag. 18. Két szó: 1) a germán népíthben az esküvő előtt elhalt ara, aki kísértétként visszatér s völégényét halálra táncoltatja, 2) itélkező (S=O). 23. Enek fele. 24. A 17 vízszintes, de magánhangzólanul. 25. A.O. 27. D... a román pász-tordai. 30. Szolgálatos. 34. Délamerikai állam. 37. Épület maradvány. 39. Arannyal vagy ezüsttel átszótt nehéz selyemszövet. 42. Vissza: az apaállat. 43. Orosz szerzetes 1864-1916, sikerült a babonás cári udvarban befolyásos szerepre szert tennie. 45. Ipar, de összevissza. 46. E.A.L. 47. Szintelen, gyűlékony, édeskes-szagú gáz. 50. A késő barokk olasz galáns (népies) irányának fiatalon elhunyt, lángeszű megalapító zeneszerzője, 1710-1736. 52. Ekezetten fiatal héber író. 53. Magánhangzóitán kopasz. 55. Rádió állomás. 56. Guy de Maupassant regény címe. 57. Származás. 60. Vissza: afrikai eredetű növény, olaja értékes gyógyszer (hashajtó). 64. A harmincas évek második felének híres magyar csatára. 65. A legfinomabb gyapjút adó juhajtó. 66. Valamely tárgy körvonalai. 68. Vissza: ekezetten kaszálló. 69. Zöld ág, szukot ünnepén használják. 70. A karthágóiak római neve. 71. Pirandello keresztneve. 73. Becézett női név. 74. A Ludolf-féle szám. 76. Felszentel. 78. Rengeteg. 80. Rangot jelez. 81. Man betűi keverve. 85. Vissza: háziállat. 88. O.U.

UJKELET REJTVENYPALYAZAT SZELVENY 1566

Név: .....  
Cím: .....

AZ 1563 SZ. KERESZTREJTVÉNY MEGFEJTÉSE  
Vízszintes: 5. Babel. 14. Amalie Rodriguez. 16. Török. 33. Cvi Dinsteln. 69. Dreyfus. 74. Aramus. 77. Inkoda. Függőleges: 7. Borodino, Kormány. 21. Citera. 33. Cremona. 39. Nigéria. 48. Amöba. 60. Kofa.

VIII. Uj Kelet 1966 II. 11

NYEREMÉNYKÖNYV:  
Abádi Ervin:  
Solt György története

SZÓJÁTÉKOK

TUDOS = TENGERSZ  
KENYERHEJ = CIPŐFELSŐRÉS  
BUZOGÁNY = JEJTŐRŐ  
KÁLYHA = TŰZFÉSZEK  
ASZFALT = UTRAVALÓ  
PALACKPOSTA = HULLÁMPAPIR  
GAZDAG ÖZVEGY = JAVASASSZONY  
IFATOS PAPIR = TINTANYALÓ  
SZÉNFEJTÉS = AKNAMUNKA

Sávit Mihály

# A JOG DIADALA

(Befejező rész)

Az elnök megemlíti, hogy a zsidók elleni hadjáratát már jóval ez előtt megindította. Ez csak taktika volt, mondta a vádlott, neki személy szerint soha nem volt kifogása a zsidók ellen. „De — itt idézzük szó szerint — „a húszas évek közepén tisztán láttam, hogy antiszemita jelszavak nélkül Németországban egyetlen politikai párt sem kerülhet uralomra. En a legjobbat akartam Németország számára és szabad, virágzó országgá akartam tenni. Így kénytelen voltam, a hatalom megszerzése érdekében, a zsidók ellen szónokolni. A baj ott kezdődött, hogy a meggyőződéses antiszemita igen erős befolyásra tettek szert a pártban és később erőszakolták a dolgokat, s amikor nem akartam velük tartani, félreállították és szinte naponta zsarolták, hogy megölnék, ha nem tartok velük.”

Eppen úgy ártatlannak mondta magát a vádlott, amikor a bíró felolvasta a „Mein Kampf” egyik részletét, ahol a vádlott azt írta, hogy a pártnak a képviselőházba kell kerülnie és belülről szétzúzni a fennálló rendszert. „Ez is csak taktika volt, hogy minél több szavazatot szerelessen, de a valóságban nem ez volt a meggyőződése. Ezt számtalan esetben hangoztattam is. Amikor megválasztották a Reichstag, amely ismert igazai felfogásomat, teljes bizalommal és hatalommal ruháztam fel. Kérdem az igazságtételt bíróságot, azt akarja most a szememre vetni, hogy a nép és a Reichstag megakarta szüntetni a parlamentarizmust és engem használt fel eszközül erre?” A kilenc ügyvéd elismerően bólintott a vádlott felé.

A bíró kérdésére, hogy az embertelen és gonosz zsidóellenes, fajgyűlöletet hirdető propagandájának következményeit hidegen nézte, Hitler azt válaszolta: „Eltekintve az októl, amelyet akkor politikai céloktól vezérelve használtam, meg kell említenem, hogy az én irasmmal egyidejűleg és később is, a harmincas évek folyamán, rengeteg hasonló írás jelent meg, amelyek azonos szempontokat hangoztattak anélkül, hogy íróikat valaha is felelőségre vonták volna, vagy a Föderális Köztársaságban ez ártott volna karr rjúknak.” A vádlott állítása szerint, a nemzeti szocialista uralom későbbi éveiben ezeket a szempontokat csakis kényszer hatása alatt hangoztatták, hogy életét mentse.

A bíró okmányokat, törvényeket, parancsokat tár a vádlott elé, tizen két év természet, melyek kétségtelenül bűnös utasításokat tartalmaznak és Hitler aláírását viselik. „Sok esetben csakis a fenyegetéseknek engedve írtam alá a dolgokat, a pisztoly csövét a tarkómra szorították és a szöveget nem is olvastam, számtalan esetben hamisították az aláírást.” Egy irászakértő — aki a védelem tanúja volt — kijelentette, hogy a vádlott aláírását rövid gyakorlat után oly tökéletesen lehet utánazni, hogy lehetetlen a valóditól megkülönböztetni.

A vádlott elmondja, hogy az általa ellenzett 1938-as „Kristályéjszaka” után olyan lelkiismeretfurdalása volt, hogy felkereste az időközben elhunyt berchtsgadeni püspököt (az őrei megtestesítésével) és tanácsot kért tőle. A püspök azt mondta, hogy tegegyen meg mindent, ami hatalmában áll, hogy ilyen gonosz cselekedeteket meggátoljon, de ne tegegy oktan ellenállással kockára az életét, mert az sokat jelent a német nép számára. Ennek az ellenőrzésére a bíróság kihallgatott egy magasrangú egyházi személyt, aki ugyan nem tudta megerősíteni a vádlott állítását, de annak

a véleményének adott kifejezést, hogy a püspök tanácsát „nagyon is valószínűnek tartja.”

II. A vádlott kihallgatása után heteken keresztül a tanúk százai vonultak fel. A náci uralom áldozatait, özvegyeket, árvákat, nyomorék katonákat, megbecsulenyteff asszonyok, KZ-foglyok — emberek az egész világról — akiknek vallomása az emberi kín és szenvedések tengerét árasztották a bírák elé, olyan szörnyűségekről és borzalmakról számoltak be, hogy a hallgatóság ereiben megfagyott a vér. Azután professzorok, bírák, újságírók kerültek sorra, akik Hitlerrel az a vádlottak, hogy hazudni kényszerítették őket. SS- és Gestapo-legények vallának ellene, hogy parancsal végrehajtásával morálisan tönkretette őket. Gyárosok vallják elkeseredetten, hogy hadianyaggyártásra kényszerítették őket.

Ezeknél a kihallgatásoknál a bíró és tanu között általában a következők szóval játszódk le: „Ön azt állítja, hogy mindezt Hitler tette. Miképpen tette ezt?” — „Természetesen Hitler, hiszen az ő kormányát volt uralmon” — „Allt Hitler valaha is szemben önnel. Hallotta, hogy ő személyesen adta a parancsot?” — „Nem, de természetesen minden töle indult ki!” — „Honnan tudja ezt?” — „Ezt mindenki tudta, ez mindenki előtt világos volt!” A bíró hallgatott; ahhoz, hogy a vádlottat elítélje, bizonyítékok kellett és „ezt mindenki tudta, ez mindenki előtt világos volt”, nem volt elég a számára. Itt nem a bűnös kormány áll bíróság előtt, hanem egy ember, akit Hitlernek hívtak és akit csakis azért lehet elítélni, amit személyesen lehet rábizonyítani.

Történések és szakértőket is nagy számban kihallgattak. Sok esetben ellentmondtak egymásnak, de mind egyetértettek abban, hogy a tulajdonképpeni bűnös Hitler volt. Ezt azonban egyetlen esetben sem tudták minden kétséget kizáróan bizonyítani. Nem tudták határozottan állítani, hogy ezt, vagy azt Hitler tette. Az ügyvédek állandóan ugyanazt kérkik minden tanutól: „A vádlott arra a szövegre hívta fel a figyelmet, amely el volt terjedve a nép körében: „Eről biztosan nem tud Hitler, a Führer ezt biztosan nem akarja.” — Elképzelhetőnek tartja, hogy különböző parancsokat adtak ki és olyan utasításokat, amelyeket nem Hitleről eredtek?” A tanúk rövid gondolkodási szünet után azt válaszolták: „Igen, ez abban az időben mindig lehetséges volt.”

A Röhm-ügyben az ügyész azt állítja, hogy Hitler személyesen is részt vett benne és számtalan lövést adott le. Volt vezérkarának egy tagja azt állítja, hogy „Hitler ott állt híres Wehrmacht-kabátjában, kora délután volt és tüzelt.” — Az egyik ügyvéd felugrik: Más tanuk állítása és a bíróság-hoz benyújtott fényképek szerint Hitler ezt a kabátot csak évekkel később viselte.” „Talán egy másik katonakabát volt”, — mondja a tanú. — „Talán”, — mondja gúnyosan az ügyvéd — „talán nem is süttötte el a pisztolyt.” Különböző is az autója csak késő délután érkezett a tett színhelyére, amikor már erősen szürkült. „Világos volt még?” — kérde a bíró. — „Elég világos, hogy megismerjem Hitlerrel és lássam, hogyan sűti el a revolvert. Mindenesetre annak már 35 éve! Természetesen mások is löttek. Lehet, hogy már esteledett, annyira fel voltam izgatva...”

A tanúk nem tudták megcáfolni Hitler állítását, hogy pártja áldozata volt. A védelem tanúi sem tudnak semmi olyant felhozni, ami

ezt alátámasztaná. Hitler személyi szolgálója csak annyit tud mondani, hogy állandó testőrség vette körül, hogy ezek csak őrizték őt, vagy utasításuk volt a pártól, hogy agyonlőjék, ha eltér a pártvonalától, arról fogalma sincs. Mindenesetre emlékszik egy jelenetre, amiből inkább az utóbbi esetre lehet következtetni.

A védők utalnak arra, hogy a tanúk, professorok, bírák, SS-legények, gyárosok, akik a perben tanúskodtak, kénytelenek voltak így vallani, mert sajátmagukat akarták tisztára mosni azzal, hogy minden felelősséget Hitlerre hártanak, aki tulajdonképpen csak egy jelkép volt. Tanúkat kívánnak megidézni, akik bizonyítják,

## Lóránt László irodalmi riportja:

# Egy eszpresszó története

Volt Pesten egy piszkos, fapados, rosszkávéjú eszpresszó, amely minden hiányosságai ellenére, napról napra zsúfolva volt, s vendégei jobban érezték magukat benne, mint esetleges fényesen berendezett lakásaikban, ahol ragyogó csillárok tündököltek, a szobák sorában puha perzsák lapultak a talpak alá, s a falakon a képzőművészet remekei kápráztatták a látogatókat. Az eszpresszót (nevezük igazi névén) Brazíliának hívták, s ott „terült el” az annak idején Andrásy útnak nevezett Népköztársaság útján.

Ez a Brazíl meglehetősen nagy szerepet játszott az utóbbi két évtized irodalmi történetében. Nem ehanyagolt külseje, hanem látogatói miatt. A Brazíl két részéből állott. Az előtérben, a hosszú lőcán ücsörögtek a törzstagok, mindenkor a soros elnökkel, a hátsó, kispozsában a kültagok természetek a sűrű, ködvas tagságú füstben. Gyakran hangozott el egy-egy szó, egy bon mot, amely körülgyűrűzött a két helyiségen s nyomában kacagócsillám töltötte be a „termeket”. Itt mondtak ítéletet eleve nek, dicsőségek, művészek és amatőrök, gazdagok és szegények és ami a világon a legfontosabbnak látszott e helyiségekben: tehetségesek és tehetségtelenek felett.

A Brazíl csak egy szerény eszpresszó volt, de exkluzívabb volt, mint a híres Fészek, holott nem voltak klubszabályai és tagdíjat sem kellett fizetni. Igaz, senki sem fizette volna.

A második világháború utáni Budapesten ez volt a békebeli béke utolsó szigete, hol jól érezték magukat az emberek. Politikailag abszolút független kis terület, mely körülbelül azt a helyet foglalta el Budapesten, mint a Vatikán Rómában.

1964-ben, húsz éves tündöklés után, úgy látszott, hogy végleg becsukják a Brazílit. A kormányzat illetékes szervei feleslegesnek minősítették a Vendéglátóipari Főnökség bosszankodott elavultságát, füstjét, amely kiirthatatlan volt, elhanyagoltsága, nem jövedelmező volta miatt. Elhatározták, hogy átadják az enyészetnek, s az úgy be van fejezve. A tagok megdöbbenéssel fogadták a hírt, közben megirt egy-két hatalmas sikerű regényt (Ez a kutyta eladó, Omszki randevű), egy csomó gyermekkönyvet, amelyeket egyszerű fordítanak tíz, tizenöt nyelvre, még kínaira is. Kálmán Jenő az utóbbi években megrőkenyedett. Hangja meghalkult, de szelence ma is friss és történelmi. Három hónappal... megidézni a mumiákat? Még pár percet kések, senkit sem ta-

hogya a tanúknak 1. nem kellett volna úgy cselekedniük, ahogy állítják, a legtöbb esetben szolgálataikat saját-maguk ajánlották fel, egyrészt anyagi érdekből, másrészt becsúgyból, hogy karriert csináljanak; 2. a Föderális Köztársaságban emiatt nem kellett magas állásukról lemondani, hanem tovább szolgáltak, mint például Vialon és Globke. Ezek voltak azok — mondja a védelem — akik a Harmadik Birodalomban az életet pokollá változtatták, háborút és nyomort idéztek fel. Természetes, hogy az összes embertelen cselekedeteket ezek a karriervadászok követték el. Csakis azért tudtak ezekről a hallatlanul aljas cselekedetekről beszámolni, mert ott voltak, résztvettek benne, ha nem lettek volna jelen, nem tudnának mesélni róla — most persze szeretnék saját lelkiismeretüket megnyugtítani és minden piszkot, amit elkö-

vettek, Hitlerre hártani, hogy saját cselekedeteiket bagatelizálják.

A védők azon a vonalon mozogtak, amelyet a vádlott az első pillanattól kezdve megadott. Hitler nem tudott az igazságtalanságokról, kérsőbb pedig meg volt fosztva szabad akaratától és nem lehet felelős a nevében kiadott parancsokért.

Ami azokat a tanúkat illeti, akik a náci uralom áldozatai voltak és az állam-egységesség itt felsorakoztatott — mind elfogultak és gyűlölettel vannak eltelve a vádlott iránt, mert azt hiszik, hogy ő adta ki azokat az utasításokat, amelyek tönkretették az életüket, de konkrét adatokat a vádlott ellen egyik sem tud mondani. Ezenkívül állandóan olvastak könyveket és folyóiratokat Hitlerrel, ez is befolyásolja fantáziájukat. Röviden: ezek a tanúk nem szavazhatók. Tudomásuk a dolgokról csak

hallomásból ered, tehát nem elfogadhatók.

Hitler az utolsó szó jogán azt mondja, hogy ő min dig a legjobbat akarta: „Az igazi Hitler” — kiáltja — az, akit önök ezeken a képeken látnak!” — és fényképeket mutat az esküdték és hallgatóság felé, amelyek őt ábrázolják gyerekek társaságában. „Az egyetlen, amiben igazán hittem és amelyben egészen az utolsó pillanatyig egyet értettem a mind nyájunkat terrorizáló párttal, az a kommunizmus, oolsevizmus és marxizmus elleni harc volt. Önök tudják, hogy milyen igazam volt — hiszen a Föderális Köztársaság is az én antikommunista politikámat követi!”

Április 16-án, négy nappal Hitler nyolcvanadik születésnapja előtt, hirdették ki az ítéletet: A vádlottat bizonyítékok hiányában felmentették. Az ítélet kihirdetésének pillanatában úgy bel-mint külföldön, óriási botrányok törték ki. A bírakat náci bíráknak nevezték és gúnyosan nevezték az egész világon. Akik azonban figyelemmel kísérték a pert, azok előtt egy percig sem volt kétséges, hogy egy jogállamban az történt, amit a jog előirt. Amit nem lehet bizonyítani, azt nem lehet büntetni — in dubio pro reo. Senki a világon, még a bírák sem tartották Hitlerl ártatlannak, de egy jogállamban lefolytatott korrekt vizsgálat keretén belül, nem volt lehetséges a vádlott bűnét — minden kétséget kizáróan — bizonyítani.

Hitler mint szabad ember hagyta el a bíróságot az egyik hátsó kijáraton, kissé megtörtén ugyan, de emelt fővel, a felesége karjára támaszkodva és eltűnt az utca forgatagában.

(Alex May)



KÁLMÁN JENŐ

som alatt, mint régi tag, kétszer zarándokoltam oda. Emlékezni...

A sarokban, ugyanazon a helyen, ahol húsz esztendővel ezelőtt, még ott ült a pesti humoristák koronázatlan császára: Kálmán Jenő. A nyolcvanesztendő kis, öreg zsidó, aki minden időben tekintély tudott maradni. Hihetetlen memóriájával, mely és tündökléses művel-



Slajme bácsi

ségével 80 esztendő alatt egyszer sem lehetett víz alá nyomni. Pedig milyen sok van mögötte...

1912-ben a híres vicclap, a Figaró szerkesztője volt. Az első világháború végétől a lap betiltásáig a Színházi Élet egyik szerkesztője. Híres négyorososat az egész ország várta hétről-hétre.

Közben megirt egy-két hatalmas sikerű regényt (Ez a kutyta eladó, Omszki randevű), egy csomó gyermekkönyvet, amelyeket egyszerű fordítanak tíz, tizenöt nyelvre, még kínaira is.

Kálmán Jenő az utóbbi években megrőkenyedett. Hangja meghalkult, de szelence ma is friss és történelmi. Három hónappal... megidézni a mumiákat? Még pár percet kések, senkit sem ta-

lász itt... Mindenki át-megy a másik partra... Farkas Imre meg én tartjuk még a frontot, de már csak ideiglenesen... Mókuci nyolcvannóc éves... Most tíz óra van. Félóra múlva itt lesz. Ilyenkor tormászik egy kicsit, hogy legyen étvágya.

Jenőm, mesélj valamit magadról.

Minden a legnagyobb rendben van. Nyolcvan éves vagyok, talán meg egy-két évig... megy a munka...

Hát még dolgozol?

Minden évben új könyv. Ez kötelező. Verseskönyv az ifjúságnak.

Bárki jön be az eszpresszó aajtán, szertartászerűen odaköszön Kálmán Jenő asztala felé. Micsoda tekintélye van!

Az eszpresszó ilyenkor reggel félig üres. S aki itt ül, halkabba fogja hangját, mert Kálmán szerkesztő úrnak vendége van.

Kálmán szerkesztő úr a világ legflegmább embere. Legabbis volt ötven évvel ezelőtt. 1914 végén hadifogságba esett és elvitték Szibériába. Lassan múlt az idő a hadifogságban. Végre 1919-et írtak már. Kálmán szerkesztő úr lassan sodródott Moszkvától Irkutskzig, majd Vladivosztojkig. Végre megjött a foglyokat hazaszállító hajó. Kálmán éppen egy kártyapáruban

okos ember. Az asztal másik oldalán Vörös Géza, a kitünő festő, s a legrajongóbb Bolzay-fíu (a legjelkésebb művész) egész Budapesten. Kárpáti félrehajtotta fejét és egy kifejezően gondolkodott a hompai cikkhez. Előkelő helye volt az Est lapoknál. Rettegett színházi kritikusi, esszéista, a Nyugat belső munkatársa.

Vörös Géza, szenvedélyes löversenyjátékos lévén, előbb a lovak vérvonaláról, majd a tegnapi versenyről beszélt Kárpáti Aurélnak, aki szó nélkül hallgatta. Géza formában volt, beszél, beszélt, beszélt tovább. Kárpáti nézett rá, még vagy egy fél óráig, aztán felemelte a kezét.

— Szabad? — kérdezte nagyon finoman, félrebillentett fejével, kisse kancsin, elborult homloka alól félig hűnyt rezzenő szemével.

— Szabad... mondanom valamit?

— De „drága szerkesztő úr!!

— Géza... maga az összes felesleges tudományok doktora!

Szólt, elővette zsebéből kézirtpapírját és dolgozni kezdett.

★

Az elsüllyedt világ mélyvize alól felbukannak újra a drága figurák. Nem kiscsirtetek, de glóriás alakok, legendává nemesült multak szellemei.

Emlékszek még Slajmi bácsira? — kérde Kálmán. Itt ült az ajtó mellett és ez a csenevész fát nézte vas-börtönében, esztendőig és állhatatosan, mint egy nagy gondolkodó.

Slajmi bácsi nem volt gondolkodó, mondanom sem kell: Slajmi csak unokatestvére volt a magyar irodalomnak.

Még a békebeli békében, azaz a század legelején nővéreivel együtt virágkereskedése volt a Kristóf téren. Az üzletben csak egyszavas szerepet játszott Slajmi bácsi, mert úgy érezte, hogy magasabbra hivatott. Ez az (Folytatása a 10-ik oldalon)

# Bolondok hajója

Regény

Írta: KATHERINE ANNE PORTER

# KÖSSÜNK...

11. sz.

## Férfi sport-szvetter

42-es méret - Modell M. G. 21

Utastás és mérték az „ART 8” kötőgéphez, „Mirage” gyapjúból, Lewit's gyártmány.

Hozzávaló: 12 gombolyag (600 g) „Mirage” gyapjú, Lewit's gyártmány, cipzár, 3,5 sz. kötőtű.

Feszítés száma: 7.

Méret: 20 szem = 10 cm.  
29 sor = 10 cm.

Az egész köpenyt minden második tűn kötjük. A mérték helyességének ellenőrzésére 40 szemet felvenni minden második tűn és 40 sort lekötni. A 10 cm. négyszöglet a fenti mérettel összehasonlítható.

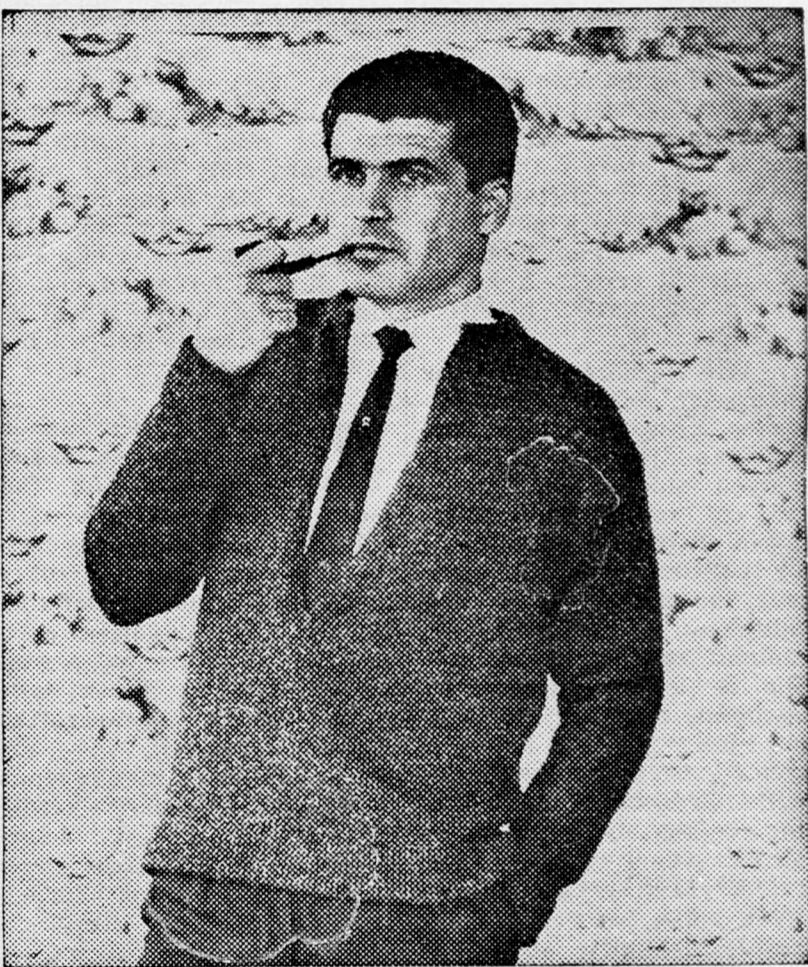
### ELKÉSZÍTÉS:

A háta: 98 szemet felvenni minden második tűn és 37 sort 5-ös feszítéssel kötni. A felhajtásnak megfelelő részt felhajtani és egy sort

oldalán a karlyuk részére fogyasztunk 7-szer 1-1 szemet minden második sorban. A jobboldalát egyenesen kötjük tovább 146 sor magasságig. Itt a kivágás részére fogyasztunk: 4 szemet, 3 szemet és 3x2 szemet és 7-szer 1-1 szemet. 158 sor magasságban a vállat ugyanúgy fogyasztjuk, mint a hát-nál.

A baloldali előrészt. Pontosan úgy kötjük, mint a jobboldalát, csak természetesen fordított sorrendben.

Az újjak: 42 szemet felvenni minden második tűre és felhajtást csinálunk, mint a többi részeknél. A sor-számlálót 0-ra visszaállítani és 7-es feszítéssel folytatjuk a kötést. Mindjárt a felhajtás után mindkét oldalon 1-1 szemet szaporítunk és folytatólágon mindkét ol-



8-as feszítéssel kötni. A sor-számlálót 0-ra visszaállítani és 7-es feszítéssel folytatni a kötést. 90 sor magasságban mindkét oldalon a karlyuk részére fogyasztani: 7x1 szemet minden második sorban (104 sor = 84 szem.) Egyenesen tovább kötni egészen 158 sorig és onnan mindkét oldalon a váll részére fogyasztani: 3 szemet, 4 szemet és 4x5 szemet. A fennmaradó 30 szemet egyszerre lefogyasztani.

A jobboldali előrészt: 54 szemet minden második tűre felvenni s ugyanazt a nagyságú felhajtást csinálni, mint a hát-nál. A sor-számlálót 0-ra visszaállítani és 7-es feszítéssel folytatni a kötést. 90 sor magasságban a bal-

oldalán 16x1-1 szemet szaporítunk minden 6-ik sorban és 4-szer 1-1 szemet minden negyedik sorban. (84 szem.) 118 sor magasságban mindkét oldalon fogyasztunk hét-szer 1-1 szemet minden második sorban. A fennmaradó 70 szemet egyszerre fogyasztjuk.

Megjegyzés: A fogyasztást lazán kell csinálni.

Befejezés: A részeket nedves ruhával és nem forró vasalóval átvasalni. A kivágásnál 76 szemet 3,5 kötőtűre felvenni és 18 sort sima kötéssel kötni. Az összes szemetet egyszerre fogyasztani. A nyakkivágást a kötépen behajtani és laza öltésekkel megvarrni.

A Lewit's gyapjú értékes állandó kötőrovatot ad hetenként, útmutatással a divat legjobb újításai szerint, kötésre. Reméljük, hogy ez a rovat sok segítséget fog Önnek nyújtani.

Lewit's

37.

Csak hogy megbotlott a malompatak hídján... érti, ez Isten ujja... a vízbe esett és belefűt s épp ebben a pillanatban érkezett haza az ifju gróf. Minden kiderült. Megkapta a lányt özvegynek is szűzen!

— És mit szolt ehhez az öreg gróf? — kérdezte Jenny.

— Jóvátett mindent, áldását adta rájuk. Az utolsó jelenetben az esküvőt láttuk a templomban... zene és virág, és az egész falu táncolt a zöld mezőn. Bár csak mutatnának még ilyen filmeket... olyan gyönyörű volt a lány, és olyan jóképű volt a fiatalember, és olyan boldogok voltak egymással!

— Mint valami óriás esküvői torta, sok cukormázzal, cukormadárral meg cukorrózsával — mondta Jenny. Eljön a napja, mikor maga is kap.

— Hát... remélem — felelt Elsa kételkedőn, mint mindig. — De nagyon szép volt a másik film is...

Jenny útítakarójáért nyúlt, a térdére húzta és várt.

— Kicsit nehéz volt követni, mert annyi minden történt mindig egyszerre; de egy szép, fiatal főhercegről szolt, aki csak szerelemből kívánt házasodni, és látni sem akarta von Hohenbrecht grófkisasszonyt, akit drága szülei, a javát akarván, neki szántak... hiszen tudja, milyenek a szülők — vetette közbe Elsa, s meglepő módon visszazökkent a hétköznapi józanságba.

— A szegény öregek boldognak akarják látni a fiukat, és szövetkeznek a grófkisasszony apjával, anyjával, s állítólag össze a fiatalokat, például egyszerű parasztruhában. Képzeld el, a grófkisasszony is romantikus lélek, ő sem hajlandó megismerkedni a főherceggel, ő is csak szerelemből akar férjhez menni. Nos, a grófkisasszonynak azt mondják a szülei, hogy ideje megismernie az életet, s megtanulni, hogyan kell vezetni a háztartást egy kastélyban; mosónőnek kell tehát öltöznie, s lemenni mosni a szolgálókkal a folyóhoz. Persze, ő nem dolgozik, csak parancsolgat a lányoknak. Időközben úgy intézik a dolgot, hogy az erdőnek öltözött főherceg éppen az erdőnek erre a részére vetődik vadászatra néhány kísérőjével. Megpillantja a csodaszép leányzót, az is őt, első látásra egymásba szeretnek. Természetesen! Eppen ez volt a terv! A fiatal főherceg, közli szülei, hogy megtalálta egész életére szóló, igaz szerelmét, s vagy a fiatal mosónőt veszi feleségül, vagy senkit. A két családnak nagyszerű mulatság volt folytatni a tréfát; mindenféle nehézséget gördítenek a fiatalok útjába, míg meg nem győződnek arról, hogy igaz szerelemlől van szó. A főherceg és a grófkisasszony mindig álrühát ölt, kiszöknek találkozni az erdőbe, amikor csak lehet. Így megy ez hosszú ideig, míg végül minden kiderül: díszes esküvőt rendeznek a székesegyházban, utána fényes bált a kastélyban, a szolgánép pedig a park pázsitján táncol...

— Ó, — sóhajtott fel egyszerre Elsa —, biztosan azt hiszi, hogy bolondos vagyok. Tudom én, hogy nem ilyen az élet, nem is várok ilyesmit. Mégsem értem ezeket a kubai diákokat. Az a magas, jóképű fiú is, aki olyan jól énekel — emlékszik, melyik tetszik nekem? — hát ő is éppen olyan, mint a többi. A szerelmi jeleneteknél meg a szomorú részekenél is viháncoltak, füttyültek, nyávogtak mint a macska, s olyan gyalázatosan viselkedtek, hogy a stewardnak rájuk kellett szólnia. Erre mind felkeltek, és kimentek azzal a Condesával, tudja, a fogollyal, mert ő is csúfolódott. Nem tudom megérteni, hogy lehetnek emberek ilyen keményszívűek... hisz olyan édes filmek voltak... csupa kedves jelenet...

— Ezekkel a diákokkal egyszerűen az a baj, hogy még meg sem születtek — mondta szigorúan Jenny. Most még csak ott tartanak, hogy a szülők rosszat álmodtak, Elsa, legjobb lenne, ha megpróbálná kivenni a fejéből azt a fiút.

— Hogy verhetném ki — kérdezte kissé izgatottan Elsa —, mikor mindennap látom. De mama azt mondja, hogy a Condesa tisztességtelen nőszemély, rang ide, rang oda, és nekem nem szabad megszólítanom sem. Hogy is szólíthatnék meg egy idősebb hölgyet, ha nem ő teszi meg az első lépést? Mégis nagyon szeretném tudni, milyen érzés lehet ilyen nőnek lenni?

Jenny mosolygott. — Elsa, maga aztán gyorsan halad. Micsoda ötlet... mit szólna ehhez a mama? Most még csak azt mondja meg, ha ilyen vidám estét töltött a moziban, miért sírt?

— Hát... én néha olyan boldog vagyok, utána meg olyan nyomorult — vallotta be Elsa egyszerűen, s szemét törőlgette, mert megint elfutotta a könny.

— Ha csak ennyi az egész, akkor rendben van, nem komoly a dolog. Én még nem vagyok álmos, járok egyet a fedélzeten, és nézem a holdat. Jó éjszakát.

— Jó éjszakát — mondta megbékélt hangon Elsa, és a napi bonyadalmak után mely álomba merült.

Frau Otto Schmittet megrémítették utóbbi találkozásai a férfiúi kiszámíthatatlanság világával, s úgy érezte, hogy ilyesmit újdonsült, gyenge özvegy nehezen viselhet el. Kezdeti ráébredni, hogy voltaképpen nem is ismert más férfit, csak a férjét; asszonyt se mást, csak férje

barátainak feleségét meg néhány vénkisasszony tanárnőt, akik oly távol álltak bizalmas asszonyi dolgaitól, mintha más fajtahoz tartoznának. Évekig alig találkozott emberekkel, leszámítva alsóbb osztályok diákjait, legfeljebb férje társaságában: házasesetét szó szerint férje mellett élte el. A háború utáni egészségi állapota folytán némelykor szinte úgy érezte, mintha a gyermeke lenne; jobb időkben szerető bátyjának; de azért mégis csak mindig a férje volt. S milyen kevéssé készítette elő arra az időre, mikor nélküle kell élnie. Hova fordulhatna, mivel beszélhetne, hol találhatna érző emberi meghallgatást?

Mintha fohászára érkezett volna válasz, mikor dr. Schumann megjelent a fedélzet fordulójában, s megállt a korlátnál egyedül. Az asszony megállt mellette, tisztas távolságban, hogy úgy ne lássék, mintha lecsapott volna rá, de vágyódott a közelségre, akár egy percig is — hogy feloldja feszültségét, helyreállítsa hitét a helyes, jó és illendő dolgokban.

Az orvos bal arcával fordult feléje, és Frau Schmitt újra megcsodálhatta rajta a nemes vonalú menzúrát. Férje is forradást viselt az arcán, éppoly impozáns forradást, akár a doktor. Büszke is volt rá. Nagyszerű dolgokat juttatott eszébe: hogy férje előkelőbb családból való, mint ő, s egyetemi párbajzása társadalmilag még magasabbra emelte. Köthetett volna előnyösebb házasságot, talált volna gazdagabb feleséget is. De nem, őt választotta szerény hozományával, pedig bátyjai kezében sosem volt vívőtőr. Később is hangoztatta, hogy egy pillanatra sem bánta meg elhatározását, s ezért ő mindig hálás volt neki. A doktor forradása a lehető legtökéletesebben ült a helyén: mert ha a diák meghátrál, elfordítja a fejét, vagy leszegi az állát, akkor a homlokára, vagy pofacsontjára kapja a vágást, látott ő már ilyet eleget, elég szegénytelen dolog, bár lehet az ellenfél ügytelenségének következménye is — de hogyan magyarázható valaki egész életében? Frau Schmitt belefáradt már Frau Rittersdorf állandó hencgesésébe, hogy micsoda párbajhős volt az ő férje: mindig a kihívó fél, mindig győztes; négy vágás volt a bal arcán, valamenynyire pontosan a fogáig, egyetlen centivel sem odább! Nos, néha az volt a gyanuja, hogy Frau Rittersdorf nagyozol. Mellesleg egy szép forradás éppen elég — végül is mire való az egész? Jel az élő húsban, bizonyított bátorság, a vitészégi érem másik fajtája. Uriembernek elég, ha egyet megszerez, s már nézhet egyéb foglalatossága, dolga után.

Félszeg, rajongó lelkiállapotában szinte kúszva lépett az orvos mellé, az pedig megfordult rávetette csodálatos komoly mosolyát, s éppen megszólalt volna, mikor a Cucaracha durva kórusa megreszketett az esti levegőt. La Condesa lenge fehér ruhában és zöld szandálban kilibbent a szalonból, groteszk udvaroncjai rajzottak körülötte, újját pattintgatta, elbűvölően mosolygott az orvosra, aztán sietve továbbment, a diákok pedig üvöltve énekeltek, és ütemes rumbalépésben haladtak előre. Az egyik kócos fiú felhúzta piros tweed oxfordnadrágját, mintha szoknyát emelne, hátramaradt s biztos távolságban illegette magát, a grófnő panaszos hangját utánozta: — Ó, ifjúság, ó, csodás ifjúság, régi elmult; volt, nincs!

Raadásul pimasz módon rákacsintott. Frau Schmittre, az meg nem akart hinni a szemének. Felháborodva fordult dr. Schumannhoz, s alig tudta kinyögni: — Nahát!... Látott már ilyesmit?...

Dr. Schumann közelebb húzódot, s együtt nézték a diákokat, bonyolult tánclepusúkat, a majomfintoraikat, tiszteletlen taglejtésüket, a keccses járású Condesa háta mögött. Hogy tűrheti el akár egy pillanatig is ezt a szemérmertelenséget, hisz látszólag oly ébren figyel mindenre, ami körülötte történik! Az orvos nagyot, sóhajtott, s a tenger felé fordult, aztán borongós hangon jegyezte meg Frau Schmittnek: — Szinte hihetetlen, milyen komisz a fiatalok. Hiszen hallunk, nem igaz, elég sok mindent középkorúakról is, és sajnos, sok benne az igazság, mint lesz úrrá rajtuk a tunyaság, az önzés, az önelégtelenség, a kétségbeesés...

— Kedves dr. Schumann, remélem, a kétségbeesés nem... — szolt közbe bizonytalanul Frau Schmitt.

— Hogyne, elsősorban a kétségbeesés — mondta hátrahozottan az orvos. — De a gonoszság a fiatalemberek bűne. Vétkeztünk mi is, idősebbek, tudjuk is jól, néhányan megpróbálunk keményen vezetni, bűneinket jóvátenni, de ezek... — és fejével a diákok felé intett — ezek vétkeznek, és észre sem veszik, vagy tetszelegnek benne. Szégyentelenség, könyörtelenség és hiúk... ilyen szenvedélyes önimádatra idősebbek nem is képesek. Talán, mert már elfásultak — tette hozzá némi humorral — az ifjúság naphosszat vétkezik, mindennel szemben, kezdve az emberi szívtől a Szentlélekig; és amikor már vétkezni fáradtak, lefekszenek tisztán és ártatlanul, akár a bárány. Ennyi csúfság, gúny, értelmetlen, bántó vihanolás egy szenvedő hölgy háta mögött, aki sohasem bántotta őket!

Frau Schmitt szeliden, ártatlanul rácsodálkozott: — De doktor úr! Most először hallok magától ilyen szigorú szavakat!

(Folytatása következik)

# A rebe, akit Hain Péter szívélyesen fogadott...

### Rabbi Áháron Rokéách, a belzi cádik megmenekülésének, pesti tartózkodásának és alijjzításának csodálatos története

A héten mult 22 éve, hogy a megboldogult belzi cádik, rabbi Áháron Rokéách, hosszú és visszhangos, valamint nem kevésbé veszélyes utjának utolsó állomására ért: 1944 február 3-án lépte át a szíriai-palesztinai országhatárt és elmondta a Gomél-áldást a náci pokolból való megmenekülése alkalmából.

#### Irta: Krausz Náftáli

Miután a világhírű rebe egy lengyelországi gettóból való kimenekítésében és szabad földre juttatásában nagy szerepe volt a magyar, illetve pesti zsidóságnak (s ez önmagában is szinte példa nélkül álló dolog) úgy tűnik, nem lesz érdektelen feleleveníteni

Dov, míg a negyedik rabbi Áháron volt.

A nyugatgalíciai Belz városka mágneses erővel vonzotta a chaszidok tömegeit. Belz nem volt látványosság, nem voltak fényes külsőségek. A belzi chaszidizmus a Tóra-tanulást és a jótékony-ság gyakorlását kultiválta. Szombatra, ünnepekre tömegek jöttek Belzbe s voltak, akik ott maradtak hetek-hónapokig, a beszemedresben aludtak, hagymalevest ettek

érthető izgalmat váltott ki a rebe környezetében. Miután azonban eltelt két hónap is és az órnagnak se híre, se neve nem volt — már azt hitték, hogy befellegzett az egész dolognak. Közben a pozsonyi Weismandel rabbi is tett lépéseket, hogy a rebét hivatásos csempészek útján előbb Szlovákiába, majd onnan Magyarországra hozassa. Már-már úgy volt, hogy ezen a úton indul el, amikor az utolsó pillanatban befutott az órnagy és a rebe úgy határozott, hogy inkább vele megy.

#### Amikor az órnagy kéri a csodarabbit, hogy imádkozzon...

A neves lengyel-zsidó történész és végskorszak-kutató, Mose Prager, kitűnő könyvében szentanuskat idéz, akik a belzi rebe megmenekülésében tevékenyen résztvettek. Ezek nem fukarkodnak a különböző „csodák” elmesélésében, amelyek a rebével utközben történtek. A sámesz, reb Dávid Sápira szerint, maga az órnagy mesélte Pesten, hogy egész uton mintha kőd takarta volna el az autót, hogy a cserkész SS őrszolgák ne vegyék észre. Mikor a határra értek — meséli reb Dávid — és kakastollas csendőrök át akarták kutatni az autót, az órnagy megkérte a „wunderrabbiner”-t, hogy imádkozzon, míg ő maga bement a határőrség parancsnokához, megmutatta (hamisított) nyíl-

kus volt. Egy magyar zászlóval ellátott katonai autóval jött és az iratai szerint egy fogoly orosz generálisát kellett Pestre szállítani — „kihallgatásra”. Ez lett volna a rebe, míg két kísérője, szintén mint magasrangú orosz fogoly tisztek voltak feltüntetve. A rebének le kellett vágnia szakállát, pájleszt, modern öltönybe öltözni és csikós nyakkendő kötnie. A legnagyobb veszélyt az jelen-tette volna, ha a gettóban idő előtt kitudódik a rebe szöke. Ezért a tervet titokban kellett tartani még a legközelebb állók előtt is. A rebe egyik leghűségesebb híve, egy Ruvén Wulkán nevezetű fiatal chaszid vállalkozott arra, hogy a rebe ruháját magára öltve, táltjába burkolózza, beáll abba a sarokba, ahol a rebe szokott naphosszat állni és imádkozni. Így, ha valaki bekukkantott a szobába — és a gettorendőrség tagjai gyakran kukkantottak be — ott látták a „rebet” a megszokott helyén. Csak három nap múlva derült ki a turpisság...



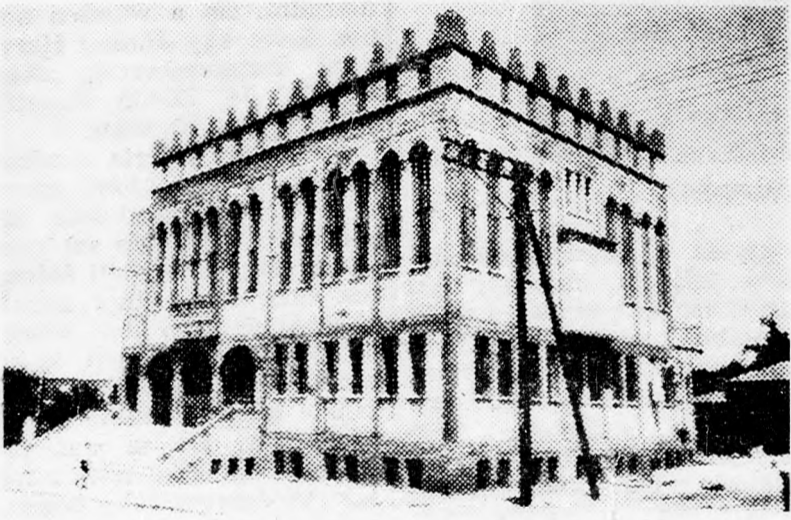
A belzi rebe tanítványai körében

az újkori zsidó történelem véres szakának ezen sikeres mentési akcióját.

#### „Májú stétele Belz”

Rabbi Áháron Rokéách negyedik lánczeme volt a belzi rebe-dinasztiának. Az első, az alapító, rabbi Sálom Rokéách volt, a lublini „Látó” tanítványa és az amszterdami rabbi Elázár Rokéách leszármazottja, akinek tiszteletére a holland kormány érdmért vette. A második rabbi Josua, a harmadik rabbi Jiszchá-

és tanultak. Ha a chaszid egyszer egy héten, szombaton a „Tisch”-nél a rebét is láthatta, akkor nem volt nála boldogabb ember széles Galiciában. Ez volt a híres „stétele Belz” a boldog békeidőkben, amikor még Ferenc József személyében közös császár- és királyuk volt a belzi chaszidoknak és a pesti zsidóknak. Ezen kapcsolatnak hála voltak magyar zsidók is szép számmal, akik idővel otthonra találtak a belzi rebehez utaztak és ez a kapcsolat segítette elő később a rebe megmenekését.



A bné-bráki belzi jesiva — a hajdani belzi épület pontos mása

parancsát és kérte, hogy a csendőrök ne molesztálják a fogoly „generális”-t...

Miután átlépték a magyar határt, az órnagy kicserélte a kocsi számlapját, hogy eltűnjen az esetleges áruló nyomok. Nemsokára Ungvárra érkeztek, s miután péntek volt, ott akarták a szomb-

tot tölteni. A sámesz kiszállt a kocsiból, hogy keressen egy megbízható belzi chaszidot. Talált is, reb Zundj Berger személyében, aki boldogan fel ajánlotta a lakását, amikor meghallotta, hogy a belzi rebe Ungvárra van. Azonban, amikor meglátta a simára borotvált és modern ruhába öltözött „generális”-t, szörnyű haragra gerjedt, és elkezdte a sámeszt szidni, mint a bokrot, mondván: „Ti pólisi család! Megértem, hogy a börtönök akarjátok menteni, de miért kell ehhez meggyalázni a belzi cádik nevét...”

A rebe ott állt, hallotta mindezt, de nem felelt semmit. Az asztalon fektűt egy thilim (zsoltáros-könyv) azt vette kezébe a rebe és elkezd-

#### Egy magyar vezérkari órnagy útnak indul...

Belz városát elkerülte a háború és a németek csak több mint egy hónappal Lengyelországot lerohanása után érkeztek el a kis galíciai városkába. A rebe és udvara elmenekült és Rokéách rabbi azóta vándorolt ide-oda, egyik gettóból a másikba, sokszor csak hívei önfeláldozásával menekülve meg a legrosszabbtól. Egy ideig az oroszok által megszállt területen is volt, majd utolérte a náci keze.

Történetünk utolsó fázisában, 1943 elején, amikor a németeknek már sikerült likvidálniuk a lengyel zsidóság javarésztét, a belzi rebe a bochnai gettóban volt. Hívei, akik a legnagyobb gonddal tekintettek a jövő felé, igyekeztek kapcsolatokat keresni a szabad világ zsidósága felé, hogy a rebét megmentsék. Történetek is puhatolóztak, úgy a svájci, mint amerikai zsidók részéről, jelentős pénzüsszegek gyűltek össze a rebe megmenekítésére, de a kapcsolat csak nem jött létre.

#### Szakáll nélkül, csikós nyakkendőben

Az órnagy először is azt tűzte ki feladatául, hogy felvesse az összeköttetést a rebe környezetével és átadja nekik azt a titkos, héberül írott levelet, mely Salgó és Stern aláírásával azt az értesítést tartalmazta, hogy „elhatároztuk a belzi rebe mindenzin való megmenekését. Ezen irás átadását abszolút megbízható, Tegyetek meg mindent, mert nekültelek nem tud semmit sem csinálni. Ö megtalálja a határon át vezetó utat ti pedig készítsetek addig elő mindent.”

Könnyy ezt mondani, de annál nehezebb keresztülni. Senki nem tudja, hol van a rebe és egy magyar vezérkari órnagy csak nem adhat le apróhirdetést a megszállt Lengyelország náci lapjaiban, hogy ő bizony egy Rokéách

Vége, amikor már ugylát-szott, hogy nincs remény — sikerült három pesti vallásos zsidónak megtörni a jeget. Salgó József, az ismert ortodox ászkán, Stern, az ismert vendéglős, akinek az ifjabb Horthy szokott sóletet enni és akit mindenki csak Stern bácsinak hívott és M. Hollender — ennek a három pesti zsidónak sikerült a rebét kimenekíteni a náci pokolból.

Hogyan? Kifürkészhetetlenek az isteni gondviselés útjai. Az utolsó pesti lengyel nagykövét, Mach, az összeomlás után Magyarországon maradt. Ennek a követnek volt egy jó ismerőse, egy magyar vezérkari órnagy, aki barátjával, a követtel együtt, bejáratos volt Stern bácsi vendéglőjébe. Így került össze az órnagy azzal a három tagu bizottsággal, amely a belzi rebe megmenekítését szorgalmazta. Félmillió pengőt ajánlottak fel neki, ha épségben elhozza Pestre a rebét és néhány kísérőjét. Az órnagy belement az „üzletbe” és utnak indult...

#### Négyszemközt Hain Péterrel

A pesti vallásos zsidóság kitérő örömmel fogadta a belzi rebe szerencsés megmenekülését és megérkezését a magyar fővárosba. Rövidlátásukra jellemző, amit a rebe öccse, a bilgúrjai rabbi később, már Erecben elmesélt és amit Mose Prager fentemeltet könyvében idéz: „A pesti zsidók nem hitték el nekünk, amit mi, mint szemtanúk mondunk nekik a náci vesztélyről. Ők biztak a magyar rezsimben, mely nem fogja — szerintük — a zsidókat kiszolgáltatni a németeknek... Ők olyannyira biztak a m. kir. rendszer liberalizálásában, hogy elleneztek, hogy a rebe elhagyja Magyarországot. Voltak olyan vezetők, akik azt mondták, hogy a háborús veszély Erecben nagyobb, mint Pesten...”

A rebe tisztán látta a helyzetet. Egyrészt próbált mindent megtenni, hogy további mentési akciókat kezdeményezzenek (a rebe egyenes kérésére az órnagy újra elutazott Lengyelországba, de ezáltal nem járt sikerrel), másrészt minden követ mozgatozott, Nyugaton élő hívei átal, hogy mielőbb Erecbe

# Egy eszpresszó története

(Folytatás a 13-ik oldalról)

egy szó, amit rendszerint legidősebb nővéréhez intézett, ez volt: adj. Valószínűleg pénzről volt szó. Slajmi bácsi, örökre fekete kemény kalapban járt, helyesebben volt egy szalmakalapja is, de az is fekete színű és ezt rendszerint csak a komolyab versenyekekre, mint a Király-díj — öltötte fel.

Délelőtti elmélkedéssel töltötte. Az elmélkedés eredménye az volt, honnan szerzi meg a délutáni két futamhoz a stekszet. Ha nem sikerült megszereznie, ez még nem képezett nála akadályt, enélkül is kiment, bízza az isteni gondviselésben, hogy talán, tomadóch, mégis befut valami a pályán, hiszen volt egy angol író, aki világosan megírta egyszer, hogy egészen mindegy, hogy valakinek van sorsjegye vagy nincs, sorsjegy nélkül is meg lehet nyerni a főnyereményt.

Slajmi bácsi lelke mélyén őrizte az angol író kinyilatkoztatását és ekképpen eszelkedett egész életében, amint látni fogjuk.

S hogy miért volt ő az irodalom unokatestvére?

Rokona Salamon Ödön tárca- és beszélyíró révén, akinek dicsőségében majd egy évtizedig sütkérezett, s akiről Krudy Gyula is halhatatlan sorokat jegyzett fel. Salamon író úr, másnéven Uszkúb volt a láthatatlan ember, különösen akkor, amikor a suszter vagy szabó kereste számlával.

Slajmi buzdón ápolta a rokonságot, míg egy nap, 1913-ban történt, — munkatársára lett a Siófoki Fürdő újságnak. A lapot augusztus végén alapították, s amint tudjuk, a szezon, a Balaton mellett csak szeptember elsejéig tart, — így a lap, mely egyszer jelent meg, meglehetősen rövidéletű volt.

Az esetből okulván, Slajmi nem törte magát újabb munka után.

Igy történt, hogy 1953-ban, amikor Slajmi hetvenhárom éves lett, megünnepelhette munkaciklusának tizedik évfordulóját.

A jubileum országos eseményévé nőtte ki magát. Slajmi patrónusa, mert ilyen is volt, aki meghajolt a senmitteves országos bajnokának csodálatos élete előtt, — Balogh páter, volt minisztereinek állami titkár, Hegedűs Gyulával. Magyar Nemzet című napilap főszerkesztőjével és Vidor Gyulával, a Pesti Hírlap volt főmunkatársával, országos bizottságot alapítottak Slajmi megünnepelésére.

A nagy jubileumra meghívók százait bocsátották ki. Előlké hollandi papíron jelentették be a bankett színhelyét, mely az Erzsébet téri kioszkban volt, Balogh páter akkori párt-rezidenciáján. A meghívó alsó sarkában egy szerényke sor: ajándék kötelező.

Nos, a derék pestiek kitétek magukért. Zsúfolásig töltötték meg a termet. Az ajándékoknak külön asztalt szenteltek, bár Slajmi szerint helyesebb lett volna a készpénz. De az is akadt bőven.

Az ünnepi beszédet a volt államtitkár tartotta. Beszédét így kezdte: Egy lenyűgöző élet áll előttünk... Majd, a magyar írók nevében Szép Ernő emlekedett szólásra. Utána se szeri, se száma a szónokoknak. Theatre parée volt. A vendégeknek az oldaluk szakadt ki a kacagástól. Pontban éjfélkor Slajmi, az ünneplést választott az elhangzottakra.

— Mélyen tisztelt hölgyeim és uraim! — kezdte és előlké, biccentve meghajolt, mint a régi Vigzin-házban a francia vigjátékokban — magamellé helyezve fekete szidijét — el vagyok bűvölve az ajándékok hallmázától, amellyel valóságos elhalmoztak... En, mélyen tisztelt hölgyeim és uraim, meg vagyok hatva... és viszonozásul, mivel nem adhatok mást, viszonozásul átadom önöknek életem filozófiáját. Mélyen tisztelt hölgyeim és uraim! En egész életemben az égvilágon sem mit sem csináltam, — de azt viszont nagyon jól...

Ennyi volt a szónoki beszéd, amelynek elmondása után Slajmi ismét elfoglalta helyét az asztalfőn.

Tomolás, taps.

A forradalom előtt összehívott egy étterem-vezetővel, a mai Bajcsy Zsilinszky uton, ahova ebédelni szokott járni. Elhatározta, hogy ezért megbosszantja.

Egyik szombat délben be-tért az étterembe. Előételt rendelt, majd halat, sültet, tésztát, sajtot, gyümölcsöt, feketét. Kényelmesen rágyujtott egy nagy szivarra. Az étterem tömve volt.

Slajmi bácsi nem volt a nagy szavak embere. Mukk nélkül fordult le a székről. A kihívott orvos a halált konstatálta. A vendégek felugrottak és fizetés nélkül hagyták el a terepet.

Slajmit letakarták egy barna csomagolópapírral. Aznap nemigen volt bevétele az étteremnek. Slajmi bácsi egy kicsit, ha nem is finoman, mint szokta volt, — de visszautított.

KEOKH-tól, mely kihallgatásra hívta Hain Péterhez, a külföldiek ellenőrző központ hirhédit antiszemita főnökéhez (akit a felszabadulás után halálra ítélték és felakasztottak).

A ros-hásáná utáni Gedáljábójnapon jelent meg a rebe, öccse és Salgó József társaságában, aki a tolmács szerepét vállalkozott. Hain Péter szívélyesen fogadta a rebét, de kijelentette, hogy négyszemközt akar beszélni vele. „Biztos tud a „Wunderrabbiner” németül — mondta — s így megértjük majd egymást”.

A Hain Péterrel folytatott beszélgetés következtében a rebe meggyorsította a Magyarországra elhagyására irányuló erőfeszítéseket.

Csak jóval később tudódott ki, mi volt az a titok, amit Hain Péter csak négyszemközt akart a rebével közölni: a KEOKH-főnök elárulta, hogy a magyar kormányhoz megkeresés érkezett a Gestapótól, miszerint a belzi csodarabbi és ötszáz (!) híve Magyarországra szöktek és a németek követelik a kiadásukat. Hain Péter megígérte a rebének: azon lesz, hogy a német követelést ne teljesítsék és a rebe, valamint kísérei, megmeneküljenek. Reméli

— füzte hozzá a KEOKH főnök, aki feltehetően felszámolt a rebe megmenekülésére — hogy a rebe értékeln fogja a magyar hatóságok álláspontját és hálás lesz ezért...

Végezetül, Hain Péter megígérte, hogy egykezni fog szombatónai a német követelést, de ennek ellenében két dolgot kért: először is csökkentse a rebe pesti aktivitását, hogy minél kevesebb felhívást keltsen, másrészt pedig igyekezzen mihamarabb elhagyni Magyarországot.

Hain Péter udvariasan kikísérte a rebet és a chaszidok, akik a beszélgetés tartalmáról mit sem tudtak, ezt jó jelnek vélték...

1944 január 18-án — két hónappal azeelőtt, hogy a németek megszállták Magyarországot — utazott el a rebe és öccse Pestről — Erecbe. Viszontagságos utazás után két hétre rá érkezett Erecbe, ahol hívei és az egész zsidó világ féltő szeretete fogadta. Tel Avivban telepedett le, itt állította fel „udvarát” és jesiváját. Itt virágzott újra ki a belzi chaszidizmus és itt hunyt el a rebe 13 év múlva, 1957-ben.

1966 II 11 Uj Kelet

# ELKÉSETT TALÁLKOZÁS A TITKOS SZERELEMME

A MULT

— Modern nagyszony portréja —

Körülbéli 30 évvel ezelőtt Nagyváradon, a Bémer téren ültünk a „székeken”. Vagy hatan-heten voltunk és mind anyiunkon a dr. Kecskeméti Lipótról elnevezett zsidó fiú-főnökön szájkendőre kötötték a kezét, sapkánkon pedig három ezüst csik jelezte, hogy a harmadik osztályba járunk. Ami annak idején a szántan, a latin nyelv nehezégei és a konkurrens liceum labdarúgó csapatának szalmaszál állapotán kívül a legjobban foglalkoztatott, természetesen a nők voltak. Az osztályban, az elméret stréberek kivételével, mindenki szerelmes volt, még Elek is, a középcsatár, akit pedig körülrajongtak a lányok.

Szerelmünk tárgyai nálunk valamivel idősebb, világhírű asszonyok voltak, akiknek életéről és viselt dolgairól a „Sinházi Élet” téjekoztatott. Tizenkét-tizenhárom éves „csitrikkel” nem igen állótunk szóba, de Claudette Colbert, Loretta Young, Norma Shearer, Joan Crawford, Greta Garbo és különösen Tarzan felesége olyan nők voltak, akikkel érdemes volt foglalkozni. Ez meg is történt. Egyikünk hosszú levelet írt Maureen O'Sullivanak és meghívta töltsék nyári szabadságát Nagyváradon, ahol édesapja megbecsült tollkereskedő és anyja híres izletes könyvjáráról. A másik Greta Garbonak írt franciául, harmadik képeket küldött Loretta Youngnak (az említett liceum egyenruhájában) és leírta a Macskadomb esti romantikáját, az álszent Young kisasszony azonban nem válaszolt.

Alulírott Joan Crawfordot szerette. Amikor a mozi sőtétjében Clark Gable magához szorította és vadul megcsókolta (amit a ledér nő szemmel láthatóan viszonozott) a féltékenységet mardosta és a viszonzatlan szerelem keserűségével váltotta meg jegyét a következő előadásra, hogy újra végignézzék a hütlenség eme félremagyarázhatatlan megnyilvánulását.

Egyoldalú szerelmünk azonban nem volt tartós. Az igazi szerelem egy Éva nevű 13 éves helybeli hölgy alakjában jelentkezett, aki teljesen közbübség tett az említett Joan Crawforddal szemben és hütlenségem miatt még csak nem is szűgyenkeztem.

## A JELEN

New Yorkban korányár volt. 40-50 kilométerre a városban kívül már virágosok a fák és az este kellemes volt. Ezt onnan következtették, hogy a televízió valami nagy társadalmi eseményt közvetítettek és a résztvevők igen könnyen voltak öltözve. Többmillió, más new-yorkival együtt esteinket lelkesítőre az a televízió előtt töltöttük és vártuk, hogy a képernyő útján behatóljon a világ Jackson Heights-i lakásunkba, ami rendszeresen meg is történt.

Azon a bizonyos estén megjelent az ernyőn az amerikai filmművészet egyik nagyszonyja: Joan Crawford. Némi nosztalgiaival nézegettem egykori titkos szerelmem ábrázatát, amelyen a korszerű kozmetika minden igyekezte ellenére is, az évek félre nem ismerhető nyomokat hagyta. De még mindig szép volt és hihetetlen eleganciával viselte az évtizedeket, amelyek nem egészen viharmentesen múltak el felette.

Hirtelen a Bémer tér jutott eszembe. Aztán leültem az írógéphez. Leírtam Miss Crawfordnak, hogy véleményem szerint a világ másik olda-

lán több ezer ember él, akiket feltétlenül érdekelné véleménye különböző dolgokról és beszámolója az évekről. Végül pedig szerényen megjegyeztem, hogy e sorok írója, ha alkalmat adna rá, hajlandó mindezt tolmácsolni a nagyközönség részére.

Másnap (miután aránylag könnyen kinyomoztam a címet), a levél bekerült a Broadway egyik postafiókjába.

Hetekkel később, Miss Crawford magántitkárja útján értesítet, hogy túlsúlyfolt programja miatt nincs alkalma New Yorkban interjút adnia, de ha Kaliforniában járok és a Miss történetesen ottani rezidenciáján

év körüli, magas, vöröshajú hölgy, kinyújtotta kezét, megkérdezte, „how do you do?” s azt, hogy mit iszom? Aztán hangtalanul betoltak egy kocsit rajta itallokkal, apró süteménnyel és a többi, a hölgy kitöltötte a dry martinit és jelentette, hogy a művésznő elnézésemet kéri és rövidesen megjelenik, addig is érezzem magam „otthon” nézegetsek vagy sétálok.

## A TALÁLKOZÁS

Az újságró nem jelenhet meg világhírűséggel sorra kerülő találkozásan anélkül, hogy bizonyos ismeretnél legyenek az illetőről.

Igy tehát vegye tudomásul a mélyen tisztelt olvasó,



JEAN CRAWFORD

tartózkodni és más kötelességei megengedik, örömmel elbeszélgetne a címetel.

Ebben maradtunk.

8008, WEST NORTON AVENUE

A nehezen elképzelhető fényűzéssel berendezett „living room” üvegajtái félre voltak tolvá és a kaliforniai nap ezüst nyilait az óriási perzsaszőnyegen táncoltak, amelyet Miss Crawford a perzsa sahtól kapott ajándékba.

A szobából egyenesen a kertbe folytatódott márvány padló, amely színes mozaikkal állított és feltétlenül művészek munkája volt. Az ellenkező oldalon, gondozott pázsit, rózsabokrok és az üző-medence, amelyben jelen pillanatban Cynthia és Cathy, a művésznő fogadott lányai lubickoltak. Ugyancsak a medence közelében napernyők alatt néhány ismeretlen lútt és jeges italokat ivott amelyeket fehérte szűrkecsíkos egyenruhás pincérek (vagy inasok) szolgáltak fel.

A dolog úgy történt, hogy e sorok írója tényleg eljutott Kaliforniába, pontosabban Los Angelesbe, melynek egyik negyedét tudvalevőleg Hollywoodnak hívják. Miután végzett a filmstúdiókkal, Disneylanddal, Sunset Boulevarddal és a többi, felhasználva bizonyos kapcsolatokat, feltárta a Miss Joan Crawford telefonkönyvben nem szereplő számát és észbe juttatta a magántitkárának hónapokkal előbb írt levelét, amire 72 órával később értesítettek, hogy a művésznő hajlandó fogadni és koktélra jelennek meg Hollywoodban a West Norton Avenue 8008 számú villájában, ahol is alkalmam lesz néhány kérdést feltenni.

A living roomban megjelent egy rendkívül csinos, 30

éves fiatal voltam, aki éppen belépett és akit a világ legalább harmincöt év óta ismer, mint élvonalbeli filmsztárt, a texasi San Antonio városában született, 1908 március 23-án (tehát a találkozás pillanatában túl volt 57-ik évén, a középiskolát Kansas Cityben végezte és egyetemre is járt a columbial Stevens College-be, de tanulmányait nem fejezte be, mivel...

... mivel fiatal voltam, türelmetlen, szegény és ambíciózus.

Ezeket már Joan Crawford mondotta, aki ott ült szemben, a fotelben, vastag, piros, magasnyakú puloverben, piros, magasszárú hancipőben, haja vöröses árnyalatú és rövidre vágott, híres, érzéki szája ragyogóan festve, nagy, barna szemű élénk, értelmesek és egész külseje megalapozta korát. Sok-sok évvel. Így, ötvenhét évesen, szép, érdekes, vonzó jelenség és titokban büszke voltam, hogy annakidején a Bémer téren, milyen jól „választottam”.

Elmondtam neki titkos zalmam történetét. Nevetett. Ragyogó, hófehér fogsora, mind a harminckettő kívül- és belsőfelületű vágyonba került. Azt mondta, hogy nem vagyok az első újságró, aki ilymódon próbálja „meg-törni a jeget”, de ezúttal tett-szett neki. Megpróbálta elismételni azt a szót, hogy „Nagyvárad”, de nem sok sikerrel.

Aztán beszélni kezdett. Nagy rutinja kétségtelen volt, de a tény, hogy az, akivel beszél, olyannyira ismeretlen helyekről tévedt a West Norton Avenue-re, a messzi és közeli Izráel polgára volt és nem készített jegyzeteket, kint pedig nagyon ragyogott a kaliforniai nap, a Martini jól sikerült és neki még mindig szép volt az

élet, a szokottnál beszéde-sebbee tette.

## LUCILLE DE SUEUR KÜLÖNÖS TÜRNETE

Tizenhat éves voltam akkor — kezdve Joan Crawford — a huszas évek tőbolya javában tombolt és mindenki azt mondta, hogy olyan lánynak, mint én, nincs mit keresnie a főiskolán. A pénz az utcán hever, csak le kell hajolni érte. Két valódi oka volt annak, hogy tizenhat éves koromban kőrista lánynak ajánlkoztam. Az egyik, hogy nem volt semmi kilátás arra, hogy befejezhessem a tanulmányaimat. Jogot hallgattam, de tönkrementünk és nem tudtam eltartani magam. A másik ok, hogy ahányszor a tükörbe néztem, megijedtem. Borzasztó csúnyának láttam magam és legjobban nagy szám keserített el, amely úgy meredt arcom közepén, mint valami szégyenfolt. Alakom azonban jó volt és akkoriban nagy volt a kereslet beérkezni vágyó fiatal lányok után, akik hajlandók voltak áldozatra is karrierjük érdekében.

Miss Crawford felkelt és elővett egy albumot. Első oldalán balettruhás lány volt, akiben nem igen lehetett felismerni a későbbi világsztárt.

Mint táncosnő, Lucille de Sueur-nek hívták. Hogy miért éppen így, ne kérdezze, mert nem tudom. Arra sem emlékszem pontosan, ki adta a nevet. Ez a korszak a legsötétebb. A közlekedési gazdasági összeomlás rányomta bélyegét az éjszakai életre és a féktelenség viharában nagyon nehéz volt a felszínen maradni. Ha a véletlenem hoz össze egy Jimmy Harris nevű fiatalemberrel, akkor Lucille de Sueur elmerült volna a pocsolyában.

Jimmy Harris, a néma-filmek egyik legjobb operatőrje volt. Fanatikusan hitt a film jövőjében és azt mondta, hogy a kezdeti áldozatok meg kell, hogy hozzák az eredményt. Fából készült barakkban dolgoztunk és közben alkalmi munkát vállaltunk, hogy fenntartsuk magunkat. De ez nem tartott sokáig. Hamarosan mások is észrevették hogy a celluloid-szalagon lényegesen vonzóbb a külsőm, mint az életben.

Egy szép napon aztán... felfedezték! Felfedezéssel nagy szerelembe estünk és 1929 júniusában megesküd-tünk. Akkor huszonegy éves voltam és első férjemet Douglas Fairbanks juniornak hívták. Akkor már harmadik filmemet forgatták (már hangosfilm), „Untamed” volt a címe és akkor történt a változás is. A táncos lábú szubrettből „femme fatale” lett és attól kezdve kevés férfitisztár született, akivel nem szeretők volna egymást a filmen.

Harmincöt év telt el azóta és nevetem megismer-ték az Eszaki-sarktól a Déli-sarkig. Eddig harminckilenc filmben játszottam főszerepet és 1946-ban „Mildred Pierce” alakításáért Oscar-díjat kaptam, ami karrierem tetőfokát jelezte.

Négyeszer voltam férjnél. Háromszor elváltam, utolsó férjem hat évvel ezelőtt halt meg és többet nem megyek férjhez...

Miss Crawford csegettett. Fiatal kínai inas jött be, akinek intett. Jól kellett értenie egymást, mert újabb Martinit tettek elénk. A vöröshajú hölgy is bejött, de Joan jelezte, hogy nincs rá szükség.

Férjeim: Franchot Tone, Philip Terry, akikőt elváltam. 1955-ben mentem férjhez Alfred Nu Steele-hez és azt hittem, hogy jó lesz... Véleményem szerint, a hozzám hasonló koncentrált életet élő asszonyoknak nem kellene férjhez mennök. Soha nem engedhettem meg

magamnak a gyermekszülés luxusát, de időközben három lányt és egy fiút adoptáltam. Nevük: Christina, Christopher, Cynthia és Cathy. Később bemutatott őket. Ragyogó fiatalokká serdültek, de tulajdonképpen nem sok közöm van hozzájuk. Az élet nem engedte, hogy közel kerüljünk egymáshoz. Csak éppen az évek teltek el és ők felnőttek... Az igazság az, hogy az én nemzedékem már a tegnappan él. Sok-sok nagyja már elment: Clark Gable, Garry Cooper, Tyrone Power, Leslie Howard... hosszút névsor. Mindegyikhez egy vagy több film emléke fűz. Néha emléktárgy-nak érzem magam. A pénz már régen nem vonz. (Joan Crawford rendkívül gazdag. A Pepsi-Cola konzern igazgatósági tagja és egyik tulajdonosa.) Megpróbálkoztam emlékirat írással („A portráit of Joan”, társszerző: J. Kesner Ardmore, 1962-ben jelent meg könyv alakban, de nem sikerült. Elképzelhető, hogy ilyen élet után az ember mégis egyedül marad?)

## ELMÉLKEDÉS A HOLNAPRÓL

Hi, Mummy — mondotta a széke, nagyon szép lány, Joan Crawford harmadik fogadott lánya, Cynthia és le-sűpött az egyik székre. Csak azért jött, hogy elkérje a Jaguart, mert jónnek érte (hat kocsit számoltam meg a garázsban, köztük két Rolls Roycet).

Évekig üzletasszony voltam — folytatta Joan. — Férjem halála után, nagy részem volt abban, hogy a Pepsi-Cola ma, az ami. Joan Crawforddal az igazgatóságban, sok mindent el lehetett érne. Közben filmeztem is.

## NEW-YORKI EGYVELEG

Tom Higgins long-landi lakos telefonon felhívta az egyik new-yorki újság tudósítóját és a legnagyobb lelki nyugalommal közölte vele, hogy „ég a háza”.

„Olyan komoly azért megsemm lehet a helyzet, ha a telefonja még működik”, felelte a riportert.

„Hát uram, akár hiszi, akár nem, itt bizony már minden lángokban áll”, felelte Higgins.

Az újságró közben valóban hallotta a lángok sercegését és a tűzoltók intézkedéseit, de Higgins nem zavartatta magát és tovább beszélt, hogy a berendezésének nagyrésze elégett és a kárt 7-9000 dollárba becsüli, majd így folytatta:

„Ne haragudjon, de most le kell tennem a kagylót, mert más tennivalóm van”, majd még gyorsan hozzátette: „Halo, ha már úgyis beszélünk, értesítse kiadóhivatalát és egyelőre renjelje le előfizetésem, míg új címremler értesítem, mert itt egyhamar nem fogok lakni.”

A New York Post vasárnap számában hirtetés jelent meg, amelyben a Masters áruház közölte, hogy egy hordozható televíziós készülék, 48 cm-es képernyővel, amellyel 30 állomást lehet fogni, üzletében 8.98 dollárért kapható. Ezek után csak természetes, hogy hétfőn reggel, egy órával üzletnyitás előtt, hatalmas tömeg gyűlt össze. Amikor 9.30-kor megnyitott az üzlet kapui, mintegy 300 ember betódult, átrohant a földszinti osztályokon, felszáguldozt a lépcsőn a villamosági osztályra, ahol rövid lökdösődés és kézitusa után, a három győztes megkaparintotta a három kiállított készüléket.

Mivel az alkalmazottak nem akarták elfogadni pénzüket, a tömeg fenyegetőzni kezdett, hogy törni-zuzni fognak, ha nem kapják meg a készülékeket. A hangzavarban Irving Goodman üzletvezető a mikrofonhoz lépett és követelte, hogy sajnálatos sajtóhibáról van szó és bemutatta nekik a

Utolsó filmem „The Caretakers” fiaskó volt. A holnap azonban néha aggaszt. Most tartok ottan, hogy megvalósíthatom mindazt, amit elképzeltem akkor, amikor még nem tehettem.

Például: színpad! Sze-gíteni és támogatni kívánom az igazi tehetséget. Ma, ebben a gazdag országban, a kezdő színész éppen olyan súlyos gondokkal küzd, mint húszöt évvel ezelőtt. Az amerikai művészi élet kereskedelmi jellege nem sokat változott. Ma is, a művészek közel 90 százalékának évi jövedelme nem haladja meg a kétkezi munkását. Ma is, mint a multban, a kezdő művész társadalmi pária, aki vagy túléli, vagy belepusztul a versengésbe. És javarésztük, nem éli túl. Meg a legjobbak sem. Ez az a terület, ahol tenni kell valamit és szándékomban áll osek lekedni. Ha nem is oldom meg a kérdést, de erőm szerint enyhíteni kívánom. A jótékonyagság ma már nagyipar Amerikában, de az igazi segítséget csak csendben lehet véghezvinni és ma elég gazdag és tapasztalt vagyok ahhoz, hogy megfi-gyeljem a legjobbak tanácsát és cselekedjek is. Ez a holnap terve. Holnapután...? Ha sikerül megbékélni környezetemmel, a korrál és önmagammal, akkor jöhet az öregség.

Joan Crawford megkísérli majd, hogy ne felejtsek el, de ne is mosolyogjanak rajta... Az újságró pedig büszkének légyenek, ha elké-sített, régi szerelmükkel találkoznak és írnak majd róla.

(Deutsch)

lap hétfői számát, amely már a helyes árat, 88.98-at közölte, majd bemutatta a Postól érkezett táviratot, amelyben bocsánatot kérnek a tévedésért.

Mint minden tömeg ez is gyorsan megtalálta szószólóját Norma Flores személyében, aki kijelentette, hogy ad dig nem hagyják el az üzletet, amíg a készülékeket meg nem kapják. „Maguk ezt hirdették és maguk ezt el fogják adni amennyiért hridették.” Amikor látták, hogy a tömeg fenyegető fellépésének fele sem tréfa, kihívták a rendőrséget. Miközben a riadóautóval érkezett rendőrség lezárta az üzlet kapuit és a kintre-kekd tömeget feloszlatta, meg érkezett Jack Haizen, az üzlet tulajdonosa és kijelentette, hogy a pult elé tódult 46 személy meg fogja kapni a készüléket a hirdetés 8.98-ért. Azonban nem meri megkockázatni, hogy valaki is kivígyen egy darabot az üzletből, mert akkor őt a tömeg megincselné, hanem azokat a hét végén lakásukra fogják szállítani. Azután kijelentette, hogy „bár tisztában vagyunk vele, lévén tévedésről szó. nem vagyunk kötelesek egyetlen darabot is eladni, de mivel a közbiztonság volt veszélyben egy jóakaratu gesztusként eladtuk a készülékeket.”

A szétoszlatozott tömeg ekkor a városi piac felügyelőjének irányába elé vonult, aki fogadott közülük egy kiállított és panaszkodtak, hogy felelt:

„A törvény előírja, hogy minden kereskedő köteles áruját a meghirdetett áron eladni, de természetesen léteznek jóhiszemű, emberi tévedések, mint a jelen eset, amelyek kivételt képeznek és így önöknek semminemű reklamálni-valójuk nincs.” Ezek után a tömeg rendben szétoszlott.

Askenázi Ervin

## És mondta...

...egy kislány, szakállas nagypapjának: — Nagypapa, miért viselsz te szakállt? Hát nem tudod, hogy szakáll csak a fiataloknak illik?!